

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

NADOMJEŠTENA PRAZNINA

BROJ
659

Subotica, 27. studenoga 2015. Cijena 50 dinara

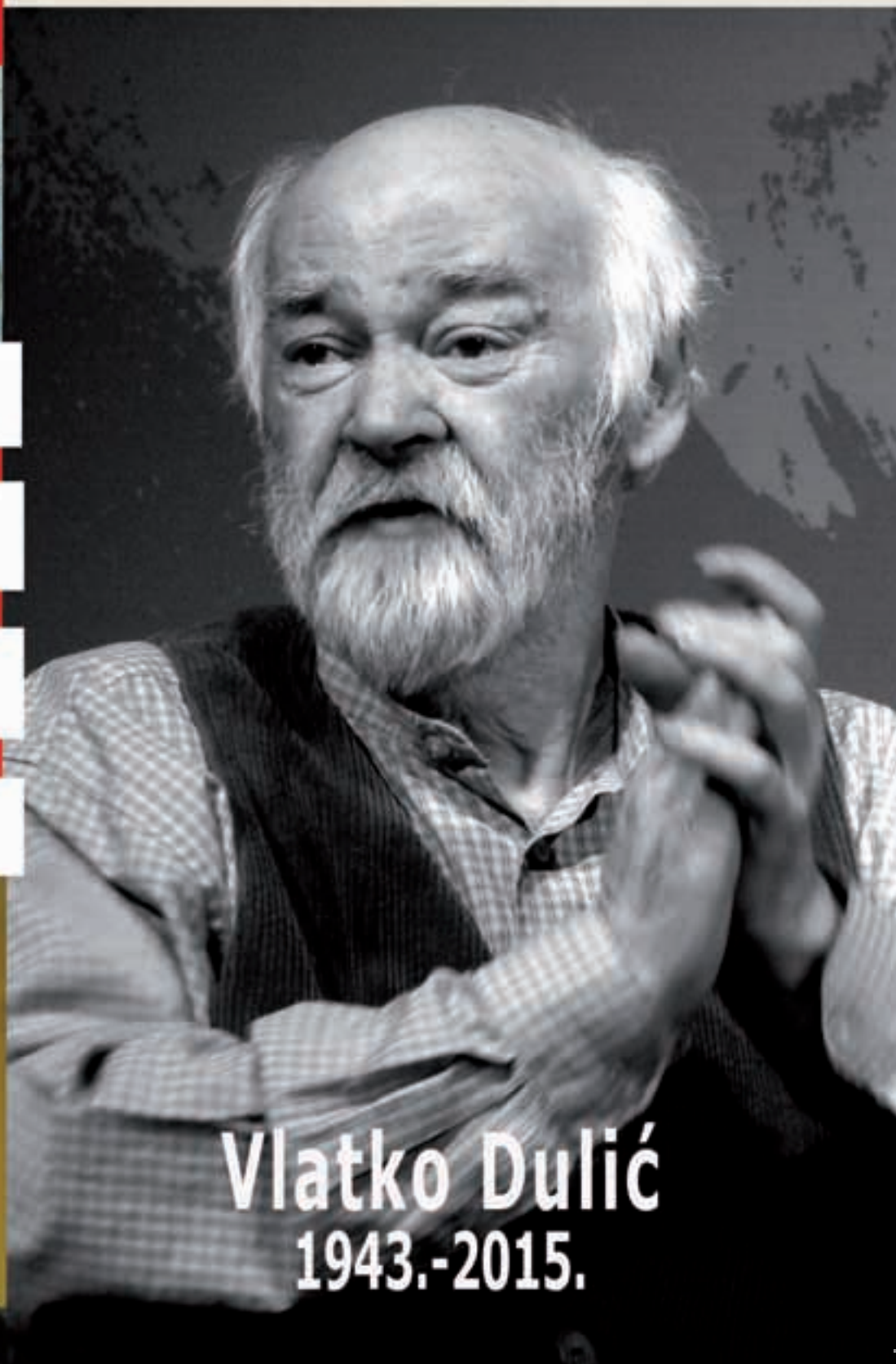

VRIJEME DOŠAŠĆA

NEOVISNI MEDIJI-
PUSTI SAN

TEATAR U GRADU,
GRAD U TEATRU

INTERVJU
SAŠA GAJIN

Vlatko Dulić
1943.-2015.

Ključne reči

TRAŽI

ILI

Brzo, **besplatno**
& jednostavnoPOSTAVI
NOV OGLASProbajte
naš novi
sajt!

www.svastara.rs

Nekretnine

Vozila

Elektronika

Poslovi

Kuća i bašta

Poljoprivreda

Industrijske
mašine, oprema

Usluge

Mama i beba

Kućni ljubimci

Igračke

Knjige, školski
pribor

Sport i hobi

Moda i odeća

Lični kontakti

Razno

Zdravlje i medicina

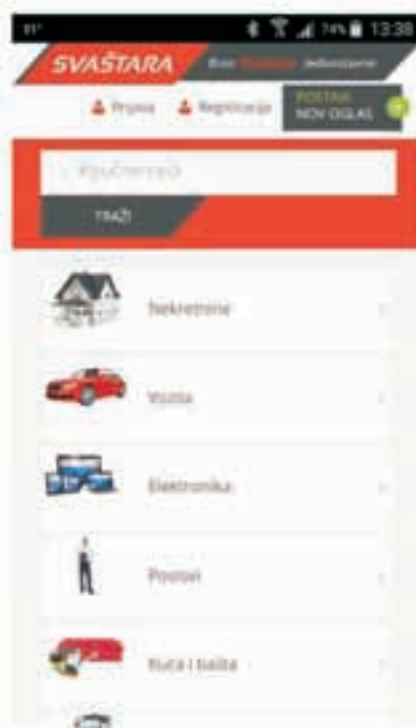
Biznis

Muzika - Filmovi

Besplatno

Božićni i novogodišnji popust

50%

U NEDJELJU
29. XI. 2015. godine

GODIŠNJI KONCERT

Subotica,
Velika vijećnica Gradske kuće
u 19 sati

Cijena ulaznice: 250 dinara
Ulaznice u pretprodaji:
na telefon: 060 016 11 67

HRVATSKA
GLAZBENA
UDRUGA

GRAD
SUBOTICA

HRVATSKO
NACIONALNO
VIEĆE

ZAVOD ZA
KULTURU
I POVIJESNO
NASLIJEĐE
HRVATA

AKTUALNO

Peti sastanak Radne skupine za izradu Akcijskog plana

Prijedlozi manjina pred »zidom« države .. 7

TEMA

In memoriam

Vlatko Dulić 9

Mediji u Srbiji i Hrvatskoj: Što im je zajedničko, a što ih razlikuje

Ideal neovisnih medija samo pusti san 10-11

INTERVJU

Prof. dr. sc. Saša Gajin

Ima mnogo tema koje su veoma sporne 12-13

ŠIROM VOJVODINE

Večer ikavice i šokačkog divana u Monoštoru

Lipa hrvatska rič 24

Dječja opera Franje Štefanovića gostovala u Osijeku

Zablistala Šumska kraljica 26-27

KULTURA

Gostovanje HKUPD-a Stanislav Preprek u HKC-u
Bunjevačko kolo

Večer glazbe i poezije 34

SPORT

Slaven Pečerić, mladi hokejaš *Spartaka* iz Subotice

Najbolji igrač turnira u Beogradu 55

Nemoguće je ipak moguće

Udruga bunjevačkih Hrvata Dužijanca iz Subotice je na natječaju Zaklade Adris, dobila 140.000 kuna za projekt Muzej Dužijance – identiteta vojvođanskih Hrvata. Projekt je bio prvoplasiran u okviru natječajne kategorije *Baština* i kako najavljuju iz Udruge dobivenim sredstvima obavit će se nužni restauratorski radovi na najstarijim i najvrjednijim starim žetelačkim strojevima koji se predstavljaju javnosti u okviru Dužijance i paralelno s time pokrenut će se i inicijativa za otvaranje Muzeja Dužijance kako bi eksponate zainteresirani mogli vidjeti tijekom cijele godine. Sve čestitke i pohvale za inicijativu i aktivan pristup kao i za uspjeh na natječaju.

Često se govorilo i pisalo kako samo uz aktivan pristup, natjecanje za sredstva kod različitih zaklada, poduzeća, fundacija se može ostvariti napredak. Često se na to odgovaralo kako je to jako teško i skoro pa nemoguće. Udruga Dužijanca je pokazala, a pokazuju to i primjeri nekih drugih uspješnih udruga, kako je to moguće i kako je to pravi put umjesto svađa oko ograničenih sredstava kojima raspolažu same hrvatske institucije.

Radujemo se ovome uspjehu Dužijance i novome Muzeju čiji je osnutak najavljen. Nadam se radovat ćemo se svi uspjehu ove udruge, kao i uspjesima svih drugih. Zavist, objede i svađe (iako, na žalost, sastavni dio života) nisu nikome donijeli ništa dobra, pa neće ni Hrvatima u Srbiji. Osobito u trenutku u kojem se sada nalazimo, koji je ključan za budućnost manjina u Srbiji u cjelini. Kao što smo to već pisali u tjedniku u suradnji s predstavnicima vlasti i nacionalnih manjina upravo se sada piše Akcijski plan za ostvarivanje prava manjina u sklopu Poglavlja 23. Ova suradnja, po mišljenju manjina ali i pojedinih stručnjaka ne ide baš glatko. Predstavnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća su na posljednjem sastanku napustili radnu grupu i obavijestili javnost da neće više sudjelovati u daljem radu jer ne žele davati legitimitet Akcijskom planu za manjine koji ne uvažava probleme Bošnjaka i koji ignorira svaki prijedlog za njihovo rješavanje. Najavili su da će BNV izraditi poseban Akcijski plan za Bošnjake i Sandžak u okviru pregovaračkih poglavlja 23. i 24. i da će sa sadržinom tih planova upoznati predstavnike Europske unije i domaću i međunarodnu javnost.

Predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća koji je sudjelovao u radu posljednje sjednice Radne grupe također je nezadovoljan i kaže kako su prijedlozi manjina iznijeti ovom prigodom nailazili na »zid« kod predstavnika vlasti te da će HNV o problemima u ovome procesu uskoro obavijestiti i službeni Zagreb. Međutim, dodaje kako će HNV i dalje, kao i do sada, sudjelovati na svakom sastanku, ukazivati na probleme i nastojati biti konstruktivan.

Sljedeći sastanak Radne skupine za izradu Akcijskog plana najavljen je za ponedjeljak, 30. studenoga.

Aktivnosti na izradi Akcijskog plana pratit ćemo i dalje, a nakon intervjua s profesorom Sašom Gajinom koga je Vijeće Europe angažiralo da u suradnji s predstavnicima vlasti i nacionalnih manjina »proizvede« Akcijski plan za ostvarivanje prava manjina, u sljedećem broju donosimo intervju sa šefom pregovaračkog tima za poglavlje 23 i pomoćnikom ministra pravde Čedomirom Backovićem.

J. D.

Nadbiskup Stepinac i Srbi u Hrvatskoj

Postulator kauze za proglašenje svetim blaženoga **Alojzija Stepinca** mons. **Juraj Batelja** rekao je u utorak navečer kako je u Hrvatskoj, nakon sudskoga procesa protiv zagrebačkoga nadbiskupa Alojzija Stepinca, nastupilo razdoblje kušnje, ali smatra kako je došlo vrijeme da se »u potpunosti saniraju nastale ruševine i da ćemo ući u bolje razdoblje sa svetim Alojzijem Stepincem«.

Mons. Batelja bio je posljednji izlagač na znanstvenome skupu »Nadbiskup Stepinac i Srbi u Hrvatskoj u kontekstu Drugoga svjetskog rata i poraća«, što je u utorak održan u dvorani *Vijenac* nadbiskupijskoga pasto-

ralnog instituta u organizaciji Hrvatskoga katoličkog sveučilišta (HKS) u Zagrebu.

Na skupu su o ulozi nadbiskupa Stepinca u kontekstu teme govorili povjesničari iz Hrvatske, dvoje povjesničara iz Srbije – dr. **Radmila Radić** iz Instituta za noviju historiju Srbije i dr. **Milan Koljanin**, Institut za suvremenu historiju, kao i britanski pisac i novinar **Robin Harris**. Na skupu i u raspravi kojom je zaključen sudjelovala je i američka povjesničarka dr. **Esther Gitman** koja je, uoči skupa, održala i predavanje: »Dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački na suđenju organiziranom od strane Titovog režima, povjesničari i sadašnja

srpska vlast«. Dr. Gitman je rekla kako je »Stepinac bio odan sluga Katoličke crkve koji nikada nije izgubio vjeru u moralni zakon i za kojega je postojala samo jedna rasa – ona ljudska koju je stvorio Bog«.

Mons. Batelja, je rekao kako je postulatūra prikupila više od 40 tisuća stranica dokumenata na kojima je građena Stepinčeva kauza. Istaknuo je kako su u tim dokumentima obrazložena sva pitanja o kojima je bilo riječi na ovome znanstvenom skupu »točno dokument po dokument i tu nema nikakvoga problema tako da pred povijesću stoji i Zagrebačka nadbiskupija, i začetnik kauze zagrebački nadbiskup,

a i sam lik blaženoga Alojzija Stepinca«.

Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac je za vrijeme Drugoga svjetskog rata spasio na tisuće srpske djece i Srba zatočenih u logorima, istaknuo je mons. Batelja i ustvrdio kako o tome svjedoče brojni dokumenti koji potječu od samoga nadbiskupa ili od onih koji su zajedno s njim radili na spasavanju Srba.

Prof. dr. **Jure Krišto** je istaknuo da se u raspravu o nadbiskupu Stepincu »ne može krenuti na temelju montiranoga procesa te da bi Hrvati i Srbi konačno trebali prestati okrivljavati jedni druge za svoje nevolje«.

(Izvor: Hina)

PREDSTAVNICI DSHV-A U POSJETU TAVANKUTU

Brojni problemi sela

Na poziv predsjednika Savjeta mjesne zajednice Tavankut **Tome Vojnića Mijatova**, te mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Tavankutu novoizabrano vodstvo stranke posjetilo je ovo mjesto kako bi se upoznali s njegovim problemima. Tavankučani su pozvali predstavnike Stranke kako bi se upoznali s problemima koji se već dulje vrijeme nastoje riješiti, ponajprije s gradskim strukturama vlasti. Najveća aktualna problematika odvija se oko obnove Doma kulture, koji je već nekoliko godina zatvoren i čija je rekonstrukcija započeta. Iako je već u prvoj fazi rekonstrukcije krova došlo do velikih nepravilnosti, najvjerojatnije će se ponovno morati raditi. Druga tema bila je mrtvačnica u Gornjem Tavankutu, čija se izgradnja već nekoliko godina odlaže. Tavankučanima nedostaje toliko potreban vodovod, kanalizacija, problem su i neuređeni atarski putovi, neasfaltirani dijelovi užeg centra sela, divlji deponij, nedovršen put od

Skendereva do Mišićeva, loše prometnice, autobusna stajališta, tržnica, laboratorij, pedi-

mo o problemima u naseljima s onima koji rade u školstvu, kulturi i drugim segmentima koji su

jatar, ginekolog... Ravnateljica Osnovne škole **Matija Gubec Stanislava Stantić-Prčić** je iznijela informaciju kako u školu nije ulagano dvadeset godina.

»Uvodimo praksu redovitih susreta Podružnice Subotica DSHV-a po mjesnim organizacijama s predstavnicima struktura mjesnih zajednica; razgovara-

važni za život. Zanimamo se za ono što selo muči, infrastrukturne uvjete, od toga kakva je razina zdravstvene usluge i zaštite, što su ekonomski problemi i može li DSHV sa svojom participacijom u vlasti na neki način pridonijeti da se oni rješavaju. U Tavankutu smo čuli da je jedan dio problema atipičan kada su u pitanju

druga mjesta u Subotici«, kazao je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**. Sastanku su prisustvovali i predsjednik kluba vijećnika DSHV-a u Skupštini grada **Ivan Ušumović**, član Gradskog vijeća zadužen za obrazovanje **Blaško Stantić**, ravnateljica Osnovne škole **Matija Gubec Stanislava Stantić-Prčić**, ravnateljica JKP-a **Pogrebno Vesna Prčić**, iz Poljoprivredne stručne službe **Neven Orčić**, predsjednik mjesnog HKPD-a **Matija Gubec Ladislav Suknović**, i predstavnik tavankutskih Vatrogasaca **Petar Stantić**. Sastanku su, osim Tome Vojnića prisustvovali i ostali vijećnici mjesne zajednice iz redova DSHV-a dopredsjednik skupštine Mjesne zajednice Tavankut te predsjednik mjesne organizacije stranke **Josip Petreš**, potom ostali članovi **Mira Tumbas**, **Ema Buljovčić**, **Slavko Benčik** i **Mladen Petreš**. Sastanku je nazočio generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

I. D.

PETI SASTANAK RADNE SKUPINE ZA IZRADU AKCIJSKOG PLANA

Prijedlozi manjina pred »zidom« države

I dalje postoje brojni prijeperi između predstavnika vlasti i nacionalnih vijeća nacionalnih manjina kada je u pitanju Akcijski plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, u sklopu Poglavlja 23 pristupnih pregovora Srbije i Europske unije. To je, prema riječima predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća, pokazao i peti po redu sastanak Radne skupine koja radi na izradi toga plana, održan u ponedjeljak, u Palači Srbija u Beogradu. Na sastanku je najviše riječi bilo o informiranju, a član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za informiranje **Ivan Ušumović** kaže kako su prijedlozi manjina iznijeti ovom prigodom nailazili na »zid« predstavnika vlasti.

»Predstavnici vlasti su inzistirali da se držimo postojećih pravnih okvira. Međutim, Akcijski plan je strateški dokument, te on po svojoj prirodi može u određenim dijelovima zahtijevati pro-

mjenu Ustava Republike Srbije, a kamoli jednog zakona, kakav je primjerice Zakon o javnom informiranju. Ako mi želimo u tom Akcijskom planu navesti neke negativne stvari koje su se dogodile donošenjem toga zakona za sve nacionalne manjine, nije nam jasno stajalište resornog ministarstva – želi li ono da učinimo nešto konstruktivno, da nađemo zajedničko rješenje koje će biti dobro i za jedne i za druge. Ako ćemo na ovakav način praviti jedan strateški dokument onda se postavlja pitanje što mi zapravo radimo«, kaže Ušumović dodajući kako će HNV o ovim problemima uskoro obavijestiti i službeni Zagreb.

Glede informiranja, predstavnici manjina su inzistirali na modelu koji bi sadržavao programsko i projektno financiranje putem natječaja. »Zahtijevali smo i da se projekti raspisuju ne na jednu, već na tri godine traja-

nja. Postavili smo i pitanje – zašto nacionalna vijeća daju mišljenje po pitanju natječaja koje raspisuje ministarstva kada se ta mišljenja ne uvažavaju. Nadalje, tražili smo da se 'mišljenje' promjenom zakona preimenuje u 'prijedlog', koji onda ima veću snagu. Ili da u povjerenstvima za dodjelu sredstava bude i jedan predstavnik iz redova manjina, koji po prirodi stvari bolje poznaje probleme u tom sektoru«, navodi Ušumović.

Sastanak je obilježilo i to što su ga demonstrativno napustili predstavnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća. U kasnijem priopćenju za javnost BNV-a navodi se kako daljnje sudjelovanje bošnjačkih predstavnika u Radnoj skupini »nema nikakvog smisla«, s obzirom da ne žele na takav način dati legitimitet Akcijskom planu »koji ne uvažava probleme Bošnjaka i koji ignorira svaki prijedlog bošnjačkih predstavnika za njihovo rješavanje«.

Ivan Ušumović

Komentirajući ovakav potez predstavnika BNV-a, Ivan Ušumović kaže: »HNV nije za takav potez. Mi ćemo i dalje, kao i do sada, sudjelovati na svakom sastanku, ukazivati na probleme i nastojati biti konstruktivni«.

Sljedeći sastanak Radne skupine za izradu Akcijskog plana bit će održan u ponedjeljak, 30. studenoga.

D. B. P.

PREDSJEDNIK DSHV-A U SLUŽBENOM POSJETU HNV-U

Sinkronizirano u rješavanju problema

»Hrvatsko nacionalno vijeće je ključna institucija kada su u pitanju manjinska prava i službena komunikacija hrvatske zajednice s Republikom Srbijom. Kao nositelj određenih političkih moći unutar hrvatske zajednice nastojat ću, sinkronizirano u dogovoru s HNV-om, političkim se sredstvima zalagati da se problemi s kojima se predstavnici hrvatske zajednice još uvijek susreću, počnu rješavati«, izjavio je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** u utorak nakon službenog posjeta HNV-u,

gdje je razgovarao s predsjednikom Vijeća dr. sc. **Slavenom Bačićem** i njegovim suradnicima.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** ističe kako je prirodno da stranke nacionalnih manjina sudjeluju u

radu nacionalnih vijeća, budući da su programska načela jednih i drugih gotovo identična. »I nacionalna vijeća, kao i stranke nacionalnih manjina, zalažu se za djelotvornije i u većem obujmu ostvarivanje manjinskih prava. Kulturna autonomija nije ostvariva bez efikasne artikulacije interesa hrvatske zajednice u političkom segmentu. U tome smislu, mora postojati određena vrsta suradnje kako bi se maksimalizirali efekti djelovanja i HNV-a i DSHV-a«, izjavio je nakon sastanka Sarić Lukendić.

D. B. P.

Darko Sarić Lukendić, Slaven Bačić, Jasna Vojnić i Tomislav Žigmanov

OTVOREN ENIC/NARIC URED U SRBIJI

Dobra vijest: Priznavanje stranih diploma u Srbiji za 3.500 dinara

*Ured je Centar priznavanja u svrhu zapošljavanja i predstavlja dio međunarodne mreže centara, te je osnovan pri Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja * Ured radi priznavanje diploma u svrhu zaposlenja, a nostrifikaciju u svrhu daljnjeg školovanja i dalje rade nadležni fakulteti*

Otvaranjem ENIC/NARIC ureda u Srbiji u listopadu ove godine priznavanje stranih diploma radi zapošljavanja više nije ni skupo ni toliko komplicirano – cijela procedura traje najviše do tri mjeseca a cijena je ista za sve diplome bez obzira na stupanj – 3.500 dinara (iznos republičke takse). To je neusporedivo manje nego što se do sada plaćalo, obzirom da su se diplome priznavale na pojedinačnim nadležnim fakultetima, a cijena je dostizala stotine eura. ENIC/NARIC ured je zapravo Centar priznavanja u svrhu zapošljavanja i predstavlja dio međunarodne mreže centara te je osnovan pri Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja. Ima svoj portal: mpn.gov.rs/enicnaric-srbija/ na kojem se mogu naći sve informacije kao i formular za prijavu, a sva dokumentacija mora se predati osobno u Beogradu.

PRIZNAVANJE RADI ZAPOSLENJA, NE I ŠKOLOVANJA

»Mi radimo priznavanje diploma u svrhu zaposlenja, a nostrifikaciju u svrhu daljnjeg školovanja i dalje rade nadležni fakulteti. Priznavanje se odnosi na visokoškolske ustanove, dok se priznavanje srednjoškolskih diploma radi u drugom odjelu i po drugačijoj proceduri, dakle ne u ENIC/NARIC uredu. Ono što je bitno jeste da se diplome iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine ne moraju prevoditi, iako je to zahtjev koji se postavlja za diplome i transkripte iz drugih zemalja« kaže **Ivana Knežević** iz ENIC/NARIC ureda Srbije.

Što je potrebno od dokumentacije?

Kako stoji na web stranici ENIC/NARIC ureda Srbije, formular se popunjava online, odnosno na web stranici enicnaric.mpn.gov.rs, na kojoj se dobija i termin sastanka u uredu, a potrebni su sljedeći dokumenti (kako su nam rekli, prijevod nije potreban za diplome iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine):

Ovjereni prijevod javne isprave (diplome) u 3 primjerka; ovjereni prijevod dodatka diplome (ukoliko postoji) u 3 primjerka; ovjereni prijevod transkripta ispita po semestrima i godinama (ukoliko on nije sastavni dio dodatka diplome) u 3 primjerka; preslika originala diplome; original diplome na uvid prilikom predaje dokumentacije; životopis na srpskom ili engleskom jeziku iz kog se mora vidjeti tijek obrazovanja i radno iskustvo; za priznavanje doktorskih studija potrebno je priložiti kopiju doktorske disertacije na izvornom jeziku, prošireni apstrakt disertacije na srpskom ili engleskom jeziku i popis objavljenih znanstvenih radova; rješenje nadležnog tijela ili preslika vjenčanog lista (za osobe koje su promijenile ime i/ili prezime)

Jednom priznati program važit će u svim slučajevima, kazali su u Ministarstvu prosvjete, a za posebne slučajeve, kada je potrebno procijeniti program, Ministarstvo će organizirati tročlanu komisiju, te bi bi u tom slučaju proces priznavanja diploma mogao trajati više od 90 dana. O priznavanju stranih diploma pravnih fakulteta kažu kako neke

od tih diploma mogu biti priznate, a da je na poslodavcu izbor želi li zaposliti osobu koja je završila, primjerice, anglo-saksonsko pravo. Zbog toga je nadležni ministar **Srdan Verbić** kazao je da je s Pravnim fakultetom najveći problem to što u Srbiji ne postoji zakon o reguliranim profesijama koji definira tko može raditi kao pravnik ili odvjetnik.

Tako, primjerice, nekome tko je završio pravo u Hrvatskoj može se priznati diploma u svrhu zaposlenja, ali to ne znači da se izjednačava s diplomom pravnog fakulteta u Srbiji. Nostrifikacija diplome je i dalje u domenu fakulteta. Drugim riječima, ako netko dođe s fakultetskom diplomom iz inozemstva, a želi u Srbiji nastaviti master ili doktorske studije, priznavanje fakultetske diplome će se u tom slučaju i dalje raditi na fakultetima.

HNV: SADA IMAMO GDJE UPUTITI STUDENTE IZ HRVATSKE

Da bi netko s fakultetskom diplomom dobijenom izvan Srbije mogao upisati zvanje u radnu knjižicu morao je pristupiti skupoj i dugotrajnoj proceduri koja se radila na fakultetima. Osnivanje ENIC/NARIC ureda u Srbiji, koji u Hrvatskoj i drugim EU zemljama postoji već dugi niz godina, omogućit će brže, jeftinije i lakše priznavanje diploma.

»Prethodnih godina javljale su nam se osobe koje su završile fakultete u Hrvatskoj, međutim mogli smo ih upućivati jedino na slične fakultete u Srbiji. Taj sustav je bio neuređen i povezan s brojnim komplikacijama zbog složenosti procesa nostrifikacije diploma. Nadam se da će ustrojavanje ENIC/NARIC sistema olakšati proceduru i mi ćemo sada sve upite moći usmjeriti ka ovom uredu«, kaže **Darko Sarić Lukendić**, predsjednik Izvršnog Odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Tatjana Ljubić

IN MEMORIAM

Vlatko Dulić

(Subotica, 20. travnja 1943. – Zagreb, 19. studenoga 2015.)

»**D**ragi Lalo, vječnost je tvoj put, a ti u toj vječnosti si zaslužni putnik«, zapisala je povodom smrti **Vlatka Dulića** (19. studenoga) njegova kolegica iz osječkog Hrvatskog narodnog kazališta Rada Mrkšić.

Da, kao Lalo, znali su Vlatko kolege u cijeloj Hrvatskoj: u njegovoj *Gavelli*, u *Kerempuhu*, *Histrionu*, *Teatru e-TD*, *Teatru u gostima*, varaždinskome HNK-u ili u studiju Hrvatske televizije. Oni koji ga nisu osobno poznavali pamtit će ga po brojnim kazališnim, ali i u više od trideset uloga na filmu i desetak na televiziji.

Gavella – u kojoj je 1968. dobio prvi glumački angažman, a 1973. i započeo profesionalnu glumačku karijeru – na svojoj je

službenoj stranici posebno istaknula uloge Pjevača u *Hölderlinu* Petera Weissa, Lenbacha u *agoniji* Miroslava Krležu, Malvolia u *Na Tri kralja* Williama Shakespearea, Franza Moora u *Razbojnicima* Friedricha Schillera, te Pukovnika u *Crnoj komediji* Petera Shaffera. Filmska publika svakako će ga pamtiti po ulogama dr. Ive Politea u *Bombaškom procesu* Branka Ivande, Cara u *Snu o ruži* i Istražitelja u *Čovjeku koji je volio sprovode* Zorana Tadića, Blaža Gajskog u *Kako je počeo rat na mom otoku* i Psihijatra u *Maršalu* Vinka Brešana, te, za ove prostore posebno značajne Farkasa u *Duhu u močvari* i Filipovog oca u *Mostu na kraju svijeta* Branka Ištvančića. Što se televizijskih serija tiče, svakako se

izdvajaju uloge direktora Zlobeca u *Punom parom* Maria Fanellia i Polugana u *Putovanje u Vučjak* Eduarda Galića.

Biografiju Vlatka Dulića bogatijom čini i nagrada *Zlatni smijeh* za uloge u predstavama *Viđenje Isusa Krista u kasarni V. P. 1507* i *Cabaretu*.

A putnik vječnosti Vlatko Dulić svoje je prve korake započeo u Subotici, gdje je završio osnovnu školu i Gimnaziju da bi nakon toga godinu dana proveo u Beogradu na Pravnom fakultetu. Ipak, kako je sam više puta govorio, gluma ga je mnogo više privlačila, pa je studij ponovno započeo na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu, koju završava 1970.

Nakon toga, s već spomenutim kazališnim ulogama, Vlatko je igrao na scenama u Moskvi i Lenjingradu (danas Sanktpeterburg), u više gradova u Sjedinjenim Američkim Državama i Europi, diljem bivše Jugoslavije i današnje Hrvatske, ali... Nikada, bar ne do odlaska u mirovinu, i na sceni subotičkog Narodnog kazališta.

Sjećao se Vlatko kako je odlazak u kazalište u Subotici bio svečani čin, ravan blagdanu. Ne toliko zbog garderobe koliko zbog samog *doživljaja kulture* kada su njezin sastavni dio činila i djela zavičajnih pisaca, poput Matije Poljakovića, primjerice. Iako bez pretjerane patetike, sa sjetom je pratio i urušavanje same zgrade subotičkog Kazališta (bio je potpisnik peticije protiv njenog rušenja), ali i kulture Grada općenito.

Kao jedan od onih Subotičana koji nikada nije prekidao vezu sa zavičajem Vlatko se – obično nakon završetka nastupa na *Dubrovačkim ljetnim igrima* – redovito vraćao svojoj kući na Somborskom putu, provodeći vrijeme sa svojim školskim drugovima i životnim prijateljima, ali i čitajući...

I upravo zahvaljući tome, prije nešto više od dvije godine Vlatko se Dulić svome zavičaju odlučio vratiti kao redatelj predstave *Bunjevački blues* Tomislava Žigmanova u kom kao Tome – zajedno s Lozikom (Nina Erak – Svrtan) – maestralnom dikcijom priča poznatu nam priču *o svitu koji nestaje*. Iako je, praižvedba bila u zagrebačkom *Histrionu* (15. studenoga 2013.), sigurno je da ju nitko tako nije razumio kao Subotičani na *Mikulaš* iste godine kada je i prvi puta izvedena na sceni *Jadran* Narodnog kazališta. Na taj način sigurno se i ostvarila Vlatkova – istina, nikada ne prenačlašavana – želja da nastupi i na sceni rodnoga mu grada.

Ljudski gledano, onima koji su ga oslovljavali po nadimku ili po imenu, u Zagrebu ili u Subotici, Vlatko će Dulić ostati u sjećanju kao tiha, nenametljiva i odmjerena, inteligentna i obrazovana osoba. Kombinacija je to osobina u kojoj se još za života, poput imena i prezimena, imeniće čovjek i gospodin pišu velikim slovom.

Vlatko Dulić kremiran je u srijedu, 25. studenoga, na zagrebačkom groblju *Mirogoj*.

Z. R.

MEDIJI U SRBIJI I HRVATSKOJ: ŠTO IM JE ZAJEDNIČKO, A ŠTO IH RAZLIKUJE

Ideal neovisnih medija samo pusti san

*Privatizacija medija u Srbiji ugasit će mnoge medijske kuće, a među onima čija je budućnost neizvjesna je nacionalna agencija Tanjug * U Hrvatskoj su svi mediji privatizirani, Vladin dnevni list Vjesnik je ugašen, a HINA i HRT su javni servisi*

O d kraja listopada mediji koji nisu prodani u nekoj vrsti su nedefiniranog statusa. Više ne postoje kao državna ili javna poduzeća, nemaju više siguran izvor financiranja, vlasnici tih medija u većini slučajeva nisu postali ni radnici iako su imali pravo na to. U tom statusu je i nacionalna agencija Tanjug, koja i dalje radi, ali dokle to nitko ne zna, kao ni to kako će se ta priča završiti. Sve ovo posljedica je seta medijskih zakona usvojenih prošlog ljeta, što implicira da su neki mediji primjenu tih zakona dočekali nespremni ili su prosto očekivali da će država ponovno rokove za privatizaciju medija pomjeriti. I tako u nedogled. No, ovoga puta bili su dosljedni i 31. listopada bio je dan D.

»Imam dojam da je suviše mnogo ljudi suviše dugo vjerovalo da do privatizacije medija ipak neće doći. Ti mediji, poput Tanjuga, su vjerovali da će se država u posljednjem trenutku predomisli, pa kada se ispostavilo da neće, uslijedila je jedna vrsta šoka ili ubrzanog pokušaja traženja rješenja, za koje je bilo kasno«, kazala je medijska ekspertkinja **Zsuzsanna Szerencses** na medijskom skupu Novosadske novinarske škole. Ona smatra da bi proces privatizacije medija u Srbiji sigurno bio uspješniji da su mediji koji su trebali biti privatizirani više energije uložili u vlastitu sudbinu, a ne u uporne pokušaje zaustavljanja privatizacije.

PRIVATIZACIJA ILI KAOS?

Ovaj posljednji val privatizacije medija u Srbiji pokazao je, uostalom kao i oni prethodni, da u većini slučajeva kupovina medija nije praćena tržišnom logikom, što implicira da je riječ o kupovini utjecaja, prije svega političkog. To praktički znači da su mediji kupovani zarad jednokratne uporabe. Koliko će mediji proći tako znat će se poslije nekoliko mjeseci ili godinu-dvije.

Bruxelles je tražio transparentno vlasništvo i transparentno financiranje. Mi smo dobili netransparentno vlasništvo, jer je sada ozakonjeno da vlasnici medija mogu biti firme iz 'of shore' zone i vi više ne znate tko je gazda i da li je i kolika medijska koncentracija«, kaže za *Hrvatsku riječ* predsjednica Sindikata novinara Srbije **Dragana Čabarkapa**.

Ona je rekla da je krajnji ciniizam što se neki sada iščuđavaju tko su kupci medija, jer se dobro

među vlasnicima medija osigura i nepristrano informiranje koje bi zadovoljilo javni interes. Ali kako u svom radu »Privatizacija lokalnih radio stanica u Hrvatskoj i pouke za Beograd« navodi hrvatska novinarka **Melisa Skender** dogodilo se suprotno.

»Sa širenjem na istok, u republike bivše Jugoslavije, Bruxelles je pojačao kontrolu u sektoru medija. Kada se Slovenija priključivala bloku 2004. godine, reforma u medijskoj sferi je bila

RAZLIKE IZMEĐU SRBIJE I HRVATSKE

Hrvatska je u okviru HRT-a zadržala i regionalne televizijske i radio centre koji se financiraju iz pristojbe. Osim HRT-ova četiri TV i tri radijska programa financira se i program devet radio postaja (Osijek, Split, Knin, Pula, Zadar, Sljeme, Rijeka, Dubrovnik, Glas Hrvatske), te programe osam HRT centara (HRT centar – Osijek, Pula, Rijeka, Zadar, Knin i Šibenik, Split, Dubrovnik, Čakovec i Varaždin). I još jedna bitna razlika: preko Fonda za pluralizam medija HRT sufinancira rad 150 radijskih i 27 TV lokalnih postaja u Hrvatskoj.

Zagovornici ideje da se ne privatiziraju baš svi mediji, već da se zadrže lokalni ili regionalni servisi nisu bili niti dovoljno glasni ni uporni, a što je najvažnije niti ih je imao tko čuti.

»Upozoravali smo da će se dogoditi sve ovo što se sada događa, ne zato što smo vidoviti, već zašto što smo pratili što se događalo s privatizacijom medija prije desetak godina. Za ovakvo stanje najodgovornija je vlast i medijska zajednica, jer su sve vrijeme inzistirali na tome da Bruxelles traži povlačenje države iz medija, što nije točno.

znalo tko će ih kupovati i zašto. Cilj je jasan – da se upravlja iz jednog centra moći.

ISKUSTVA HRVATSKE

Ono što Srbija sada prolazi glede privatizacije medija Hrvatska je već prošla, i to u vrijeme kada se pripremala da postane članica Europske unije. A priča je gotovo identična onoj srbijanskoj. I u Hrvatskoj je Bruxelles zagovarao privatizaciju medija kako bi se spriječili utjecaji vladajuće političke opcije na medije. Ideja je bila da šarolikost

preporučena, ali nije postavljena kao uvjet za priključenje. U slučaju Hrvatske reforma medija je imala isti status kao i pitanja ljudskih prava. Da nije sprovedena, od dogovora o priključenju ne bi bilo ništa. Smjernice Europske unije za reorganizaciju medija u Srbiji jednako su stroge kao što su bile u slučaju Hrvatske – a i rezultati bi mogli biti slični. Da bi ispunila uvjete koje joj je postavila Europska unija, Hrvatska je svoje medije privatizirala – mada nije osigurala preduvjete koji bi garantirali uspjeh ovog procesa. Političari – predstavnici lokalne

samouprave i državnih tijela – koriste poticaje i reklamne ugovore za usmjeravanje sredstava iz javnih fondova k određenim medijima. Time što ne primjenjuju predviđene mjere kontrole, dozvoljavaju stvaranje monopola, a povremeno su spremni i progledati kroz prste u slučajevima očigledne prijave. Mediji uzvraćaju tako što izvršavaju naloge svojih političkih zaštitnika», navodi Skender shemu ovog začaranog kruga, koji će teško izbjeći i mediji u Srbiji.

S ovim je suglasan i predsjednik Hrvatskog društva novinara **Saša Leković**, koji za naš tjednik kaže da ni privatizirani mediji nisu imuni na uplive politike, oglašivača, pa se ne može reći da je privatizacija automatski stvorila preduvjete za poštenu tržišnu utakmicu i nesmetan profesionalni rad. Za razliku od Srbije gdje se nacionalna agencija, kako sada stvari stoje, gasi, Hrvatska ima državnu agenciju.

»HINA je javni servis, ali istovremeno i prodaje svoje sadržaje zainteresiranim korisnicima. Posljednjih nekoliko godina posluje pozitivno. Mislim da nacionalne novinske agencije nisu problematične same po sebi, ako djeluju na profesionalnim načelima i nemaju povlašten položaj na tržištu. Svakako, ta je dva uvjeta teško postići«, kaže Leković

JAVNI SERVIS(I)

Kao i u Hrvatskoj, i u Srbiji najveći dio novca koji prolazi kroz medije i dalje potiče iz državnih poduzeća. No, između Srbije i Hrvatske ima i neke razlike. Hrvatska je u okviru nacionalne Hrvatske radio-televizije zadržala i regionalne televizijske i radio centre koji se financiraju iz pristojbe koju HRT naplaćuje, a koja mjesečno iznosi 80 kuna. Tako se iz pristojbe, koju su dužna plaćati sva kućanstva koja imaju radijski ili televizijski prijamnik, osim HRT-ova četiri TV i tri radijska programa financira i program devet radio postaja (Osijek, Split, Knin, Pula, Zadar,

Sljeme, Rijeka, Dubrovnik, *Glas Hrvatske*), te programe osam HRT centara (HRT centar – Osijek, Pula, Rijeka, Zadar, Knin i Šibenik, Split, Dubrovnik, Čakovec i Varaždin). I još jedna bitna razlika: preko Fonda za

nima tih 500 dinara sada još teže izdvojiti, što znači da bi postotak naplate jedanko bio loš (i gori) kao i u vrijeme kada je ona ukinuta. Je li to bio razlog ili nešto drugo, tek premijer **Aleksandar Vučić** objavio je prije desetak

stavnika elite (na to će se kod nas morati još dugo čekati).

Sve što su rekli je točno, ali s druge strane postavlja se opravdano pitanje koliki bi bio postotak naplate pretplate i kojim bi mehanizmom država natjerala

pluralizam medija HRT sufinancira rad 150 radijskih i 27 TV lokalnih postaja u Hrvatskoj.

U Srbiji je priča posve drugačija. Dvogodišnje razdoblje u kome su po odluci Vlade javni servisi financirani, umjesto iz pretplate, iz državnog proračuna ističe, pa je dalje financiranje postalo upitno ili točnije problem koji se mora rješavati. Da podsjetimo, zbog slabe naplate, koja nije mogla osigurati održivost javnih servisa, pretplata je ukinuta, a novac je umjesto izravno iz džepova građana stizao neizravno preko državnog proračuna. Zakon o javnim servisima je jasan: 1. siječnja 2016. godine treba prestati financiranje javnih servisa iz proračuna. Kako se taj datum približava, proteklih tjedana počelo se u javnosti govoriti o pretplati. Ponovno se pominjala brojka od 500 dinara (odluku o tome donio je nadležni UO RTS-a), koliko je pretplata iznosila i prije dvije godine, ali čini se da je osiromašenim građan-

dana da će pretplate biti, ali ne u iznosi od 500 već 150 dinara, ali će zato javni servisi iz proračuna dobiti četiri milijarde dinara. Na tu najavu odmah su reagirali NUNS i NDNV, ocjenjujući kako »nastavak financiranja iz proračuna predstavlja 'omču oko vrata' javnih servisa koju država, odnosno vlast može zatezati po potrebi, u slučaju da nisu dovoljno 'kooperativni', odnosno ukoliko svoju uređivačku politiku usmjeravaju građanima a ne vladajućoj eliti«. Ove novinarske udruge smatraju da je tragično što je propuštena cijela godina da se obave sve pripremne aktivnosti za uvođenje pretplate, odnosno takse, i da se kroz široku društvenu akciju ukaže građanima da će oni svakako plaćati rad javnih servisa, svedeno da li izravno ili iz proračuna. Također, propuštena je prilika da se građanima objasni da izravno plaćanje pretplate javnim servisima stvara uvjete da oni rade, prije svega u njihovom, a ne u interesu pred-

građane da mjesečno izdvajaju po 500 dinara. Da li bi ih tužili ili možda oduzimali i stanove zbog pretplate? I kakav bi bez novca program pravili javni servisi? Nažalost, daleko smo od toga da je naplata RTV pretplate veća od 90 postotaka, a tim postotokom mogu se pohvaliti u Hrvatskoj. Ali nije sve idealno ni kada ima dovoljno novca.

»HRT, po mojoj ocjeni, i ne samo mojoj, nije dovoljno u funkciji građana, posebno kada govorimo o TV programu. Programске izmjene u posljednje vrijeme idu u pravcu natjecanja s dvjema komercijalnim televizijama s nacionalnom frekvencijom (RTL i Nova TV) što je na štetu kvalitete sadržaja i što ne bi smio biti cilj javnog medijskog servisa«, zaključuje Leković.

Slično se dešava i u Srbiji, samo što se RTS i RTV moraju nadmetati s mnogo više nacionalnih emitera.

Zlata Vasiljević

PROFESOR, DR. SC. SAŠA GAJIN

Ima mnogo tema koje su veoma sporne

Mi i dalje pravimo razlike između nas samih, i dalje postoje oni koji su građani »prvog reda« i oni koji su građani »drugog reda«

Razgovor vodila: Tatjana Ljubić

Saša Gajin je stručnjak koga je Vijeće Europe angažiralo da u suradnji s predstavnicima vlasti i nacionalnih manjina »proizvede« Akcijski plan za ostvarivanje prava manjina u sklopu poglavlja 23. Profesor na Pravnom fakultetu *Union* u Beogradu i doktor pravnih znanosti, Gajin je izravno radio na izradi brojnih zakona, uključujući i Zakon o zabrani diskriminacije (2009.), Zakon o tajnosti podataka (2009.), Zakon o zaštiti tajnosti podataka o ličnosti (2008.), Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i drugim. Radio je i na donošenju medijske strategije Srbije i na setu medijskih zakona prošle i prethodne godine. Bavi se temama koje se tiču ljudskih prava i autor je brojnih tekstova, analiza, publikacija i knjiga iz ove oblasti.

Na fakultetu *Union* predaje predmete ljudska prava, pravo medija i antidiskriminacijsko pravo.

HR: U jednom od Vaših tekstova, objavljenom na portalu *Peščanika*, rekli ste »u uvijek je dobro problem s kojim se suočavamo promatrati u nekom kontekstu«. Kakav je po vašem mišljenju kontekst u kojem se pitanje prava manjina danas u Srbiji treba promatrati i rješavati?

Pokušavamo gdje god možemo afirmirati jednu ideju, a to je da probleme s kojima se suočavaju pripadnici manjinskih zajednica, prije svega nacionalne manjine, treba promatrati u povijesnoj perspektivi. Ako tragamo za nekim kontekstom, to bi mogla među ostalim biti i ta povijesna perspektiva. Ne bismo smjeli zaboraviti da nas ta loša povijest

koju smo sami sebi prouzrokovali i dalje opterećuje i proganja i da je u suštini, odnosno, da se u središtu tog problema nalazi upravo odnos prema nacionalnim manjinama. Ja jesam sklon tome da vidim rješavanje problema s kojima se suočavaju nacionalne manjine kao samo središte onih aktivnosti koje bi nas mogle, ako se na pravilan način odgovori na te probleme, odvesti na put europskih integracija, s kojeg nema povratka. Mi i dalje nismo na tom putu na kojem nema povratka. Mi i dalje nismo sigurni da bi trebalo hrabro zakoračiti u sferu odnosa u kojoj promatramo svakog pojedinca u ovoj zajednici kao jednog slobodnog pojedinca. Nismo se i dalje odvažili na izgradnju jednog koncepta ustavne demokracije koji trenutno predstavlja najnapredniji izraz

te ideje o poštovanju i zaštiti ljudskih prava i demokracije. Mi i dalje pravimo razlike između nas samih, i dalje postoje oni koji su, da kažem kolokvijalno, građani »prvog reda« i oni koji su građani »drugog reda«. Ja osobno vidim u toj matrici različitog tretmana pripadnika manjinskih zajednica prauzrok svih ostalih podjela na većinsku i manjinsku zajednicu u Srbiji, bez obzira radi li se o nacionalnim manjinama, vjerskim zajednicama, seksualnim manjinama, osobama s invaliditetom. Dakle, iz tog jednog razlikovanja na one koji pripadaju jednoj nacionalnoj zajednici, i oni koji pripadaju drugoj, mi proizvodimo jednu matricu odnosa koja dalje podrazumijeva i razliku u odnosu na vjersko opredjeljenje i razliku na sva ostala osobna svojstva. To dovodi to toga da

mi ne živimo u društvu jednako slobodnih pojedinaca već polazeći od inicijalne razlike koja se, po mom mišljenju, vezuje za nacionalnu pripadnost i potiče iz vremena oružanih sukoba, iz te inicijalne razlike mi stvaramo svijet različitosti u kome jedni prirodno imaju više nego drugi i u kojem su jedni lošije tretirani nego drugi.

HR: U tom kontekstu, što će Akcijski plan za manjine donijeti novo i drugačije, odnosno hoće li uopće išta?

Postoji jedan problem s akcijskim planovima i uopće strateškim dokumentima, što ti dokumenti pretpostavljaju jedno političko opredjeljenje, prije svega vlade i što u tom pogledu nisu, po mom profesionalnom mišljenju, dovoljno obvezujući. Često se dešava da se prije svega strateški dokumenti izrađuju ne zbog toga što se želi postići nešto drugo ili nešto bolje, već da bi se odgovorilo na neke obveze koje su preuzete ili su eventualno smišljene bez ozbiljne namjere da se te obveze realiziraju. Ja ne vidim da ćemo mi s ovim strateškim dokumentom, Akcijskim planom za manjine, dobiti više od onoga što dobijamo kada se radi o strateškim dokumentima koje, naravno i u ovoj zemlji i u drugim zemljama ima beskrajno mnogo. S druge strane, ono što mislim da dobijamo i što se ne može ignorirati jest činjenica da se ovaj dokument izrađuje u suradnji s predstavnicima nacionalnih manjina. Oni su prisutni, aktivno sudjeluju u izradi ovog dokumenta, što pridonosi autoritetu tog dokumenta. Dakle, nije to dokument koji je nastao samo na osnovu prostog samobaveživanja vlade, odnosno tih donositelja političkih odluka – to je dokument na čiji su sadržaj utjecali ili će utjecati i predstavnici beneficijara, dakle onih koji će osjetiti neku korist od Akcijskog plana. Taj dokument implicira neku vrstu političkog autoriteta koji možda druge strategije nemaju. Ja sam radio na izradi dokumenata sličnog tipa. Radilo se na medijskoj strategiji. U izra-

du su bili uključeni predstavnici struke, kao i na izradi zakona. Tu se pokazalo da dokumenti u čijoj izradi sudjeluju svi oni na koje bi se taj dokument mogao odnositi imaju jednu političku težinu koju drugu dokumenti nemaju, u čijoj izradi nisu sudjelovali oni na koje se odnosi. U ovom slučaju mislim da postoji ta pozitivna okolnost da su predstavnici beneficijara prisutni, uz jedan izuzetak koji također opterećuje – mi nemamo ovdje predstavnika albanske zajednice, a trebali bismo ga imati.

HR: Prema Vašem dosadašnjem iskustvu i radu s ovom radnom grupom, gdje se najviše lome koplja između predstavnika manjina i vlasti?

Ima mnogo tema koje su veoma sporne. Interesantno je da postoje one teme koje izazivaju zaista različita mišljenja ili burnu raspravu zbog toga što su same po sebi osjetljive. Recimo, uzmimo u obzir političku participaciju, odnosno rješavanje problema političkog predstavljanja manjinskih zajednica, ne samo na razini lokalne zajednice već i na razini centralne vlasti; ili pitanje uporabe jezika i pisma. Samo u pogledu tih tema mi možemo reći da postoji ozbiljno konceptualno razmimoilaženje. To je jedna grupa tema, ne samo ove koje sam naveo. Ali, na žalost, svaki put kad se sastanemo mi se uvjeravamo u to da postoji jedna grupa tema oko kojih postoji, paradoksalno je to reći, suglasnost između svih sudionika u raspravi, ali i dalje ne nalazimo u sebi snage da prevladamo razlike koje se odnose na formu tog nekog zajedničkog prijedloga, nego na samu sadržinu. Recimo, kada se radi o brojnim pitanjima iz oblasti obrazovanja, imali smo prilike vidjeti kako izgleda utrošiti sate rasprave o pitanju o kome se u suštini slažemo ali zbog demokratskih deficita kod, u ovom konkretnom slučaju, predstavnika Ministarstva obrazovanja mi nismo uspjeli doći do kvalitetnog rješenja.

HR: Kako će se ta otvorena pitanja rješavati?

Ona su ostavljena za kasnije. Što to znači?

Mogu se na različite načine rješavati. Ja pretpostavljam da će se riješiti na taj način što će se, kolokvijalno rečeno, glave ohladiti. Tako što ćemo shvatiti da, u stvari, ne postoji neka bitna razlika kada se radi o tim razmimoilaženjima. Što se tiče nekih suštinskih razmimoilaženja, kao što je politička participacija, koja jeste jedan od ključnih aspekata koji opterećuje položaj manjinskih zajednica; kada se radi o takvim razmimoilaženjima, ja trenutno ne mogu očekivati bilo kakav pozitivan ishod u smislu zauzimanja jedne pozicije koja je prihvatljiva za sve. U tim slučajevima, kada neće biti moguće doći do suglasnosti, onda će se rješavanje pitanja odložiti a u međuvremenu će to pitanje ostati kao neriješeno i ono će opterećivati položaj manjinskih zajednica.

HR: Čuli smo od šefa radne grupe za poglavlje 23 da ovaj akcijski plan neće donijeti ni manjine, ni vlast, već netko treći. Što to znači?

On je, pretpostavljam, to rekao da bi ukazao na tu situaciju koju možemo očekivati, a to je da će u pogledu onih pitanja oko kojih nije moguće zauzeti zajednički stav rješenje nametnuti oni koji donose političke odluke u zemlji. Znamo da je ovo radna grupa koja je formirana na razini Vlade Republike Srbije (RS) i pretpostavljam da je on mislio kako će Vlada RS zauzeti stav u pogledu tih pitanja oko kojih nije moguće postići konsenzus. Nasuprot tome, bilo bi vrlo neugodno ako bi Vlada zauzela stav suprotan onim zaključcima koje predstavljaju izraz suglasnosti radne grupe. Dakle, nije dobro ni zamisliti tu situaciju u kojoj Vlada RS donosi političku odluku u vezi s rješavanjem problema suprotnu donesenom zajedničkom stavu.

HR: U tom kontekstu, kakvu i koliko ulogu može imati Vijeće Europe, institucija koja će također imati prilike dati komentare na ovaj akcijski plan. Imaju li institucije Europske unije

moć utjecaja na konačan izgled Akcijskog plana?

Dolazimo opet do onoga s čime smo počeli. Ovaj akcijski plan jeste zamišljen kao dio tih napora koji se čine u procesu pridruživanja Europskoj uniji. Onda se mi možemo javno zapitati: a da li bi do takvog jednog napora uopće i došlo da nije tog cilja koji se želi postići? Da nema te ideje o pridruživanju, pitanje je da li bi bilo rada na Akcijskom planu. Ne možemo zamisliti situaciju, to je moje mišljenje, politički gledano, u kojoj se ovaj Akcijski plan radi a da o njemu nemaju što reći, prije svega Europska unija a zatim i Vijeće Europe, koje je u ovoj oblasti izgradilo standarde koje EU poštuje. Svakako ćemo imati prilike čuti mišljenje od njih, ali nisam siguran da bi oni, politički gledano, mogli odgovoriti na ta neriješena pitanja neposredno već prije svega putem daljeg pritiska i rasprave o potrebi rješavanja i tih preostalih pitanja. Ne očekujem neki čudotvoran štapić koji bi mogao riješiti ta pitanja.

HR: Koordinirate rad velike grupe koju sačinjavaju predstavnici nacionalnih manjina, vlasti i predstavnika Vijeća Europe. Koliko je zahtjevno raditi na izradi jednog dokumenta s velikim brojem aktivnih sudionika gdje svatko želi reći svoje mišljenje?

Meni se to ne čini teškim u odnosu na druga iskustva koja sam imao. Dakle, kada se radi o dugotrajnosti posla, mi ovaj posao radimo svega nekoliko mjeseci. Kada se, primjerice, radilo na usvajanju Zakona o zabrani diskriminacije ili Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, u tim situacijama mi smo bili prinuđeni po osam i po 13 godina inzistirati na rješavanju nekih problema. I to svakodnevno. Bili smo prinuđeni biti u kontaktu s temom permanentno, da bismo na kraju uspjeli izgurati neko rješenje do kojeg nam je stalo. Ako se uspoređi s tim drugim iskustvima, ovo je vrlo konstruktivna debata u kojoj mi za svega nekoliko mjeseci dolazimo na korak do nekog, kakvog-takvog željenog cilja.

NAJBOLJA ŽENSKA KOLEKCIJA NA *SERBIA FASHION WEEKU* 2015. MARIJE ŠABIĆ

Pronađem li svoju najljepš

Serbia Fashion Week još jednom je pokazao da stoji rame uz rame s velikim europskim i svjetskim tjednima mode. Oko 30.000 modnih sladokusaca uživalo je u kolekcijama koje je stvaralo više od 70 dizajnera s 4 kontinenta! Članovi

internacionalnog žirija čiji je predsjednik **Donald Potard**, višegodišnji umjetnički direktor **Jean Paul Gotiera**, izabrali su najbolje domaće i strane dizajnere i kolekcije.

Treći blok pete večeri srbijanskog tjedna mode otvorila je

naša poznata dizajnerica **Marija Šabić**. Ona je na dvadeset osam modela prikazala svoju kolekciju koja odiše ženstvenošću i glamurom. *Serbia Fashion Awards* 2015. je poglasio za najbolju žensku kolekciju na *Serbia Fashion Weeku*.

Haljine s mnoštvom karnera u bijeloj, krem i plavoj boji, za specijalne prilike po kojima je dizajnerica poznata, ali i kombinézoni koji su u istoj mjeri svečani, oduševili su sve prisutne a Marija je nagrađena gromoglasnim pljeskom.

SERBIA FASHION WEEK
ph. Svetlana Braun

šću haljinu prestat ću raditi

»Kreacija je prije svega ideja, koja se materijalizira kroz puno rada na kvalitetnim materijalima. Tkanine s kojima radim donosim uglavnom iz Pariza, Milana, New Yorka i Londona koji su za mene glavni svjetski modni centri. Drago mi je da mi je kroz sve ove

godine rad predstavljao dobru zabavu. Malu pozitivnu tremu imam samo kada počinjem stvarati kolekciju, a pred samu reviju trema nestaje i jedva čekam prikazati nove modele koje smo moj odličan kreativni tim i ja osmislili. Inspiraciju uglavnom dobivam

u momentu i to može biti neka pjesma, događaj ili detalj u prirodi, a moje iskustvo mi svakako ide na ruku. Čipka je materijal koji obožavam, ali sam je ovog puta izbjegla; ona se mora koristiti na jedan fin i vrlo pametan način. Moj osobni izazov svih

ovih godina je kreiranje najljepše haljine, kao nekog ideala kojem težim i kojeg je teško ostvariti ikada. To je za mene stalno ushićenje i posvećenost. Pronađem li svoju najljepšu haljinu, prestat ću raditi«, kazala je Marija Šabić.

Nada Sudarević

27. studenoga 2015.

15

NATJEČAJ ZAKLADE ADRIS

UBH *Dužijanica* dobila 140.000 kuna

Dobivenim sredstvima obaviti će se nužni restauratorski radovi na najstarijim i najvrjednijim starim žetelačkim strojevima. Paralelno s time pokreće se inicijativa za otvaranje Muzeja Dužijance

Provodeći svoju temeljnu misiju promicanja kulture izvrsnosti, znanja i solidarnosti te stvaranja naprednijeg hrvatskog društva, Zaklada Adris, najveća korporativna zaklada u ovom dijelu Europe je deveti put od svog osnutka, dodijelila donacije najboljim projektima iz programa *Znanje i otkriće*, *Stvaralaštvo*, *Ekologija*, *Baština* i *Dobrota*. U ovom natječajnom ciklusu dodijelila je više od tri milijuna kuna za 77 donacija i stipendija dok je, uključivši i ovaj donacijski ciklus, dosad dodijelila ukupno više od 33 milijuna kuna.

Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* iz Subotice je na ovom natječaju dobila 140.000 kuna za projekt *Muzej Dužijance – identiteta vojvodanskih Hrvata*. Projekt je bio prvoplasiran u okviru natječajne kategorije *Baština*. Kako se navodi u priopćenju udruge, dobivenim sredstvima obaviti će se nužni restauratorski radovi na najstarijim i najvrjednijim starim žetelačkim strojevima koji se predstavljaju javnosti u okviru *Dužijance*. »Paralelno s time pokreće se i inicijativa za otvaranje Muzeja Dužijance kako bi eksponati mogli stajati na raspolaganju zainteresiranim tijekom cijele godine. U tako koncipiranom izložbenom prostoru na suvremen način predstavila bi se ljepota tradicije-baštine nacionalnog izričaja našeg naroda. Subotica, kao duhovno središte *Dužijance* i hrvatske manjine u Srbiji dobila bi dugo očekivani dom u koji bi, uvjereni smo, rado dolazili turisti iz inozemstva i tuzemstva. Taj dom zasigurno će biti osobito

drag onima koji su uslijed povijesnog vihora i drugih razloga morali otići s ovih prostora, a koji se tijekom blagdana uvijek rado vraćaju svojim korijenima. Tako bi ubuduće mogli i u Muzeju

umjetnosti u Zagrebu nazočiti su predsjednik UBH *Dužijanica* msgr. dr. **Andrija Anišić**, direktor Udruge **Marinko Piuković** te voditelj projekta **Nikola Perušić**. Dobitnicima donacija i stipendi-

je ističe: »Danas sam izuzetno sretan i ponosan. Nije se često događalo da se ovakve donacije od bilo koga dodijele nekoj hrvatskoj udruzi u Srbiji. U svom promotivnom materijalu koji je objavljen jučer ujutro u Večernjem i Jutarnjem listu te u Glasu Istre, ističe se: 'Projekti koje je Zaklada Adris poduprla sam su vrh hrvatske, ali i svjetske znanosti, kulture i umjetnosti'. Ponosni smo i zahvalni Zakladi Adris što je i naš projekt o *Dužijanci* svrstan u taj vrh. To priznanje i dodijeljena sredstva označuju značajnu prekretnicu u povijesti stogodišnjeg običaja *Dužijance* i otvara mogućnost da *Dužijanica* u budućnosti dade još veći doprinos u promicanju identiteta bunjevačkih Hrvata. Zahvaljujem direktoru naše Udruge **Marinku Piukoviću**, dopredsjedniku **Lazi Vojnić Hajduku** i Nikoli Perušiću koji su zaslužni što je naš projekt izrađen i predstavljen na izvrstan način i onda prihvaćen i doniran od Zaklade Adris«, zaključuje se u priopćenju UBH *Dužijanica*.

H. R.

Marinko Piuković, Gojko Bežovan i Nikola Perušić

Dužijance utoliti svoju nostalgiju, te održavati bliskost sa svojim zavičajem i divnim običajima bunjevačkih Hrvata«, ističe se u priopćenju.

U utorak na svečanosti dodjele zakladnih sredstava Zaklade Adris u Muzeju suvremene

ja te ostalim gostima obratili su se predsjednik Uprave Zaklade Adris **Korado Korlević** te predsjednik Uprave Adris grupe, mr. sc. **Ante Vlahović**.

Predsjednik UBH *Dužijanica* msgr. dr. Andrija Anišić u povodu primanja ove donaci-

ODRŽANO PRVO PREDSTAVLJANJE KNJIGE *BAN JELAČIĆ OD PETROVARADINA DO BEČA*

Nadomještena praznina

Cilj izdavanja knjige bio da nadomjesti prazninu koja o Jelačiću postoji u dosad objavljenim publikacijama, a odnosi se na otkrivanje pojedinosti iz banova života u Petrovaradinu, kazala je Ivana Andrić Penava

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* Petrovaradin predstavilo je u petak 20. studenoga u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu svoj prviijenac – povijesnu monografiju *Ban Jelačić od Petrovaradina do Beča* koja je

banu dosad sabrali, ali i ono što i dan danas njeguju u okvirima društva *Jelačić*.

O samoj knjizi najprije je govorila urednica i koautorica iste, **Ivana Andrić Penava**, predstavljajući konceptualni sadržaj publikacije podijeljen na neko-

polju i poslijeratnih godina, tumačeći sve iz kuta Jelačićevih neraskidivih veza sa Srijemom i Petrovaradinom kao zavičajem.

O knjizi je, također, govorio i **Davor Martinčić**, dobri poznavatelj povijesnih prilika u Petrovaradinu i osnivač povije-

tako veliku osobnost kakva je bio Jelačić, činjenično sažmu i stave u kontekst mjesne povijesti, uz evociranje sadržaja sjećanja koji su se odvijali kroz različite institucije i manifestacije.

Žigmanov je još dodao da: »Ono što posebno plijeni je život Josipa Jelačića u Petrovaradinu poslije smrti. To je ono što je dosada nedostajalo u povijesti mjesnoga hrvatstva. U tom kontekstu ova knjiga treba biti poticaj svima nama koji dolazimo iz prostora kulture da se trsimo, kreativno stvaralačko odnosimo naspram našega naslijeđa, da istražujemo, da stavljamo u kontekste ono što se istraži i da onima koji dolaze iza nas ostavljamo djela.«

Istaknuvši kako će ova knjiga moći biti izazov za nove istraživače, pa i stranica za neko drugo djelo, Žigmanov je rekao da ova knjiga upozorava i na sljedeće: »Svatko tko piše, mora ozbiljno porazmisliti hoće li svoju olovku okačiti na klin i prestati pisati, jer ono što je u ovoj knjizi publicirano je toliko visokog standarda da je postiglo toliku razinu da na sve druge koje pišemo treba staviti dilemu: moramo pisati vrijedno i dobro, ako to nismo u mogućnosti, onda je bolje pero ostaviti.«

Zanimanje za knjigu pokazalo je te večeri više od sedamdeset sugrađana uz koje su nazočili i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, podtajnik Pokrajinskog tajništva Autonomne pokrajine Vojvodine za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice **Mato Groznica**, član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zaduženog za kulturu **Zlatko Načev** i mnogi drugi.

P. P.

Tomislav Žigmanov, Davor Martinčić, Dominik Deman, Ivana Andrić Penava i Petar Pifat

objavljena uoči nedavne proslave praznika hrvatske zajednice u Vojvodini – spomendana rođenja bana **Josipa Jelačića**.

RIJEČI AUTORA

Program predstavljanja knjige počeo podsjećanjem predsjednika HKPD-a **Jelačić Petra Pifata** na dvojicu banova koji su ušli u povijest Petrovaradina. Uspoređujući pjesnički opisanog varadinskog bana **Dojčin Petra** i hrvatskoga bana Josipa Jelačića o čijoj veličini svjedoči njegov život, kult i djela, Pifat je naglasio kako su današnji Petrovaradinci kao potomci Jelačićevih sugrađana, ovom knjigom htjeli otrgnuti od zaborava sve ono što su o

liko poglavlja i uz naglašavanje imena svih osoba koje su radile u njezinom stvaranju. Istaknula je, također, kako je cilj izdavanja knjige bio da nadomjesti prazninu koja o Jelačiću postoji u dosad objavljenim publikacijama, a odnosi se na otkrivanje pojedinosti iz banova života u Petrovaradinu u kojemu se odvijek njeguje uspomena na njega. Dodala je i to da su autori bili motivirani željom da lik i djelo bana Josipa Jelačića još dugo živi.

Dominik Deman kao koautor značajnijeg odjeljka, poglavlja koje opisuje život bana Jelačića od kolijevke do groba, dotaknuo se u svome izlaganju najvažnijih događaja iz banova djetinjstva, školovanja, uspjeha na bojnomo-

sno-istraživačke sekcije pri društvu *Jelačić* kojoj pripadaju i svi autori ove publikacije. Na dosta zanimljiv način, jednostavnim je pristupom analizirao pojedine ratne poteze Josipa Jelačića, dajući logične zaključke i mišljenja.

VELIKI USPJEH POVIJESNO-ISTRAŽIVAČKE SEKCIJE

Predstavljanje knjige zao-kružio je svojim izlaganjem i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, iznoseći kritički sud o knjizi. Žigmanov je, naglasio kako je presudna važnosti ovoga djela i u tome što pokazuje umješnost autora da jednu

VRIJEME DOŠAŠĆA

Adventski vijenac

Adventski vijenac danas je jedan od najomiljenijih znakova Došašća. Tvorac prvog adventskog vijenca bio je mladi pastor **John Hinrich Wichern**, koji je, da bi trenutke molitve u vrijeme Došašća učinio ljepšima, u domu za nezbrinutu djecu *Trošna kuća* u Hamburgu, svakoga dana od 1. prosinca do Božića upalio jednu svijeću i stavljao je na drveni vijenac. Prvi advent načinjen je 1838. godine i bio je promjera dva metra. Do Božića je na vijencu gorjelo 19 manjih crvenih svijeća – za svaki dan u tjednu i 4 velike bijele – za nedjelje u adventu. Od 1851. godine štitenici Doma su advent počeli ukrašavati zimzelenim grančicama, a vremenom se umjesto drvenog, počeo plesti vijenac od zimzelenog granja. Običaj pravljenja adventskog vijenca proširio se po evangeličkim obiteljima, a 1925. godine postavljen je prvi vijenac u jednoj crkvi u Kölnu.

Nakon 1. svjetskog rata vijenac postaje dijelom katoličke tradicije, a izgled mu se vremenom mijenjao tako da se danas pale samo četiri svijeće za svak nedjelju došašća.

SIMBOLIKA

Adventski vijenac čine dva osnovna simbola. To su krug i svijeće – odnosno svjetlo. Krug ili prsten bez početka i kraja simbol je vječnosti i vjernosti. Svjetlo svijeća, pak, simbolizira nadolazeće svjetlo **Isusa**. Izvorno, crvene i bijele svijeće upućuju na Isusovu žrtvu i pobjedu. Zelene grančice kojima se adventski vijenac ukrašava simboliziraju život. Prema drugoj tradiciji, na vijenac su se stavljale tri ljubičaste svijeće kao znak pokore i obraćenja kao priprava za dolazak Isusa i jedna ružičasta kao znak radosti zbog Isusovog rođenja. Ljubičasta boja je inače boja pokore i posta, koji se prakticira tijekom Došašća. Boja je to liturgijskih halja svećenika tijekom adventa, ali i kraljevska boja

kojom se želi dobrodošlica Kralju. Na prvu nedjelju došašća pali se prva ljubičasta svijeća, proročka, za sjećanje na proroka **Izaiju** koji koji je prorekao Isusovo rođenje. To je svijeća nade. Druga ljubičasta svijeća je Betlehemska svijeća, koja simbolizira Kristove jase, a predstavlja ljubav. Na treću nedjelju, na polovici adventa pali se ružičasta, pastirska svijeća, koja simbolizira radost zbog Božića koji se bliži. Četvrta, ljubičasta svijeća pali se posljednja. To je anđeoska svijeća, koja znači mir. U nekim se varijantama u sredinu adventskog vijenca stavlja peta, bijela svijeća, koja simbolizira Isusa i njegovu bezgriješnost. Pali se na Badnjak ili na Božić.

Postoje i druge varijante naziva svijeća i onoga što simboliziraju. Tako neki prvu svijeću zovu postilica – simbolizira nadu i očekivanje, druga ili pomirilica znak je mira, treća slavi radost i veselje, a posljednja svijeća simbolizira ljubav. Postupno paljenje svijeća znak je približavanja Božića. Može se reći da pravljenje adventskog vijenca spada u nove tradicije u svijetu i polako se ovaj običaj ušetao u naše domove. Za izradu adventskog vijenca potrebno malo dobre volje i mašte, a onima koji ga izrađuje ostavlja veliki prostor za kreativnost. Kao i kod kićenja bora, u izgled adventskog vijenca možemo ugraditi nešto od naših lokalnih tradicija, osobnih ili obiteljskih simbola.

SPOJ LOKALNE I SVJETSKE TRADICIJE

Može se slobodno reći da su predmeti izrađeni od slame jedan od brendova Subotice i okolnih mjesta u kojima žive Hrvati – Bunjevci. O tome kako je moguće spojiti slamu kao lokalnu tradiciju i adventski vijenac razgovarali smo s **Jozefinom Skenderović**, našom priznatom umjetnicom izrade predmeta u tehnici slame.

»Slama je nešto što kod nas ima dugu tradiciju, oko sto godina, i vezana je za Dužijancu. Vremenom su se od slame počeli izrađivati različiti suveniri. Počeli smo s perlicama, s krunama, sa slikama, ali posljednjih dvadeset-trideset godina prave se i drugi predmeti od slame, kao suveniri, odnosno kao nešto što se ponese iz Subotice i njezine okolice. Slamarke su vremenom postale sve maštovitije i spretnije, pa se danas zaista mogu naći različiti predmeti izrađeni od slame. Adventski vijenac nema neku drugu tradiciju u ovome kraju, jer se radi posljednjih tridesetak godina. U njemu se također mogu naći detalji, odnosno ukrasi od slame. Tako se stavljaju zvjezdice, anđelići i drugo. Kao što se prije tridesetak godina nije moglo zamisliti da se nakiti božićni bor od slame, danas mnogi kite bor samo slamom. Slama nosi sa sobom i simboliku, jer je Isus ležao na slami. Slama i ukrasi od slame, kao naša lokalna tradicija koja za nas ima više značenja, dobro se može povezati sa simbolikom adventskog vijenca i radosti koje nam donosi Božić«.

ADVENTSKI VIJENAC KAO BESKRAJNA INSPIRACIJA

Običaj izrade adventskog vijenca za kreativne ljude izvor je nadahnuća i beskrajnih mogućnosti. **Sandra Kujundžić** svake godine u obitelji izrađuje adventski vijenac za koji inspiraciju crpi iz detalja na koje nailazi u svojoj okolini.

»Prvi adventski vijenac dobili smo prije petnaestak godina iz Kanade. U prvo vrijeme smo svake godine samo mijenjali svijeće, dok su ostali ukrasi na vijencu ostali isti. Vremenom sam odlučila sama pokušati izraditi adventski vijenac. Prvo je to bio sasvim običan, klasičan adventski vijenac s četiri svijeće i zelenim grancicama, a kasnije sam dodavala neke svoje ideje i ručno izrađene dekoracije, npr. umjetni snijeg, različito ručno izrađene ukrase, mašne, svijeće koje plutaju u vodi i drugo. U izradi vijenca koristim ono što nađem u prirodi ili sama napravim, a najčešće najprije kupim svijeće koje mi daju

inspiraciju. Vremenom je izrada adventskog vijenca postala sastavni dio Došašća u našoj obitelji. Njemu se posebno raduju djeca i uvijek je borba oko toga tko će upaliti svijeću. Ove godine prvi puta ću praviti adventski kalendar za kćer i nećake«, otkriva nam Sandra.

ADVENT – VRIJEME MOLITVE I PRIPRAVE ZA BOŽIĆ

Bez obzira izrađujemo li adventski vijenac sami ili ga kupimo gotovog, ne smijemo zaboraviti da on nije samo puka dekoracija na stolu, već prigoda za okupljanje i molitvu u obitelji. O značenju adventa pater **Zdenko Gruber**, gvardijan franjevačkog samostana u Subotici, govori sljedeće:

»Advent ili Došašće je vrijeme koje živimo u znaku Gospodinovog dolaska i prvog, u punini vremena, kada je Isus postao jedan od nas, **Emanuel** – Bog s nama i drugog, koji će se odigrati na kraju vremena, kada dođe u slavi sa svim svojim anđelima (usp. Mt 25:31) Mi smo pozvani poči mu u susret. 'Gospodin dolazi, pođimo mu u susret' – to bi mogao biti poziv Advent. Pođimo mu u susret svojim molitvama, riječima, dobrim djelima, molitvama. Ugledajmo se na velike figure Adventa: proroka **Izaiju**, sv. **Ivana Krstitelja** i Blaženu **Djevicu Mariju**, koji su ga navijestili, pokazali i primili. Za mene, duh Adventa dijelom se otkriva i u lijepoj adventskoj pjesmi: 'Advent, advent, jedno malo svjetlo svijetli...' Svjetlo koje vidim kao svjetlo topline i nade«.

SVJETLOST NOVE NADE

Izrada adventskog vijenca najbolja je priprema za nadolazeći božićni ugođaj. Svjetlost svijeća adventskog vijenca razbija mrak surove stvarnosti, te nam bar na tren donosi prosvjetljenje i radost. Danas kada je sebičnost potisnula altruizam, dobro je promisliti o pravom značenju nadolazećih blagdana. Stoga, vjerujemo u čudesnu moć adventskog vijenca i svjetlo koje će nam donijeti novu nadu u život.

Aleksandra Prčić

Adventski vijenac čine dva osnovna simbola. To su krug i svijeće – odnosno svjetlo. Krug ili prsten bez početka i kraja simbol je vječnosti i vjernosti. Svjetlo svijeća, pak, simbolizira nadolazeće svjetlo Isusa

Divanite li šokački?

PAVLE PEJČIĆ,
predsjednik HKUPD-a
Dukat, Vajska

Sve manje

Kolikogod Šokci bili prepoznatljivi po ikavici, moram konstatirati da se u mojoj rodnoj Vajskoj sve manje divani. Generacijama unazad sustavno se radilo na suzbijanju našega govora, ali za taj način asimilacije u velikoj mjeri je kriv i naš mentalitet. Nismo bili dovoljno uporni, nismo čak ni u svojim obiteljima divanili šokački. Prije ratnih devedesetih veliki broj Vajštanaca bio je uposlen u Kombinat *Borovo* i u obližnjim gradovima Baču, Bačkoj Palanci, Novom Sadu. Većina je prihvatila govor sredine u kojoj je radila, pa ga je prenosila i u svoje obitelji. Učitelji i nastavnici, koji su trebali njegovati lokalne govore, jer se u cijelom svijetu odavno vodi borba za očuvanje tzv. malih jezika i dijalekata, djecu u školama su učili da je sramota divaniti ikavicom. Sjećam se da bi nam u vrijeme kad sam bio osnovac za domaću zadaću za Uskrs ili za Božić davali naučiti neke od maratonskih epskih pjesama. Pratili su tko je odlazio u crkvu, pa bi u ponedjeljak bilo propitivanja i veliki broj *kečeva*. Isto se dešavalo i s govorom. Ukoliko bi nekoga uhvatili da divani, jedinica iz srpskohrvatskog bila bi neminovna. U mojem *Dukatu* radimo na očuvanju lokalnog govora vajštanskih Šokaca koliko je to moguće. Veliki problem je što je puno riječi koje su prije stotinjak i više godina bile u uporabi jednostavno nestale. Stari su pomrli, izvorni govor nisu prenijeli na mlade i asimilacija je učinila svoje. Sada pokušavamo u radu s najmlađim članovima kroz pjesmu, igrokaze i recitiranje na starinskoj ikavici spasti što se može.

ZVONKO TADIJAN,
predsjednik KPZH-a
Šokadija, Sonta

Jezik živi i mijenja se

Ikavica, kao najprepoznatljivija odrednica Nacionalnog bića podunavskih Hrvata – Šokaca svakako zaslužuje posebno mjesto u radu naše udruge. Svjesni smo da će se gubitkom ovoga specifičnoga govora izgubiti i naš prepoznatljivi identitet na prostorima šokačkog Podunavlja.

Sve nas je manje, mladi u velikom postotku odlaze, kako u urbane sredine, tako i u inozemstvo. Od ratnih devedesetih naovamo nacionalna struktura u podunavskim selima znatno je izmijenjena na štetu naše populacije. Dakako, u takvim uvjetima trpi naš starinski lokalni govor i bojim se da će tiha asimilacija učiniti svoje. Od osnutka *Šokadije* naglasak na radu upravo nam i jeste na očuvanju našeg nacionalnog identiteta i mislim da to radimo uspješno. Članovi naše literarne sekcije stalni su sudionici *Lire naive*, a prepoznatljivi su upravo po pisanju na sončanskoj izvornoj ikavici, na kojoj i dramska sekcija priprema i izvodi svoje predstave. Od prije osam godina otišli smo i korak dalje. U okviru *Šokačke večeri* raspisali smo natječaj za izbor najljepše neobjavljene pjesme pisane šokačkom ikavicom i to je zaživjelo, pa danas imamo solidan broj sudionika. Znamo da je zaloga za budućnost jedino ono što je zapisano i snimljeno na šokačkoj ikavici. U *Šokadiji* imamo i jedan broj djece i mladih koji jako dobro divanu šokački, što mi govori da je naš dijalekt u svakidašnjoj uporabi i u njihovim obiteljima. Upravo taj podatak daje mi nadu da će šokački još izvjesno vrijeme u Sonti biti u aktivnoj uporabi.

ŽELJKO ŠEREMEŠIĆ,
predsjednik KUDH-a
Bodrog, Bački Monoštor

Divanimo!

Ne smijemo dopustiti da se naš divan izgubi, jer ćemo u tom slučaju izgubiti i našu najprepoznatljiviju osobenost, a vremenom i cjelokupni nacionalni identitet. Povoljnost za rad *Bodroga* na tom polju jest podatak da je u najvećem broju obitelji monoštorskih Šokaca naša starinska ikavica i danas u uporabi. Činjenica je da svaki živi jezik evoluirati, pa ni naš dijalekt ne može biti izuzetak. U *Bodrogu* imamo vrsne poznavatelje lokalnog šokačkog govora. Njihovo znanje prenosimo na djecu i tako stvaramo dobar potencijal za divan u budućnosti. Naše *Kraljice Bodroga* na repertoaru imaju stare pučke napjeve na ikavici. Za sva vremena ostatak će sačuvani na snimljenim nosačima zvuka. Možemo se pohvaliti i radom članova literarne sekcije na tom polju, jer i oni su višestruko nagrađivani za napisano na ikavici. Prije osam godina započeli smo lokalno druženje pod nazivom *Divanim šokački*, koje je vremenom preraslo u međunarodnu manifestaciju šokačke ikavice. Tako danas na manifestaciji nastupaju majstori pera starinske ikavice s obiju strana Dunava, pa naša publika, koje je iz godine u godinu sve više, na jednom mjestu može upoznati sličnosti i razlike govora u šokačkim mjestima Bačke, Slavonije i Baranje. Glede perspektive, ikavica bi nam trebala biti početak i kraj svakoga dana. Osobnim primjerom moramo svojoj djeci pokazati put. Koliko će to uspjeti i koliko će trajati ne ovisi isključivo o nama samima, nego i o istrajnosti naše djece u odupiranju vanjskim utjecajima. Kako i koliko skupa s njima budemo istrajni, toliko će i ikavica trajati.

I. A.

RAZGOVOR O POLITIČKOM ANGAŽMANU MLADIH:

MLADEN PETREŠ PREDSEDNIK MLADEŽI DSHV-A

Uključi se!

Mladen Petreš, master inženjer fitomedicine iz Donjeg Tavankuta, ponovno je izabran za predsjednika Mladeži DSHV-a, a i vijećnik je HNV-a. O dosadašnjem radu, programu i ciljevima rada Mladeži razgovarali smo s njim.

Na izbornoj skupštini Mladeži DSHV-a, koja je održana 25. listopada, izabrani ste ponovno da obnašate funkciju predsjednika Mladeži.

Kao što ste i naveli, na izbornoj skupštini Mladeži DSHV-a sam ponovno izabran za predsjednika. Zajedno sa mnom izabrano je i novo vodstvo Mladeži koje čine potpredsjednik **Marin Piuković** iz Subotice i članovi Predsjedništva Mladeži **Klara Dulić** iz Đurđina, **Ksenija Benčik** iz Tavankuta, **Sanja Aleksić** iz Novog Sada, **Vanja Pakledinac** iz Vajske i **Ivan Medved** iz Sombora.

Izdvojite aktivnosti koje je Mladeži DSHV-a realizirala za vrijeme Vašeg prvog mandata.

Na prvom mjestu bih izdvojio angažiranost Mladeži u kampanji prikupljanja potpisa za elektore za izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće. Mladež je dala značajan doprinos uspjehu na

tim izborima, a i nekoliko članova Mladeži su bili elektori, a sada i vijećnici. Nadalje, u izborima za Skupštine mjesnih zajednica mladi su se angažirali, a neki su postali članovi skupština u svojim mjesnim zajednicama. Sedmo Prelo Mladeži DSHV-a 2014. je još jedna od aktivnosti koju bih izdvojio i koje je vrlo uspješno organizirano. Nažalost, zbog nedostatka financijskih sredstava nismo bili u mogućnosti da Prelo organiziramo i ove godine, ali to ćemo ispraviti već naredne 2016.

Koji je program Vašeg rada u narednom razdoblju; što će biti ciljevi u daljnjem radu i koji će Vam biti prioritet u radu?

Jedan od prioriteta u ovom mandatu bit će pomlađivanje mjesnih organizacija Mladeži, uključivanje novih članova u rad i osnivanje MO Mladeži u mjestima u kojima do sada nisu organizirane, a gdje je to potencijalno moguće. Najavom skorih lokalnih i pokrajinskih izbora, Mladež je već počela pripreme i aktivno će sudjelovati u kampanji. Organiziranje Prelo Mladeži i ostalih skupova druženja i upoznavanja mladih će biti također jedan od prioriteta.

Koliko Mladež DSHV-a ima članova i koliko mjesnih organizacija djeluje unutar Mladeži?

Kao što sam već rekao, pomlađivanje Mladeži, skupa s utvrđivanjem točnog broja članova će biti jedan od prioriteta u ovom mandatu. Trenutno je aktivno 19 MO Mladeži DSHV.

S kojim strankama i organizacijama mladeži surađujete u Srbiji, a s kojim u inozemstvu i matičnoj domovini?

Kao i do sada, plan je surađivati sa svim organizacijama mladih ljudi, kako u Srbiji i Hrvatskoj, tako i u inozemstvu, koje su demokratske orijentacije, koje se zalažu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i njeguju europske vrijednosti. Do sada smo imali dobru suradnju s Mladeži HDZ-a, mladim pripadnicima srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj i Omladinom DS-a.

Je li Mladež dovoljno zastupljena u stranci i u hrvatskim institucijama?

U posljednje dvije godine, kako u DSHV-u, tako i u hrvatskim institucijama, zastupljenost

Mladeži je značajno povećana. To se može vidjeti napose sada, nakon posljednjih izbora u DSHV-u, gdje u Predsjedništvu sada sjede troje mladih od 30 godina, što do sada nije bio slučaj.

Vaša poruka mladeži.

Moja poruka mladeži je: Uključi se! Hrabro! Jer se nemaš razloga plašiti. Samo zajedno možemo učiniti da naš položaj bude bolji, a naša prava ostvarena. Nitko se neće zalagati za nas onoliko koliko mi sami to možemo. Ne zaboravi svoj jezik! Govori ga, jer to nije sramota.

Zlatko Ifković

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (SL. glasnik br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

o donesenom rješenju da nije potrebna izrada studije procjene utjecaja na životni okoliš

za projekt »Bazna stanica mobilne telefonije Sy/Syy09/Syl09 Subotica 3« koji obuhvaća zamjenu postojećeg UMTS sistema na katastarskoj parceli 2673 Stari Grad, Subotica, objekta Trg Jakoba i Komora br. 30, Subotica (46.104688°, 19.658246°), nositelja projekta TELEKOM SRBIJA AD Beograd, Takovska br. 2, izvršna jedinica Subotica, Prvomajska 2-4.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cjelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-306-2015.pdf

Košnice na zgradi

NEKAD
i
SAD

Fotografija iz 1979. godine prikazuje zgradu na Korzou kojoj je ostalo ime *Putnik* po nekadašnjoj turističkoj agenciji smještenoj u prizemlju palače, ali je to i objektivom zabilježeno svjedočanstvo o posljednjim godinama prometovanja automobilima ovom glavnom subotičkom ulicom. Istina, vozila je bilo manje i koristila su se s više obzirnosti prema pješacima, ali je Korzo, tada Ulica Borisa Kidriča, 1981. godine postao pješačka zona na radost sugrađana. Vremenom su Korzo ispunile i bašte ugostiteljskih objekata, te je ulica dugo nosila epitet najomiljenijeg šetališta. Šetnje su se zatim proredile rušenjem kazališne zgrade, zatvaranjem kafića i pojedinih prodavaonica. Tek s uređenjem kazališne fasade Subotičani se odnedavno u nešto većem broju nego prethodnih godina vraćaju starom ritualu i šetalištu.

Palača kraj Kazališta je u prvom desetljeću devetnaestog stoljeća podignuta za upravnu zgradu subotičke trgovačke banke, po projektu **Jakaba Dezsőa** i **Marcella Komora**. Projektirana za banku, ona i danas na fasadi nosi simbole upravljana novcem, a oni su u obliku košnica. Drugi bogati dekorativni motivi na objektu izvedeni su u zsolnay keramici.

K. K.

ODRŽANO ŠOKAČKO VEČE U SONTI

U slavu ikavice i tambure

KPZH Šokadija četrnaesti put zaredom organizirala svoju manifestaciju

Oko 250 gledatelja i uzvanika u subotu, 21. studenog, uživalo je u dvo-satnom programu XIV. Šokačke večeri. Ova tradicionalna manifestacija održana je u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, u organizaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata Šokadija. Uz folklorce organizatora i domaćina sudjelovali su i gosti, KUU Prigorec iz zagrebačke općine Sesvetski Kraljevec, folklorci sončanskog OKUD-a Ivo Lola Ribar i TS Tandora KUD-a Mažoret.

ŠARENILO NOŠNJI I ZVON TAMBURA

Na samom početku pjevački zbor domaćina izveo je svečanu pjesmu Šokadija. Ovu svojevrsnu himnu podunavskih Šokaca napisala je i uglazbila Sončanka Božana Vidaković. Predsjednik Šokadije Zvonko Tadijan pozdravio je publiku i brojne uzvanike, a potom se prisutnima obratio novoimenovani generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša, posebno istaknuvši značaj subjekata kulture u očuvanju našeg nacionalnog identiteta. Prva je nastupila dječja folklorna sekcija Šokadije sa splotom Šokačke pisme i igre u koreografiji Ljiljane Šokac. Dugotrajni pljesak se nije ni stišao, a već su na pozornicu stupili seniori, sa splotom Alaj igram, sve se cigram u vrlo dinamičnoj i dobro pripremljenoj koreografiji Ljiljane Tadijan. Spoj mladosti i iskustva pokazao je na sceni sve čari starinskih plesova i pjevanja Sonte. Gosti iz Sesvetskog Kraljevca u prvom izlasku na pozornicu predstavili su svoju srednju dječju skupinu u koreografiji Ivo i Mara s pjesmama i plesovima Slavonije. Potom je uslijedio nezaboravni nastup

TS-a Tandora. Ovi, sada već veterani sončanske tamburaške tradicije, ove godine obilježavaju desetljeće zajedničke svirke, iako su među njima i pojedinci s peterostruko duljim stažom druženja s tamburama. Za sve

Republika Hrvatska. Osim pjesama, Andrašić piše i prozu. Andrašićevu pjesmu Faljen Isus, Šokadijo uglazbio je i pjeva Šima Jovanovac. Andrašić piše poglavito na šokačkoj ikavici, a na društvenoj mreži FB osnovao je i

Kraljevca izveli su pjesme i plesove Sesvetskoga prigorja, složene u koreografiju Tancala bi, al ne mogu. Elegantni i dinamični plesovi kraja iz kojega dolaze nikoga u dvorani nisu ostavili ravnodušnim. Na samom kraju

vrijeme nastupa prisutni su pljeskali i pjevali s njima. Bio je to i najljepši uvod u dio programa posvećenom očuvanju tradicijskoga govora.

DOPRINOS OČUVANJU IKAVICE

Na natječaju Za lipu rič, osmom zaredom, za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom, najviše bodova članova prosudbenog povjerenstva dobila je pjesma Faljen Isus, moja Šokadijo autora Ivana Andrašića iz Sonte. Drugu nagradu osvojila je Somborka rođena i odrasla u Sonti Marica Mikrut, a treću su podijelili Beograđanka Ana Žigić i Mato Damjanović iz Strizivojne,

grupu Čuvari ikavice, koja danas broji 1.130 članova.

EFEKTNA ZAVRŠNICA

U drugom bloku nastupili su članovi Ive Lole Ribara,

publiku je raznježila pjesma i svirka tamburaša Tandore i tako na najljepši način pokazala da je Sonta nepresušno vrelo dobrih tamburaša. U odjavi programa voditeljica Sanja Andrašić je čestitala predstojeći imendan

Pokrovitelji manifestacije bili su Hrvatsko nacionalno vijeće, Općina Apatin, MZ Sonta, LD Fazan Sonta, vlasnik tvrtke Pre-print iz Novog Sada Stanko Krstin, NIU Hrvatska riječ i pekara Krstin iz Sonte.

koji njeguju koreografirani folklor. Predstavili su se koreografijom Bojane Dobrilović i Žarka Goretića Šokačke igre i pisme iz Sonte, uz pratnju TO-a Sončanski biseri. U svojem drugom nastupu gosti iz Sesvetskog

svima Katarinama, zahvalila se publici na odazivu, a domaćini su za uzvanike i sudionike programa priredili druženje uz večeru u novoootvorenom objektu Lovačkog doma u Sonti.

K. P.

VEČER IKAVICE I ŠOKAČKOG DIVANA U MONOŠTORU

Lipa Hrvatska rič

Ovogodišnji program, koji je održan 19. studenog u Domu kulture, otvorili su mlađi članovi *Bodroga* koji su kao i stariji članovi, ali i oni najmlađi pokazali koliko vole šokačku rič i nošnju. Orila se ikavica, šarenila šokačka nošnja, a igrom, pjesmom i glumom domaćini su dočarali djelić monoštorske tradicije, koju i ovom manifestacijom čuvaju od zaborava.

NA DIVANU

»Stisla« zima, poslovi na njivi završeni, dani sve kraći, a duge večeri i noći prekraćuju se prelima i divanima. Tek što je pao mrak, ukućani nisu stigli počistiti ni *snig*, koji pada četiri dana, kad kod Drckovih evo gostiju na *divan*. Da se malo posjedi, kaže koja, zapjeva, našali, da se prekрати zimska večer. Tu su stariji, cure i dica, a momci zna se: u kavani u bečarenju. Goste dočekuju domaćini **Eva** i **Petar Pašić**. Muški se odmah laćaju posla – krunjenja kukuruza, jer valja i pomoći domaćinima kad su već na *divanu*. Žene se uz živahan razgovor i pjesmu dohvatile igli i vunice. Djeca ko djeca: zaigrana u svom svijetu, sve dok stariji ne procijene da je za njih već dovoljno kasno i da je vrijeme za spavanje. I tek što se utišala dječja galama, kad evo ti bučnih momaka iz bečarenja. Donijeli malo svježine spolja, ali zažarili obraze curama, koje su cijelu večer čekale baš njih. A i stariji kao da su ih jedva dočekali, prepuštaju im krunjenje kukuruza i sjedaju za stol za kartanje. Momci ko momci: malo gledaju u kukuruze, a sve više i češće pogledavaju u cure, a one se sašaptavaju i kikoću, vidi se pričaju im ovi momački pogledi. I kreće tu pjesma, a kroz pjesmu, kao u šali i poneka izjava ljubavi,

a sve uz budnu pažnju majki, koje, iako zabavljene divanom i pletivom, ne ispuštaju cure iz vida. I tako teče noć, pucketa vatra, pucaju i koke (kokice), spremili domaćini i još ponešto za svoje goste. A u neko doba digli se gosti, treba krenit kući, po mraku, kroz *snig*. Žalostive cure, jer sad je baš *najlipše*, ali ne prigovaraju starijima, a i znaju: biće još divana i novih susreta s vragolastim bečarima. Tako je

Kata i **Antun Kovač** i **Marica Mikrut** iz Sombora i **Željko Šeremešić** iz Monoštora. Osim KUD-a Hrvata *Bodrog*, koje je predstavilo sve svoje skupine od one najmlađe dječje, pa do one po stažu najmlađe *Bodroških bečara* u programu je sudjelovala i Muška pjevačka skupina *Baje* iz mjesta Antunovac – Ivanovac u Republici Hrvatskoj.

»Moje zadovoljstvo je prije svega u tome što na ovakvim

naroda tako, pa svakako je onda to i sastavnica hrvatskog bića, bez obzira gdje Hrvati živjeli i gdje bili. Kao generalni konzul nastojat ću promovirati mogućnosti kulturnih dešavanja, jer je upravo kultura ono što može pridonijeti stvaranju novih i boljih društvenih odnosa i vrijednosti, uključujući i međusobno razumjevanje«, kazao je generalni konzul konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. »Ovdje

Stihovima i pjesmom pokazan je djelić onoga što je nekada bio Monoštor, ali što zahvaljujući članovima Bodroga jest i danas

to bilo nekada u Monošturu, a djelić tog nekdašnjeg vremena na pozornicu su uz redateljsku palicu **Marije Šeremešić** donijeli članovi KUD-a Hrvata *Bodrog* na ovogodišnjoj manifestaciji *Divanim šokački*. Tako su nastavili praksu da na ovoj manifestaciji prikažu dio nekdašnjeg monoštorskog života.

IKAVICA I U PJESMI

U programu su sudjelovali i pjesnici koji su čitali svoje pjesme pisane na ikavici: **Josip Dumendžić Meštar** iz Bođana,

maniferstacijama susrećem mlade ljude i djecu, koji imaju pozitivan pogled na budućnost, a to je ono što je u ovim vremenima svima potrebno. Zahvaljujem svima koji brinu o ovoj manifestaciji, čak i kroz vrijeme koje je bilo teže nego li ovo danas. Prema mojem skromnom promišljanju ova manifestacija koja je posvećana očuvanju tradicijskog govora Hrvata Šokaca u Monošturu ima značajan utjecaj na postojanje hrvatskog naroda ovdje u Srbiji. Pjesme i stihovi važan su dio hrvatskog identiteta i samopoštovanja. To je kod svih

žive ljudi kojima je stalo da njihov jezik, tradicija, običaji, kulturna baština sačuvaju. Dobro je biti u Monošturu s tako dobrim ljudima kojima je do toga stalo. Da nisam iz Tavankuta, volio bih biti Monoštorac. Gradite svijet oko sebe, složno, čuvajući sve dobro što imate ovdje, a to je puno, kako bi oni najmlađi koji su i večeras s nama, imali razloga biti ponosni na ono što jesu – Šokci i Hrvati«, kazao je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**.

Zlata Vasiljević

GODIŠNJI KONCERT FOLKLORNOG ODJELA HKPD-A MATIJA GUBEC U TAVANKUTU

Na blagdan Krista Kralja

Na blagdan Krista Kralja uprava i članstvo HKPD-a *Matija Gubec* prisjeća se svojih pretходnika. Tako je u nedjelju, 22. studenog, nekoliko članova u narodnoj nošnji zajedno s aktualnim predsjedništvom prisustvovalo euharistijskom slavlju koje je predvodio župnik **Franjo Ivanković**. Poslije svete mise posjetili su počivališta osnivača Društva **Ivana Prčića Gospodara**, **Vince Dulića**, **Anice Balažević** te **Jasne Balažević**.

U večernjim satima Društvo je održalo godišnji koncert folklornog odjela u sportskoj dvorani istoimene osnovne škole. U prepunoj dvorani posjetitelji su pratili dvosatni program koji su priredile tri folklorne sekcije s oko sto

sudionika. Osim folklorša i tamburaša, u programu je sudjelovao i narodni orkestar *Rubato* pod ravnanjem **Tomislava Orčića**. Tijekom programa na sceni su se izmjenjivali bunjevački, mađarski, vlaški, banatski, lički, kaštelanski i šokački plesovi, te koreografija *Dužijanica*, koja je na smotri folkloru u njemačkom gradu Filderstadtu nagrađena prvim mjestom kao najbolja koreografija.

Na samom početku programa gostima su se obratili generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, te ravanatelj Crvenog križa iz Zagreba **Petar Penava**.

I. D.

TJEDAN U BAČKOJ

Život u mraku

Posljednja dva tjedna, što iz osobnih razloga što zbog poslovnih obveza, odlazila sam u Apatin ili kroz njega prolazila nekoliko puta. Obično je to bivalo u večernjim satima, ali i ti kratki boravci (ili prolasci) bili su dovoljni za uočiti razliku između Sombora i Apatina. Najuočljivija je da je Apatin i u večernjim satima osvijetljen grad, osvijetljena je glavna ulica, osvijetljen je trg, osvijetljeni su prilazi Apatinu i sa somborske i prigrjevičke strane, osvijetljena je čak i biciklistička staza koja od Apatina vodi k *Banji Junaković*. Nekako je milina prošetati centrom, uređenim trgom s fontanom, bez bauljanja po mraku, što je nama Somborcima prosto neobično. S razlogom.

Za razliku od Apatina, centar Sombora, a o sporednim ulicama i da ne govorimo, noću je u mraku, kao da je, ne daj Bože na snazi naredba o zamračivanju. Prolazim jednu večer preko trga Svetog trojstva, a on u potpunom mraku. Zar baš mora tako? Zašto ne postaviti nekoliko svjetiljki oko trga, zašto ne pojačati uličnu rasvjetu na glavnoj ulici (ako je u njezino uređenje prije nekoliko godina uloženo oko četiri milijuna eura, valjda kandelabri mogu jače svijetliti), zašto ne pojačati rasvjetu u ulicama u samoj jezgri grada? Živnuo bi nam tako i grad, a i Somborcima bili bilo ugodnije za šetnju ili samo za prolazak kroz centar. Pa nemamo se (valjda) čega sramiti. Lijep je naš Sombor, još koji glanc da mu »udarimo« i bit će baš ono što treba. Nekako se potajno nadam da će novi trg kod kazališta, koji se uređuje (a o čemu sam pisala već u tjednom pregledu) biti drugačiji, ljepši, ugodniji za šetnju. Ali nekako se sada i pribijavam da neće baš sve ispasti onako kako sam se nadala. Jer taman smo se otarasili drvene brvnare (o čemu sam također pisala) kada nekoliko desetaka metara dalje niče dječje igralište. Da se razumijemo, naravno da nisam protiv dječjih igrališta, ali napraviti ga samo nekoliko metara od prometne raskrsnice, u najmanju ruku je neodgovorno. To je prvo. Drugo, mislim da samo to mjesto nije za dječje igralište. Treće, po svom izgledu ni malo se ne uklapa u okolni ambijent. I četvrto, sigurno da je bilo mnogo boljih mjesta za jedan dječji kutak.

I da se vratim na početak i priču o Somboru u mraku. Možda to ima veze s, kako kažu moji ukućani koji idu iza mene i gase svjetla, mojim strahom od mraka. Možda ima, ali ne želim živjeti u mraku. Bilo koje vrste. Eto, ja baš neću.

Z. V.

DJEČJA OPERA FRANJE ŠTEFANOVIĆA GOSTOVALA U OSIJEKU

Zablistala Šumska kraljica

U okviru ovogodišnje manifestacije *Europska noć kazališta* koja se protekle subote, 21. studenoga, održavala u kazalištima diljem Lijepe naše, jedino je osječko Dječje kazalište Branka Mihaljevića imalo privilegiju da na svojoj sceni publici predstavi prvu u svijetu dječju operu u kojoj sve uloge tumače djeca i koja je namijenja dječjoj publici. Tu je operu, poznatiju kao *Šumska kraljica* uglazbio 1919. godine petrovaradinski skladatelj **Franjo Štefanović**, a od 2013. godine je u organizaciji Hrvatskoga kulturno-prosvjetnoga društva *Jelačić* izvode đaci Muzičke škole *Isidor Bajić* iz Novog Sada.

Zahvaljujući potpori Autonomne pokrajine Vojvodine – Tajništvu za kulturu i javno informiranje, gradu Osijeku i Zajednici protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata – ogranku u Osijeku, *Šumska kraljica* je ovim nastupom prvi puta nakon Drugoga svjetskoga rata izvedena na sceni jednoga kazališta izvan granica sadašnje Republike Srbije.

Na sceni dječjeg kazališta uslijedile su dvije izvedbe spomenute dječje opere u naizmjeničnom nastupu dječjeg tamburaškog ansambla HKPD-a *Jelačić* pred dječicom koja su uz roditeljsku pratnju s oduševljenjem i netremice pratila priređeni program. Profesionalni scenski prostor, akustika i tehnički uvjeti činili su izvedbu visoko umjetničkom i ugodnom ne samo za posjetitelje, nego i same izvođače. Posebna zasluga za uspješan nastup pripada i dirigentici dječjeg zbora, prof. **Ani Kovačić**, te prof. solo pjevanja **Senki Nedeljković** čiji su učenici bili nositelji glavnih uloga.

U okviru programa razmjenjeni su i darovi domaćina i gostiju, uz izraženo očekivanje nastavka međusobno započete kulturne suradnje.

Doček i gostoprimstvo koji su domaćini priredili gostima iz Petrovaradina i Novoga Sada bio je više nego srdačan. Nakon pozdrava dobrodošlice ravnatelja Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića, **Ivice Lučića**, zamjenika gradonačelnika grada Osijeka **Denisa Ambruša**, **Ljerke Hedl** iz Odsjeka za kulturu grada Osijeka, dopredsjednika Zajednice protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata **Jakova Ivančića** i predsjednice Glavnog odbora Zajednice protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata **Jelene Dodig**, gostima je organiziran obilazak važnijih znamenitosti Grada uz stručno vođenje kustosa Muzeja Slavonije, Grgura **Marka Ivankovića**.

P. P.

Opera je prvi puta nakon Drugoga svjetskoga rata

izvedena na sceni jednoga kazališta

izvan granica sadašnje Republike Srbije

MANIFESTACIJA ZVUCI RODNOG KRAJA U TOVARNIKU

HKD Šid se predstavio susjedstvu

Članovi Hrvatskog kulturnog društva Šid bili su sudionici manifestacije *Zvuci rodnog kraja* koja je održana u subotu, 21. studenog, u Tovarniku. Ova manifestacija održava se treći put za redom u ovoj pograničnoj općini Republike Hrvatske, a u organizaciji kulturno-umjetničkog društva Zavičajne zajednice bosanskohercegovačkih Hrvata iz Tovarnika. Ova udruga postoji tri godine, a prioritetni cilj je očuvanje njihovih običaja i tradicije i, kako ističu, ponosni su što u tome i uspijevaju i što kroz rad sekcija promiču i ime njihove općine.

U općini Tovarnik, pored ostalih nacija, oko trećine stanovništva čine bosanskohercegovački Hrvati

već iduće godine pozovemo goste i iz drugih susjednih država kako bi se kulturalno još više proširili. Ljudi iz Bosne žive na ovim prostorima više od 50 godina, ovdje su se srodili s ostalim stanovništvom«, rekao je Anto Nikolić.

Od samog osnutka Hrvatskog kulturnog društva Šid veliku pomoć, kako financijsku tako i logističku, pružila je upravo općina Tovarnik i Vukovarsko-srijemska županija. Za sam početak rada hrvatske udruge iz Šida to su bila značajna sredstva koja su bila upotrebljena za izradu nošnji i ostale opreme za rad skupina u okviru udruge: »Ubrzo je došlo i do suradnje naše Udruge žena Šokice s Udrugom žena općine Tovarnik koje su našim sna-

koji su u ovo mjesto došli prije 50 i više godina. Inicijativu za osnivanje društva pokrenuo je prije tri godine **Anto Nikolić**, sadašnji predsjednik tog društva. Kako ističe, njegovu ideju ljudi su sa zadovoljstvom prihvatili. U okviru udruge osnovana je folklorna skupina, a Društvo danas broji preko 80 članova: »S našom folklornom skupinom do sada smo ostvarili dobre rezultate putujući po Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Večeras smo pozvali i naše prijatelje iz Šida. Želja nam je da ostvarimo suradnju i u drugim mjestima u Vojvodini i Srbiji. Ova manifestacija je tradicionalni događaj. Svake godine se, osim naše skupine, predstave i naši prijatelji gosti iz Bosne i Hercegovine i još jedno gostujuće društvo. Imamo u planu da

hama i bakama prenijele svoje znanje tehnike zlatoveza. Odazvali smo se pozivu i drago mi je što smo pokazali šta znamo i umijemo. Nadam se da će ta suradnja sada ići nekom uzlaznom linijom«, istakao je predsjednik HKD-a Šid **Josip Pavlović**, koji je prije početka programa upoznao sve prisutne o aktivnostima i radu hrvatske udruge iz Šida.

Šidani su se predstavili koreografijom *Kirbaj*, a posjetitelji su mogli uživati i u skladbama koje su izveli vokalni solisti iz Šida **Snežana Pupiće**, **Slavica Živković** i **Milan Kordić** uz pratnju tamburaškog orkestra HKD-a Šid. Osim Šidana, svojim koreografijama predstavili su se i domaćini, kao i gosti KUD *Naša baština* iz Globarice.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Predizborna obećanja

Sudeći prema brojnim pozivima za novinare na konferencije od vladajućih i oporbenih stranaka proteklih dana, stiče se dojam da su predizborne kampanje uveliko počele. Svaka od tih konferencija nosila je posebnu priču. Odnosile su se teme koje su građani navikli slušati pred svake izbore, a one se svode na jednu: kako će svima biti bolje kada neka od tih stranaka dođe na vlast. Upravo na neki od tih konferencija teme su bile one koje se najviše dotiču građana. Jedna od njih je koliko sredstava građani izdvajaju za određene takse kojima ni oni sami ne znaju čemu služe. Tako u općini Šid već godinama građani plaćaju tzv. ekološku taksu, čiji iznos uopće nije tako neznatan. Prema rješenjima općinske uprave, točnije lokalne porezne uprave, građani plaćaju ovu taksu u svrhu, među ostalim, i sanacije deponija smeća koja se nalazi na samom ulasku u grad iz pravca Republike Hrvatske. Taj deponij do današnjih dana nije saniran. Građani svakodnevno udišu smrad, napose kada dođe do paljenja otpada. A svrha plaćanja te komunalne takse upravo jeste u korist zaštite životnog okoliša, unapređenja životnog okruženja i zdravijeg života građana. Inicijativa pokrenuta za ukidanje ekološke takse pokrenuta je prošlog tjedna od članova oporbe, koji su najavili da će već ovog tjedna početi prikupljati potpise građana kako bi pokrenuli peticiju, kojom će tražiti od lokalne vlasti da se plaćanje ekološke takse ukine sve do momenta dok se ne riješi pitanje gradskog deponija. Sigurna sam da će mnogi građani bez razmišljanja potpisati peticiju, ali ipak sumnjajući da će taj problem biti riješen, a kamoli da će se ukinuti ekološka taksa. S obzirom na to da su to namjenska sredstva, mnogi se sa razlogom pitaju, a za koje se namjene onda koriste? Još jedna stranka, Zelena ekološka partija – *Zeleni*, na jednoj od svojih konferencija pokrenula je još jednu temu, koja se također dotiče zaštite životnog okoliša. Naime, ova stranka najavila je borbu protiv nuklearnog otpada. Ta stranka pažljivo će pratiti cijeli tok dešavanja kako bi ustanovili poštuje li se Zakon, kao i je li smještaj nuklearnog otpada siguran za građane i njihove živote. Osim ovih aktivnosti, koje se tiču zaštite životnog okoliša i zdravlja građana, najavljene su i mnoge druge aktivnosti poput borbe protiv siromaštva, tajkunizacije, kriminala, lopovluka, a mogla su se čuti i obećanja o otvaranju novih radnih mjesta. Sve su to teme, aktualne pred svake izbore koje su, čini se, građanima dobre poznate. Čini mi se da će ih ovoga puta teško moći uvjeriti da će im uskoro biti bolje.

S. D.

Tisuću boja Stare planine

» Jesi li fotograf ili ne, nije važno, važno je da voliš fotografirati ili jednostavno samo uživati u bojama jeseni na planini«, bila je rečenica (na facebooku) koja me zainteresirala da pogledam o čemu je riječ. Bio je to projekt, koji se održavao posljednjeg vikenda listopada na Staroj planini, a čija je svrha bila edukacija o pejzažnoj fotografiji, upoznavanje sudionika s rutama za fotografiranje, a najviše od svega uživanje u prirodi koje Stara planina pruža.

Planinarski domovi *Golema reka* i *Šum* i nevladina organizacija *Krug dvojke* bili su organizatori ove akcije. U ugodnim

ambijentima, koje pružaju oba planinarska doma, okupili su se mladi ljudi koje je spojila ljubav prema fotografiji, ljubav prema prirodi. Nakon edukacije o pejzažnoj fotografiji, sudionici projekta, kao i sami organizatori, uputili su se prema jednom od najviših vrhova Stare planine zvanom Babin zub, koji se nalazi na 1.758 metara nadmorske visine. Na putu do vrha očarale su nas jesenske boje okoliša, a tek smo na vrhu mogli zaista vidjeti tisuću boja Stare planine, što je ujedno i naziv ovog projekta. Sunce, koje je zasjalo toga dana pridonijelo je da sve boje Stare planine još više dobiju na svojoj ljepoti.

Sutradan smo obišli obližnje selo Crni Vrh, koje pripada općini Knjaževac. Nekad je to bilo živopisno selo, a danas polako izumire. Ljudi je u njemu sve manje, tek stotinjak, i većina se bavi stočarstvom i zemljoradnjom. Kraj je poznat po ovčijem siru, kojeg smo mogli kušati u kući kod ugodne i drage bake **Ruže**, a osim ovčijeg sira, delicije ovoga kraja su staroplaninska janjad i riječna pastrva. Došao je trenutak povratka kući. U povratku, na samo nekoliko kilometara od sela Kalne, mjestišca koje je poznato po napuštenom rudniku uranija, odmah pokraj puta ugledali smo prizor

od kojeg zastaje dah – tu je jedan od mnogobrojnih vodopada na Staroj planini, Bigar. Visok je 35 metara, i jedno je od čuda prirode na Staroj planini. Zabilježili smo i tu ljepotu koju skriva čudesna Stara planina i utočili u misli da njezina raskošna ljepota plijeni i osvaja svojom netaknutom prirodom, bojama, mirisom, zrakom. Kako je moje upoznavanje Stare planine počelo u jesen, koja je ostavila očaravajuće impresije, vjerujem da Stara planina priča priče o sebi sva godišnja doba, te se nadam skorajšnjim zimskim čarolijama i novoj priči o njoj.

Tekst i fotografije: Jelena Ademi

Na vrhu Babinog zuba

Stara planina spada u grupu vjenačnih planina. Glavni vijenac dugačak je oko 550 km i proteže se od Zaječara do Crnog mora. Najviši vrh, duž granice na Staroj planini, a i u Srbiji, je Midžor, na nadmorskoj visini od 2.169 metara. Dio Stare planine koji se proteže kroz Srbiju pripada općinama Zaječar, Knjaževac, Piroć i Dimitrovgrad.

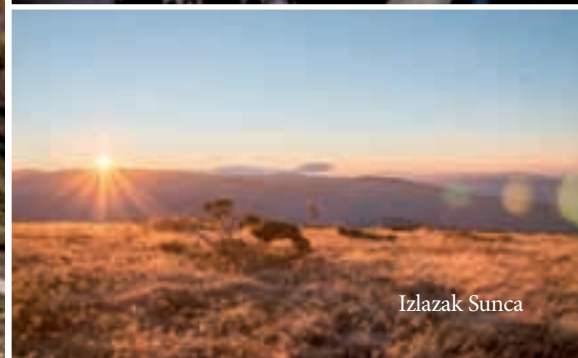
Vodopad Bigar

27. studenoga 2015.

Baka Ruža

Izlazak Sunca

Lira naiva u Somboru

SOMBOR – Literarna sekcija HKUD *Vladimir Nazor* organizirala je promociju knjige *Lira naiva 2015*. U programu su sudjelovali pjesnici iz Hrvatske, Novog Sada, Sombora i okolice čije su pjesme objavljene u ovogodišnjoj zbirci *Lira naiva*, koji su čitali svoje pjesme. Sudjelovali su **Franjo Kopecki** i **Josip Štajnmaher**, gosti iz Republike Hrvatske (Valpovo-Čepin), članovi HKUPD-a **Stanislav Preprek** iz Novog Sada **Marija Lovrić**, **Ljerka Radović**, **Dragan Dražen Ilić** i **Mladen Šimić**, novi voditelj književne sekcije ovog društva. Pjesme je čitala i **Marija Feher** iz Čonoplje, te **Marica Mikrut**, **Kata Kovač**, **Antun Kovač** i **Katarina Firanj** iz Sombora. U programu su sudjelovali tamburaški i pjevači HKUD-a *Vladimir Nazor*.

Z. V.

Predavanje o vojvođanskim Hrvatima

VINKOVCI – U okviru programa *Domovina u mom srcu – Dani Hrvatske matice iseljenika u Vukovarsko-srijemskoj županiji*, jučer je u Vinkovcima održano predavanje dr. sc. **Jasminke Dulić** i prof. **Tomislava Žigmanova** iz Subotice pod nazivom *Vojvođanski Hrvati 2015. – vrijednosti i nacionalna svijest*. Predavanje je održano u dvorani Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima.

Zbor Jelačića na smotri u Županji

ŽUPANJA – Mješoviti pjevački zbor HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina nastupio je u subotu 21. studenoga drugu godinu zaredom na Smotri pjevačkih zborova u Županji koja se ove godine održala 12. put. Pod ravnanjem dirigentice **Vesne Kesić Krsmanović**, zbor se predstavio s tri skladbe: *Za dom Franje Vilhara*, *Moje selo Mirka Kolarića* i *Imam pjesme Franje Štefanovića*.

Visoka stručna zvanja za knjižničarke

SUBOTICA – Republičko povjerenstvo za dodjelu viših stručnih zvanja u bibliotečno-informacijskoj djelatnosti pri Narodnoj biblioteci Srbije, na sjednici održanoj 6. studenoga, zaključila je, među ostalim, da viša diplomirana knjižničarka **Katarina Čeliković** ispunjava uvjete za stjecanje višeg stručnog zvanja i donijela odluku po kojoj stječe zvanje »knjižničarska savjetnica«. Na istoj je sjednici zaključeno da diplomirana knjižničarka **Bernadica Ivanković** ispunjava uvjete za stjecanje višeg stručnog zvanja te je donesena odluka po kojoj stječe zvanje »viša knjižničarka«.

(Zvonik)

Svjetla starih fotografija u Somboru

SOMBOR – Večeras (petak, 27. studenoga) u Hrvatskom domu u Somboru bit će održana promocija knjige *Svjetla starih fotografija*. O knjizi će govoriti njezin urednik **Mirko Kopunović**, kao i autori tekstova: **Ivan Andrašić**, **Lucija Tošaki** i **Zlata Vasiljević**. U programu će sudjelovati i tamburaški orkestar i pjevačka skupina HKUD-a *Vladimir Nazor*. Okupljanje je u 18 sati i 30 minuta, a

program počinje u 19 sati.

Večer ikavice u Stanišiću

STANIŠIĆ – HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića organizira *Večer ikavice* pod nazivom *Ikavicu Hrvat zbori*, koja će biti održana sutra (subota, 28. studenoga), u dvorani MKUD-a *Ady Endre*. Sudjelovat će hrvatska kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske, BiH, Mađarske i Srbije. Početak je u 19 sati.

Obljetnica kolonizacije Hrvata u Vojvodinu

STANIŠIĆ – Obilježavanje 70. obljetnice Savezne kolonizacije Hrvata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Vojvodinu bit će održano u nedjelju, 29. studenoga, u dvorani MKUD *Ady Endre* u Stanišiću. Umjesto najavljenog dr. sc. **Marija Bare** s Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu, koji je poslovnim obvezama sprečen doći, predava-nje o Saveznoj kolonizaciji održat će prof. **Ivan Karan**. Početak je u 10 sati. Organizator je HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića.

Predstavljanje projekta Kovčević

NOVI SAD – Predstavljanje projekta *Kovčević – audio bajke na jezicima nacionalnih manjina* bit će održano u ponedjeljak 30. studenoga u 11 sati u prostorijama Novosadske novinarske škole (Daničičeva 3). Na promociji će biti predstavljene audio bajke na pet jezika, a o stvaralaštvu za djecu na jezicima manjina govorit će i **Katarina Čeliković**, književnica i publicistkinja koja stvara na hrvatskom jeziku.

Premijera filma o Jasni Melvinger

NOVI SAD – U povodu 75. rođendana poznate književnice i jezikoslovke **Jasne Melvinger**, u četvrtak, 3. prosinca, s početkom u 17 sati u Amfiteatru SPENS-a u Novom Sadu bit će premijerno prikazan dokumentarni film *Jasna Melvinger: dok se budem dvoumila*. Film je snimljen u produkciji udruge Oksimoron i Umjetničke akademije u Osijeku, a ovo filmsko-rođendansko slavlje priređuju ZKVH i HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina.

Svečani koncert folkloraca HKC Bunjevačko kolo

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* slavi ove godine 45 godina postojanja i rada. Tim povodom organizira Svečani koncert koji će biti održan u iduću subotu, 5. prosinca, u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici. Početak je u 19 sati. Na koncertu nastupaju sve folklorne skupine – od najmlađih do veterana HKC *Bunjevačko kolo* koje priprema umjetnički voditelj Odjela **Andrija Bašić Palković** a pratit će ih orkestar Centra pod ravnanjem voditelja galzbenog odjela **Danijela Horvatskog**. Gosti koncerta su: FA *Lišinski* iz Vinkovaca i KUD *Luka Ilić Oriovčanin* iz Oriovca, Republika Hrvatska. Cijena ulaznice je 300 dinara, a može se nabaviti na sam dan koncerta ili u uredu HKC *Bunjevačko kolo* (Preradovićeve 4) svaki radni dan od 8 do 14 sati.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE *SVJETLA STARIH* FOTOGRAFIJA U PLAVNI

Sačuvana sjećanja

Nakon Lemeša, knjiga *Svjetla starih fotografija* predstavljena je i u Plavni, prošloga petka u knjižnici mjesnog HKUPD-a Matoš. Tim su se povodom u knjižnici mogle pogledati i stare fotografije izložene na zidu. Knjiga je nastala kao izbor tekstova iz rubrike *Priča o fotografiji* u tjedniku *Hrvatska riječ*, a objavljena je u nakladi udruge *Cro-info* iz Subotice. »Malo je domova u kojima se u nekom albumu, kutiji ili škrinji ne čuvaju fotografije dragih nam osoba, različitih događanja, putovanja, mjesta u kojemu živi-

osobe koje su na njoj prikazane, na događaj u povodu kojeg je fotografija nastala, te na vrijeme u kom je snimljena, i situaciju blisko povezanu s tim – tako nastane cijela priča. Kasnije su mi se javljali moji sugrađani i sami donosili fotografije i davali podatke o osobama ili prigodama prikazanim na njima. Pisala sam o mnogim ljudima, temama, sportskim klubovima, čuvanju leđa, prvom taksiju u Baču, svećenicima podrijetlom iz Bača... Nadam se da će se na ovaj način, proučavanjem starih fotografija i zapisima o njima, saču-

Mirko Kopunović, Stanka Čoban i Zvonimir Pelajić

mo, vjenčanja, pokopa«, kazao je urednik knjige **Mirko Kopunović**. »Tako je u ovoj knjizi meni pripala nezahvalna uloga da od ponuđenih priča objavljenih u posljednje tri godine u listu *Hrvatska riječ*, u rubrici koju je 2009. pokrenuo novinar **Dražen Prčić**, od njih oko 150, odaberem samo 64 zbog tehničkih ograničenja koja prate svaku knjigu. Djelo je to šesnaest autora koji su zapisali ispovijesti vlasnika fotografija iz Srijema, Banata i Bačke i sačuvali svjedočanstva o znamenitim osobama, o zanimanjima koja i danas traju i onima kojih više nema, te običajima«.

O svojim iskustvima i načinu rada govorili su potom i autori tekstova. **Stanka Čoban** iz Bača je rekla: »Prve priče koje sam pisala bile su o fotografijama iz naših albuma. To su bile obiteljske fotografije. Kad čovjek uzme jednu fotografiju u ruke i pogleda je, prvo pomisli što se tu ima puno reći. Međutim, kad malo pažljivo je zagleda fotografiju, naviru sjećanja na

vati sjećanja na neka prošla vremena i da će to ostaviti iza nas trag i važne podatke za neke buduće generacije«.

Autor nekoliko tekstova zastupljenih u knjizi **Zvonimir Pelajić** navodi: »U svakom domu u Plavni mještani čuvaju stare fotografije a većina ih je spremna ustupiti za ovakve pothvate. No, mnogi od nas imamo naviku čuvati poledinu fotografije i ništa na njoj ne zapisivati. Budući da su ljudska sjećanja i pamćenje krhki, nastaje pitanje kada je i gdje fotografija nastala, koje su osobe na njoj, koji događaj prikazuje i slično, pa se teže dolazi do cjelovite građe koja bi mogla poslužiti kao povijesni izvor i stvoriti objektivnu sliku stvarnosti. I ovom prigodom poručujem svima da otkrivaju, skupljaju i sređuju stare fotografije, te da zapisuju sve detalje do kojih dođu kako bismo zajednički sačuvali ovo veliko blago povijesti Plavne«.

Z. P.

KULTURAMA

Sjećanje

Prošloga je tjedna u Zagrebu preminuo poznati kazališni i filmski glumac **Vlatko Dulić**, rodom Subotičanin, potekao iz zajednice vojvođanskih Hrvata. Iako njegova karijera nije imala puno dodirnih točaka s njegovim zavičajem (osim režije predstave *Bunjevački blues* po tekstu **Tomislava Žigmanova**, u kojoj je ujedno i glumio) ipak možemo slobodno reći da je Dulić najpriznatiji profesionalni glumac u dosadašnjoj povijesti ove zajednice. O njegovoj smrti izvijestio je veliki broj medija u Hrvatskoj (među ostalim i Hrvatska radio televizija), a sjećanje na ovog velikana donosi i naš tjednik, kako izborom naslovnice, tako i tekstem na stranici br. 9.

A svaka ozbiljnija zajednica, koja želi njegovati vlastite vrijednosti i identitet, dužna je skrbiti o sjećanju na istaknute osobe iz svojih redova. Bili oni umjetnici, kulturni radnici, političari, svećenici, prosvjetari, sportaši... I to ne samo prigodom njihove smrti.

Kultura sjećanja, pa i interes za povijest, srećom su živi među vojvođanskim Hrvatima. Posljednih godina, točnije od 2012., kultura sjećanja dobila je i jednu novu, profesionalnu dimenziju, zahvaljujući kontinuiranom projektu – *Godina hrvatskih velikana u Vojvodini*, što ga Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata provodi u suradnji s drugim institucijama, udrugama, medijima i pojedincima.

A kultura sjećanja podrazumijeva i sjećanje na »obične« ljude i događaje. Primjer jedne takve priče su i knjige *Priča o fotografiji*, odnosno *Svjetla starih fotografija*, nastale temeljem rubrike u *Hrvatskoj riječi*. Drugospomenuta knjiga je prošloga petka promovirana u Plavnoj, a večeras će biti predstavljena u Somboru. Također, različite oblike ispoljavanja vlastite kulture (glazba, ples, rukotvorstvo...), naslijeđene od predaka, danas čuvaju hrvatske udruge kulture koje djeluju u području amaterizma. U tom kontekstu, posebno su zanimljive njihove zajedničke manifestacije, poput primjerice *Šokci i baština*, koja nas uskoro, 5. prosinca, očekuje u Bregu.

»Imamo puno toga vrijednoga«, izjavio je nedavno **Naco Zelić**, primajući nagradu za životno djelo na području književnosti *Balint Vujkov Dida*. Ako je tako, na nama je da to istražujemo, stavljamo u odgovarajući kontekst i čuvamo kroz kulturu sjećanja. Posebno nas na to obvezuje manjinski položaj, koji sa sobom nosi i dodatne izazove.

D. B. P.

SOMBORSKO KAZALIŠTE OBILJEŽILO 133 GODINE POSTOJANJA

Teatar u gradu, grad u teatru

Prva predstava u zgradi Narodnog kazališta u Somboru održana je 25. studenog 1882. godine. Tu obljetnicu somborski teatar obilježava Danom kazališta svakog 25. studenog. Ovoga puta obilježena je somborskom premijerom predstave *Julije Cezar* Williama Shakespearea u režiji i adaptaciji Kokana Mladenovića.

IZ POVIJESTI

Sombor je zgradu današnjeg kazališta dobio prije 133 godine, ali je ostalo zabilježeno da su u ovom gradu kazališne trupe gostovale još krajem XVIII. stoljeća. O tome svjedoče pisani tragovi u kojima su zabilježena ne samo gostovanja kazališta već i naredbe o zabrani gostovanja pojedinih kazališnih trupa, uglavnom putujućih, njemačkih. Početkom XIX. stoljeća u Sombor dolaze i mađarske kazališne trupe. Na inicijativu Dioničkog društva somborskog kazališta, utemeljenog 1879., izgrađeno je današnje kazalište. Zgrada je to klacističkog stila, s obilježjima eklekticizma. Završena je 1882. godine kada je u njoj 25. studenog odigrana i prva predstava. Od tada kazalište u Somboru radi kontinuirano. Stalno, profesionalno kazalište postoji od 1946. godine, a 1952. prerasta u Narodno kazalište. U povijesti ovog teatra ostala su zabilježena imena njegova dva upravitelja: **Žige Jasenovića** i **Nikole Pece Petrovića**. Ime Žige Josipa Jasenovića (Sombor 19. velječe 1915. – Sombor 18. siječanj 1997. godine) zabilježeno je i u *Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. Kako u *Leksikonu* piše **Zoran Čota** Žiga Jasenović upraviteljem somborskog teatra postao je 1954. godine. Na tom mjestu ostao je sve do 1970. godine.

»Bio je izvrstan menadžer i redatelj. Shvatio je da za vođenje

Nije to samo Shakespearova tragedija, to je naša tragedija, kaže Kokan Mladenović

kazališta nije dovoljna samo pomoć vlasti nego je oko kazališta potrebno okupiti ugledne osobe kako bi se upoznale s kazališnim potrebama, pa je osnovao kazališni klub. Tijekom kazališne godine somborski teatar imao je od pedeset do šezdeset tisuća gledatelje«, piše Čota u *Leksikonu*.

Dodajmo da je Jasenović, osim angažmana u kazalištu, zaslužan i za osnivanje Gradske knjižnice, Povijesnog arhiva u Somboru, uz slikara **Milana Konjovića** pokretač je manifestacije *Likovna jesen*, a s **Dušanom Trbojevićem** i **Dragoslavom Mitrovićem** i Somborskih glazbenih svečanosti. U Somboru su režirali najistaknutiji redatelji svoje generacije: **Mata Milošević**, **Marko Fotez**, **Jovan Putnik**, **Slavoljub Stefanović Ravasi**, **Ljubomir Draškić**, **Dejan Mijač**, **Paolo Mađeli**, **Vida Ognjenović**, **Dimitrije Jovanović**, **Stevo Žigon**, **Petar Veček**, a od redatelja novije generacije **Kokan Mladenović** i **Boris Liješević**. Među glumcima koji su igrali na sceni somborskog kazališta bila je i **Eliza Gerner**.

ZA OBLJETNICU PROVOKATIVNA PREDSTAVA

Ovogodišnju obljetnicu Narodno kazalište obilježilo je predstavom *Julije Cezar* Williama Shakespearea, komadom koji provocira i u današnje vrijeme. Predstava je rađena u produkciji Narodnog kazališta Sombor, Budva grada teatar i Centra za kulturu Svilajnac. Bit će to od osnutka somborskog kazališta 509. premijera.

»Nije to samo Shakespearova tragedija, to je naša tragedija. Ono što nas je opredijelilo da radimo ovu predstavu jeste sama tematika. Tematika je prostor uzurpirane demokracije. A ono o čemu Shakespeare piše, a u svim važnim temama držimo se izvornog teksta, a je li važnija država u kojoj odlučuje jedan čovjek koji uzurpira samu demokraciju ili demokratsko uređenje jednog društva? Tamo se doslovce kaže: 'Što biste vi uradili kada biste vidjeli da vaša država ide prema tiraniji? Kada bi jedan čovjek postao suviše moćan, što biste uradili da ga zaustavite?' To su pitanja koja imaju mnogo veze s našom stvarnošću i ova predstava

je bazirana na uočavanju podudarnosti između vremena kada je tekst napisan i okolnosti u kojima smo sada primorani živjeti. Mi nismo vični demokraciji, mi se iznova i iznova okrećemo vođama. Ne postoji bolji materijal da se o tome govori nego što je Shakespeare«, kaže redatelj Mladenović.

Prvak somborskog teatra **Saša Torlaković** u ulozi je Cezara. Kaže da ga je rad na ovoj predstavi potaknuo na razmišljanje o tome gdje je danas intelektualna elita. »Kada govorimo o situaciji u nekoj zemlji, govorimo o narodu i vlasti. Često čujemo da je narod glup i nepismen, a vlast korumpirana i loša. Ono što mene intrigira je pitanje što se događa s intelektualnom elitom, što se događa s ljudima koji bi trebali biti moralno kredibilni da progovore o istini?« kazao je Torlaković.

Predstavu *Julije Cezar* glumac **Marko Marković** sazeo je u jednoj rečenici: »Ovaj naš suvremenik zvan William Shakespeare nas je tko zna koji puta opomenuo da malo prestanemo svjedočiti, počnemo prozivati... Jer, kranje je vrijeme«.

Z.Vasiljević

PROSLAVLJENO 112 GODINA POSTOJANJA UDRUGE HKPD-A MATIJA GUBEC IZ RUME

Ja volim moju Rumu

Osim domaćina, na koncertu je nastupio i Omladinski tamburaški orkestar HKPD-a Tomislav iz Golubinaca, u kontekstu suradnje dviju srijemskih udruga

U povodu 112 godina postojanja i obilježavanja Dana društva u subotu, 21. studenoga, u velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi održan je svečani koncert Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume. Tamburaška glazba je glavna prepoznatljivost ove udruge čije je trajanje, usprkos prekidima, veoma dugo. A ta dugotrajnost prepoznata je i od strane lokalne samouprave, u kojoj navode kako je udruga jedan od nezaobilaznih kulturnih simbola Rume.

GOLUBINAČKI TAMBURAŠI

Subotnji koncert obilježilo je gostovanje članova Omladinskog tamburaškog orkestra HKPD-a *Tomislav* iz Golubinaca, što predstavlja nastavak dugogodišnje suradnje dviju srijemskih udruga. Koncert je i otpočeo nastupom gostiju. Golubinčani

su svoj nastup otvorili skladbom *Širok Dunav, ravan Srem* **Zorana Mulića** da bi se nakon toga publici predstavilo i dvoje vokalnih solista gostujućeg ansambla: **Mirko Peršić** i **Darko Čačić**, a potom i pjevački zbor s tradicionalnom pjesmom *Šlape stare i Dalmatinskim spletom*. Nastup su završili skladbom *Sremsko podvoje*, koju je za tamburaški orkestar pripremio **Lazar Jovanović**. Dirigentska golubinačkog sastava je **Dubravka Čačić**, a umjetnički voditelj **Lazar Jovanović**.

KAD ZAIGRA SRCE U PRIMAŠA

U nastup domaćina uveo nas je recital pjesme *Sreme moj* **Radivoja Prokopljevića Proke**, koju je izvela **Hristina Štimac**, da bi nastup Velikog tamburaškog orkestra otpočeo skladbom *Humoreska* **Antonina Dvořáka**. Nastupili su i dugogodišnji

vokalni solisti Društva: **Dunja Divić**, **Katarina Atanacković**, **Marija Ratančić** i **Dušan Stupar**. Dunja Divić se predstavila s pjesmama *Zašto nisam golubica* za koju je tekst napisao **Pavle Peršić** iz Golubinaca, a glazbu **Josip Jurca**, dirigent Velikog tamburaškog orkestra *Matija Gubec*, i pjesmom Josipa Jurca *E moj diko, mangupe*. **Katarina Atanacković** je otpjevala pjesme *Ajd na Rogalj, momče* i *Aj neven vene* koje je za tamburaški orkestar pripremio Josip Jurca. Marija Ratančić se predstavila sa dvije pjesme *Proleće dolazi* i *Ti si moja ljubav stara* obje u aranžmanu Josipa Jurca, a nastup rumskih tamburaša je s pjesmama *Malo po malo* i *Ne cvetaj bagreme* zatvorio najstariji vokalni solist orkestra **Dušan Stupar**. Između nastupa vokalnih solista rumaska publika je imala prilike čuti i skladbu *Kad zaigra srce u primaša* **Janike Balaža** za koju je aranžman pri-

premio Zoran Mulić, a u kojoj je svoju solo dionicu na primu imao **Zdenko Lanc**. Na samom kraju nastupa, oba orkestra su zajednički izvela pjesmu Josipa Jurca *Ja volim moju Rumu*, koja predstavlja i svojevrstnu himnu rumuskoga Društva.

Nakon gostovanja tamburaša iz Golubinaca u Rumi, rumski orkestar će im uzvratiti nastup 10. prosinca kao gost na proslavi dana HKPD-a *Tomislav* u Golubincima.

Prije početka koncerta nazočne su pozdravili: u ime domaćina predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* **Pavle Škrobot**, a u ime gostiju predsjednik HKPD-a *Tomislav* **Vladimir Čačić**. Koncertu su nazočili predstavnici hrvatske diplomacije u Srbiji, pokrajinske vlasti, Hrvatskog nacionalnog vijeća, lokalne samouprave, Katoličke crkve, te hrvatskih udruga iz Srijema.

N. Jurca

GOSTOVANJE HKUPD-A STANISLAV PREPREK U HKC-U BUNJEVAČKO KOLO

Večer glazbe i poezije

Ženska pjevačka skupina

Pjesmom i stihovima gosti iz Novog Sada su se u nedjelju, 22. studenoga, predstavili subotičkoj publici

Mladen Franjo Nikšić

Pozdravnom riječi na otvaranju programa koji su pripremili članovi Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetnog društva *Stanislav Preprek* iz Novog Sada njegov predsjednik **Marijan Sabljak** istaknuo je sljedeće: »Ovo je jedno, već od prije, dogovoreno gostovanje našega Društva u kojem ćemo subotičkoj publici prikazati rad naše dvije sekcije: pjevačke i literarne. U biti, cijela večer je posvećena pjesmi, kako autorskoj tako i izvornoj, narodnoj, a cijeli program se ogleda u sveukupnosti hrvatskog izričaja. Ima tu i istarskog, kajkavskog, dalmatinskog, slavonskog i bunjevačkog govora, sve je to čime hrvatski nacion raspolaže. Što se tiče literarnog dijela,

moram istaknuti kako mi svake godine izdajemo zbirku pjesama pod nazivom *Preprekovo proljeće* u čijem nastajanju sudjeluju svi autori iz našeg društva, a na ovom gostovanju oni imaju priliku svoje pjesme neposredno predstaviti prisutnima«.

LIJEP UGOĐAJ

Poželjevši gostima dobrodošlicu, predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Marinko Prčić** je izrazio zadovoljstvo zbog realiziranja ovog kulturnog događanja: »Gostovanje HKUPD-a *Stanislav Preprek* iz Novog Sada je plod razvijanja naše suradnje, jer nedavno smo mi bili gosti na njihovom jubileju i sada ih imamo priliku ugostiti u našem okruženju, te nastaviti daljnje zajedničke susrete i druženja«.

Program koji je uslijedio u potpunosti je ispunio očekivanja svih koji su kišovito i tmurno nedjeljno predvečerje odlučili provesti u društvu gostiju iz Novog Sada. Kada je moderatorica **Željka Jelić** počela najavljivati pripremljene točke, a odlična pjevačka skupina u sastavu **Slađana Varičak, Vesna Arsinov, Ivanka Horvatić, Vida Stojišić i Ana Marija Kaluđerović** uz orke-

starsku pratnju započela prvi od nekoliko spletova pjesama iz različitih hrvatskih narječja, gotovo dva sata smjenjivali su se pjesme i stihovi *Preprekovih* literaraca.

VESELI TONOVI

Veseli tonovi poznatih hrvatskih pjesama odlično su programski uklopljeni s pjesničkim kazivanjima: **Marije Lovrić, Siniše Božulića, Jelisavete Buljovčić – Vučetić, Branke Dačević, Dragana Ilića, Dubravke Herget, Anamarije Kaluđerović, Bosiljka Kostića, Marijana Piljića, Ljerke Radović, Zlatka Urbaneka, Miroslava Tomlekina** i posebice, izuzetnog recitiranja doajena **Mladena Franje Nikšića**. Svi oni su, na svoj način, uveličali lijepi kulturno-umjetnički program, prikazavši dvije djelatnosti HKUPD-a *Stanislav Preprek* iz Novog Sada, a cilj ovoga gostovanja u Subotici najbolje je ilustrirao **Mladen Šimić**, voditelj literarne sekcije:

»U našoj sekciji imamo devetnaest članova i šest godina unatrag redovito izdajemo naše zbirke pjesama *Preprekovo proljeće*, a sada smo u pripremi mate-

rijala za sljedeću zbirku koja će povezati radove iz 2015. godine. Na ovo subotičko gostovanje je stiglo desetak naših pjesnika koji kazivaju po dvije svoje pjesme po slobodnom izboru, a prvenstvena želja nam je da se bolje upoznamo, družimo i ostvarimo kontakte za budućnost«.

D. Prčić

PREPREK I U SOMBORU

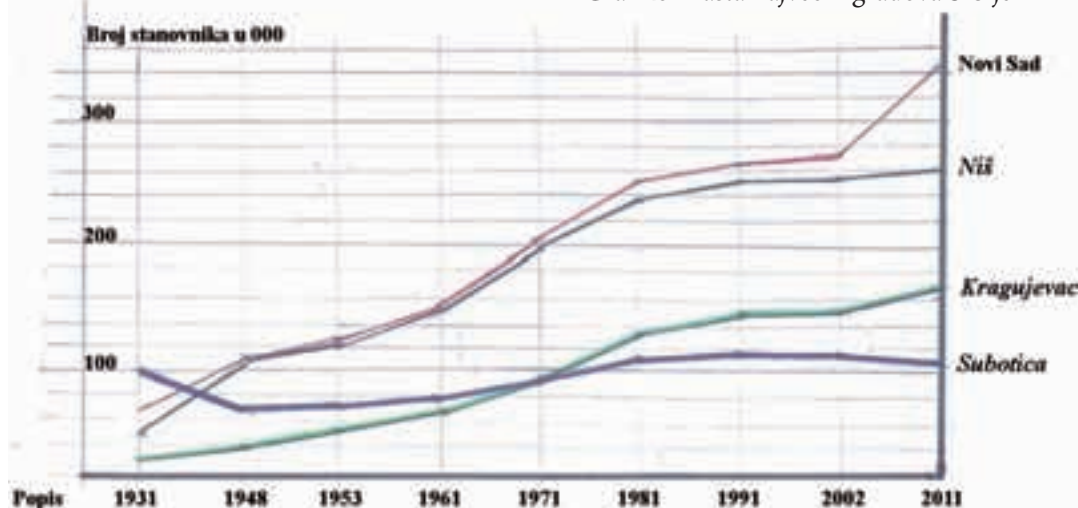
Članovi HKUPD-a *Stanislav Preprek* iz Novog Sada gostovali su u subotu, 21. studenog, u Somboru na promociji knjige *Lira naiva 2015*. Oni su na pjesničkoj večeri koja je upriličena u Hrvatskom domu govorili svoje pjesme objavljene u ovogodišnjoj *Liri naivi*. U programu su sudjelovali **Marija Lovrić, Ljerka Radović, Dragan Dražen Ilić i Mladen Šimić**, novi voditelj književne sekcije *Prepreka*.

Z.V.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Razvoj i stagnacija

Grafikon rasta najvećih gradova Srbije

O procesu metropolizacije pisali smo u prošlom nastavku i ustanovili smo da je grad Beograd neminovno (zbog raznih razloga) krenuo putem značajne koncentracije svih resursa Republike Srbije. Ovakav trend razvoja glavnih gradova pojedinih europskih država bio je trend koncem XIX. stoljeća kada su prvenstveno London, Pariz, a potom Beč i Budimpešta izrasli u višemilijunske gradove u kojima se koncentriralo često više od četvrtine stanovništva jedne države. Do II. svjetskog rata vlade tih država nisu mnogo marile za ovakve tendencije, međutim »hladni rat« i postojanje atomske bombe, natjeralo je mnoge vlade da promisle o ovakvim tendencijama s vojno-strateških pozicija.

Prvo su reagirali Francuzi, (inače strogo centralizirana država, koja je uzor i srbijanskoj političkoj eliti), koji su shvatili, da u slučaju eventualnog atomskog rata, jedna A bomba može uništiti više od polovine francuske populacije i industrije. Donesena je odluka da se rast Pariza ograniči, koliko je to moguće, i da se formiraju četiri regije na granicama zemlje u koje će se ulagati (ovo je praktično decentralizacija). Naši susjedi Mađari su

došli do sličnih saznanja, a šezdesetih godina prošloga stoljeća su na državnoj razini donijeli odluku da obuzdaju rast Budimpešte (gdje je bila koncentracija više od 60 posto industrije) i da pet gradova, na »periferiji države« sustavno razvijaju – to su bili Segedin, Debrecen, Miškolc, Đer i Pečuh.

RAZVOJ GRADOVA U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI

Naša bivša zajednička država, iako je bila također strogo centralizirana, što je proizlazilo iz jednopartijskog sustava, krenula je drugačijim putem razvoja gradova. Osim glavnog grada Beograda, razvijani su prije svega i glavni gradovi republika i pokrajina (npr. Priština je 1961. imala 38.593 stanovnika, a trideset godina kasnije već 155.499, procjene su bile da 2011. godine broj žitelja bude oko 250.000, više nego Niš, znači bila bi treći po veličini grada u Republici). Pošto popis stanovništva na Kosovu nije sproveden, pratit ćemo sudbinu četiri najveća grada u Srbiji, naravno bez Beograda. Drugi po broju stanovnika je Novi Sad (341.625 stanovnika 2011.), počevši od trenutka kada je postao glavni grad Dunavske banovine,

a zatim AP Vojvodine, rast broja stanovnika »Srpske Atine« je konstantan, a od okončanja rata na tlu bivše Jugoslavije (poslije 2002.), broj žitelja je naglo skočio. (Prikazano na priloženom grafikonu). To možemo pripisati velikom broju »imigranata« iz Hrvatske i Bosne Hercegovine, koji su svoj novac uložili u kupovinu stanova ili u »biznis«. Grad leži pored značajnih međunarodnih komunikacija (vodene i suhozemne).

»REGIONALNI CENTRI« NIŠ I KRAGUJEVAC

Treći po veličini grad je Niš (260.237 stanovnika 2011.). Interesatno je da je rast Niša, tekao skoro paralelno s Novim Sadom, s tim da je njegov rast poslije 2002. godine malo usporen, najvjerovatnije zbog »odcjepljenja« Kosova, s kojim je imao intenzivne trgovinske odnose. Niš nikad nije bio administrativni centar, ali zato je jedno od najvažnijih drevnih čvorišta suhozemne komunikacije na istočnom Balkanu. Jedan krak puta vodi prema Grčkoj i luci Solunu, a drugi prema srcu Bugarske, Sofiji i nadalje prema Bliskom istoku, tj. do Istanbula. Grad su osnovali Kelti (Scordisci) 270. godine p.n.e.

Rimsko carstvo je grad Naissus zauzelo 75. godine n.e. i odmah su počeli graditi važni via militaris, tj. vojni put. Grad je rodno mjesto Konstantina Velikog (i još dvojice careva). Grad Mediana je postao prvo ranokršćansko središte, a za vrijeme Stefana Nemanje glavni grad kraljevine. Grad je opstao i rastao zahvaljujući izvanrednom strateškom položaju. Četvrti grad Srbije Kragujevac nema tako poznatu »daleku prošlost«, tek u XV. stoljeću u turskim defterima se pojavljuje palanka Kragujevdza. Kada je nastala relativno slobodna Knjaževina Srbija, Kragujevac postaje glavni grad (1818. – 1839.). Tu je izgrađena prva gimnazija (ispod Save i Dunava) 1833. godine, prvi nacionalni teatar, »Knjaževsko srpski teatar« (1835.), osnovana je vojna akademija (1837.) kao i prva tiskara novina. Danas je centar proizvodnje oružja, municije i automobila. Svakako je hendikep grada što ne leži na glavnoj trasi željeznice i autoceste (koridor 10).

ŠTO JE SA SUBOTICOM?

Subotica je rasla zahvaljujući njezinim žiteljima, nekadašnjim militerima (dalmatima), izgradnja željeznice donijela je gradu nagli razvoj tako da je postao treći grad Ugarske. Nova državna granica je rezultirala da njen rast bude zaustavljen, i na grafikonu se vidi jedna linija koja »malo pada, malo raste«, ali uglavnom stagnira, a trenutno je u silaznoj putanji. Ovu svoju »relativno stabilnu fazu« (peti grad u republici; 105.681 stanovnika 2011.) može zahvaliti, slično Nišu, tome što leži na glavnim suhozemnim europskim komunikacijama: sjever-jug je trenutno važniji, ali ni zapad-istok se ne može na duži rok zanemariti. Ono što se može predvidjeti jest da će nastati jedna napredujuća konurbacija (zajednica gradova) Beograd-Novi Sad, ostali gradovi: Niš, Kragujevac, poput Subotice, uglavnom će stagnirati, ili blago rasti.

PREDSJEDNIK DSHV-A TOMISLAV ŽIGMANOV POSJETIO I SUBOTIČKOG BISKUPA MONS. JÁNOSA PÉNZESA

Stalna komunikacija i spremnost za suradnju

Poslije posjeta srijemskom biskupu **Đuri Gašparoviću**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** posjetio je u srijedu, 18. studenoga, i subotičkog biskupa mons. **Jánosa Pénzesa** u Subotičkoj biskupiji.

U otvorenom i srdačnom razgovoru predsjednik Žigmanov se najprije zahvalio biskupu Pénzesu na svemu što je Katolička crkva učinila ne samo tijekom povijesti nego i u sadašnjost za mješniti hrvatski puk, istaknuvši odlučnu ulogu Crkve u pojedinim dionicama povijesti. »Stoga je važno«, naglasio je predsjednik Žigmanov, »očuvati stalnu komunikaciju

političkih predstavnika hrvatske zajednica s predstavnicima Katoličke crkve, te vidjeti gdje sve postoji prostor za suradnju s Crkvom.« Pri tomu je istaknuo kako bi se suradnja trebala odvijati bez odnosa supremacije, to jest da se mora poštivati autonomija djelovanja Crkve.

Predsjednika DSHV-a je posebno interesiralo koji su to problemi s kojima se suočava Katolička crkva u Srbiji, kao što su pitanja socijalnog statusa svećenika, vraćanja crkvi zemlje i imovine, stanja na ekumenskom planu, suradnja s Katoličkom crkvom u Hrvata, te kakva su stajališta o tim pitanjima Subotičke biskupije. Biskup Pénzes je zahvalio na posjetu novog predsjednika DSHV-a, iskazao spremnost da se komunikacija nastavi, te iznio uvjerenje kako će suradnja između Katoličke crkve i političkih predstavnika Hrvata u Vojvodini biti ne samo na obostranu korist već i za bolji tak ovdašnje hrvatske zajednice.

H. R.

SUSRETI KOD SVETOG ANTUNA

Vjera i bolest

Potresnom pričom o blaženoj **Chiari Luce Badano**, mladoj djevojci koja je umrla u 18. godini života od teške bolesti, ali je tijekom svog bolovanja bila predana vjeri i nastojala je širiti prema svojim najbližnjima, pater **Zdenko Gruber** je započeo novi Susret kod Svetog Antuna, održan u utorak 24. studenoga u blagovaonici Franjevačkog samostana u Subotici. Ovoga puta je tema bila posvećena Vjeri i bolesti, a potresna svjedočanstva nazočnih na susretu govorila su o osobnim iskustvima prolaženja najtežih životnih trenutaka uz Božju milost i predanost molitvi. Susret je uvećao i zbor Sv. Cecilije koji je prigodnom pjesmom poslao pozitivnu, radosnu notu svim bolesnima s željom za njihovo ozdravljenje.

IN MEMORIAM

Vlatko Dulić

(Subotica, 20. travnja 1943. – Zagreb, 19. studenoga 2015.)

Glumac. I čovik!
Bol. Žalost. Praznina.

Kroz blues Tvoj i naš bunjevački
živjet ćeš u zavičaju!

Tome i obitelj

IN MEMORIAM

Kata Šegrt

(1934. – 2015.)

Tiho, kako je i živjela, s anđelima je otputovala Sončanka **Kata Šegrt**, rođena **Zlatar**. Za sobom je ostavila dvoje djece i troje unučadi, koje je neizmjerljivo voljela. Pored obitelji, cijeli njezin univerzum tvorili su crkva sv. Lovre u Sonti, manifestacije njezine KPZH Šokadija i, ponad svega, *Hrvatska riječ*. Već prvi broj našega tjednika do ruku joj je dospio posve slučajno. Drugi, treći i svaki naredni, sve do 657. i danas su, više puta pročitani od prve do posljednje strane, uredno složeni u njezinoj sobi. Posljednji, 658. broj nije dočekala – dušu je ispustila na dan njegovoga izlaska. Tiho, kako je i živjela.

I. A.

VIJESTI

Pobožnost u čast Prečistom Srcu Marijinu

U nedjelju, 29. studenoga, u subotičkoj katedrali bazilici započinje pobožnost u čast Prečistom Srcu Marijinu koja traje do 8. prosinca. Svake večeri u 17 sati počinje krunica, a u 17.30 bit će sveta misa, propovijed i pobožnost.

U susret blagdanima

- 29. studeni** –
prva nedjelja Došašća
30. studeni –
sv. Andrija apostol
4. prosinca –
sv. Barbara
5. prosinca –
druga nedjelja Došašća,
sv. Nikola biskup
8. prosinca –
Bezgrešno začeće Blažene
Djevice Marije
13. prosinca –
sv. Lucija, Materice
20. prosinca –
Oci
24. prosinca –
Badnjak, Adam i Eva,
praroditelji
25. prosinca –
Božić
prosinca –
sv. Stjepan
27. prosinca –
Sveta Obitelj, Ivan apostol

Katolički kalendari za 2016. godinu

Katolički kalendari za predstojeću 2016. godinu, zidni i džepni, izašli su iz tiska i mogu se nabaviti u župnim crkvama. Subotička Danica će se moći nabaviti također u župama od 13. prosinca, od blagdana Materica po cijeni od 400 dinara.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Mjesec dana pred kraj kalendarske godine i isto toliko prije jednog od najvećih kršćanskih blagdana, Božića, započinje nova liturgijska godina vremenom došašća ili adventa. Vjernici o ovom vremenu mnogo znaju, ali uz propagandu blještavila, darivanja, ukrašavanja i zabave postoji stalna opasnost da im se zasjeni prava slika došašća, pa i samog Božića za koji se kroz ovo vrijeme pripremaju.

VRIJEME IŠČEKIVANJA

Došašće je vrijeme iščekivanja, vrijeme bdijenja, a liturgija ovog vremena stavlja vjernika između dva Kristova dolaska, onog na kraju vremena i onog već dogođenog, te se on nalazi u sredini između čekanja i ispunjenja. A sva duhovnost ovog vremena izranja iz sigurnosti da će Gospodin doći i neznanja o vremenu njegovog konačne pojave. Tako ovo vrijeme nije samo vrijeme priprave za proslavu njegovog prvog dolaska, nego još više vrijeme priprave za njegov drugi dolazak. A Krist kojeg se iščekuje postaje norma djelovanja, zalaganja, odnosa s ljudima, planiranja, pa i samog poimanja vremena.

Ovo vrijeme je vrijeme nestrpljivosti, vrijeme neprestanog gledanja unaprijed, ispunjeno čežnjom za pojavljivanjem Onog kojeg se iščekuje, s nadom da će se On uskoro pojaviti i svetim strahom pred tim. Bdijenje koje se naglašava kao temeljna odrednica došašća izvire iz sigurnosti

Došašće – priprava za susret s Kristom

da će iščekivani sigurno doći, ali i iz neznanja kada će se to dogoditi. No, Onaj koga se iščekuje nije samo čekan, nego je i željen, dobro došao, stoga ovo vrijeme i jest vrijeme nestrpljivog iščekivanja.

Međutim, ovo vrijeme iščekivanja za vjernika nije vrijeme pasivnosti, nego kršćanske aktivnosti, koja je prije svega trajna otvorenost Kristu koji dolazi. Iz te otvorenosti proizlaze sve druge kvalitete i obilježja kršćanskog života, koje vjernike izdvajaju iz okruženja u kojem žive, te od njih čine da budu »sol zemlje« i »svjetlo svijeta« (Mt 4,13.14). Stoga kršćanska priprava karakteristična za ovo vrijeme nije usmjerena samo na blagdan Božića, već njeno usmjerenje seže sve do drugog Kristovog dolaska, koji i ovo vrijeme priprave izvodi iz ograničenja na četiri tjedna.

Tako je adventsko bdijenje utkano u cjelokupno kršćansko postojanje i poslanje, a kršćaninov život oblikuje kao život trajne pozornosti na skori Kristov dolazak. U njegovom pozivu »bdijete i molite« bdijenje je isto-vremeno i poslanje, jer je vjernik pozvan ne samo bdjeti moleći, nego i radeći, gradeći ovaj svijet u kršćanskom duhu, uspostavljajući evangeoske odnose s ljudima.

NE DATI SE IZNENADITI

Na eshatološku usmjerenost došašća upućuje nas i evanđelje koje govori o drugom Kristovom dolasku (usp. Lk 21,25-36). Stoga u ovo vrijeme priprave trebamo se pripravljeti kao da ćemo se za četiri tjedna uistinu susresti sa Sinom Čovječjim koji »dolazi u oblaku s velikom moći i slavam«

(Lk 21,27), te živjeti tako da zbog tog susreta ne osjećamo tjeskobu i nemir, već nestrpljenje i radost. Zato u ovo vrijeme treba ući s vjerničkim oprezom, kako društveni trendovi i potrošački duh ne bi zasjenili njegovu bit, a priprava i bdijenje prestali biti usmjereni na susret s Onim koji ima doći, nego postali priprava za slavlje koje je, iako u pozadini ima kršćanski blagdan, davno izgubilo pravi kršćanski duh.

Ako u došašću duh vjerničkog bdijenja bude pobijeđen od duha modernog svijeta, u vjerniku nestaje one spremnosti i budnosti koja mu je potrebna za susret s Kristom. Stoga na početku ovog vremena treba kao moto svoje priprave uzeti Kristove riječi: »Pazite na se da vam srca ne otežaju u proždrljivosti, pijanstvu i u životnim brigama te vas iznenada ne zatekne onaj dan« (Lk 21,34). U svjetlu tih riječi došašće je za vjernika test i pitanje dosljednosti njegove vjere.

U tom propitivanju vjere može se krenuti od samog smisla blagdana kojem idemo u susret: zašto slavimo Božić, ili još bolje zašto se Isus rodio. Vjerujemo i ispovijedamo da se rodio radi nas i radi našeg spasenja. Upravo ta misao o našem spasenju treba stajati u središtu došašća, te priječiti da u potrošačkom društvu ono izgubi svoju duhovnu dimenziju. S druge strane, ako Bog dolazi na ovaj svijet radi čovjekova spasenja, onda i čovjek sam mora raditi za svoje spasenje i živjeti za Boga, te se ne dati zarobiti prolaznim i tako susret s Kristom dočekati nespripreman. Ako se Bog dariva čovjeku, i čovjek se treba darovati Bogu te mu uzvratiti primljenu ljubav.

MINI INTERVJU: TANJA DULIĆ, PROSVJETNA RADNICA

Djeca rado sudjeluju u izvannastavnim aktivnostima

» Izuzetno volim posao koji radim, ali pored redovitih obveza volim organizirati izvan nastavne aktivnosti u školi«, kaže na početku razgovora **Tanja Dulić**, prosvjetna radnica u OŠ **Vladimir Nazor** u Đurđinu

O kakvim se konkretno izvan nastavnim aktivnostima radi?

Držim kreativno – ekološke radionice na kojima ovisno o godišnjem dobu posvećujemo pažnju životnom okolišu i promjenama koje nastaju u njemu.

Što je bila posljednja tematska cjelina?

Organizirali smo vašar zdrave hrane, na kome nisu bili angažirani samo učenici nego i svi uposlenici Osnovne škole u Đurđinu. Svatko je nešto donio, učenici su pravili salate i priređivali zdrave namirnice i sve je proteklo u vrlo dobrom ozračju.

U OŠ Vladimir Nazor u Đurđinu se svake godine organizira i zanimljiva izvan nastavna aktivnost predstavljanje nacije. Koja će nacija biti ovoga puta predstavljena?

Predstaviti ćemo rusku naciju, na način kako smo prijašnjih godina predstavili mađarsku i englesku naciju. Đacima je to vrlo zanimljivo i rado sudjeluju, nastojeći se što bolje upoznati s jednom drugačijom nacionalnom kulturom.

Kako djeca reagiraju na aktivnosti koje nisu usko vezane uz redovitu nastavu?

Djeca jako vole sudjelovati u ovakvim aktivnostima, jer se uvijek otvara mogućnost za istraživanje i saznavanje novoga, a opet u posve drugačijoj formi.

Koliko traju pripreme za određenu izvan nastavnu aktivnost?

Ovisi o samoj aktivnosti, ali u prosjeku je to između dva tjedna i mjesec dana. Primjerice za Dan nacije se počnemo pripremati i znatno ranije, a onda intenzivnije kako se datum organiziranja bliži.

Približavanjem Božića, bliži se, zasigurno, djeci najdraža aktivnost...

U vrijeme pred Božić organiziramo prodajnu izložbu naših radova a prikupljena sredstva koristimo za nabavu određenih stvari koje nam trebaju za školu. Prošli puta smo kupili disco kuglu i osvjetljenje za potrebe organiziranja žurki koje smo prakticirali jednom mjesečno. Sada, pak, sakupljamo sredstva za nabavu nečega modernijega...

A što je samo vaša izvan nastavna aktivnost?

Počela sam raditi sa slamom, a voljela bih probati raditi i šling. To nešto po čemu smo jedinstveni i to se jednostavno mora njegovati, kao dio naše lijepe tradicije.

IGRA

Kontra-tablič

Kontra-tablič se igra sa standardnim špilom od 52 karte. U njemu mogu sudjelovati 2, 3, ili 4 igrača. Pri igri u četvero, svatko može igrati za sebe ili u parovima.

Cilj: Cilj je suprotan tabliču. Svaki igrač se trudi da odnese što manje. Dijeljenje, sjećanje, kao i sama igra su potuno isti kao i u klasičnom tabliču. Table su često od presudnog značaja na konačan ishod partije, a svaka donosi po 10 bodova.

Tijek igre: Npr., na talonu se nalaze sljedeće karte :

Ako igrač koji je na potezu, želi da uzme damu, s njom obvezno nosi sve što je moguće. Osim dame, on s talona još uzima dvojku i asa, jer zajedno čine zbir od 13. Igrač može izbaciti bilo koju kartu iz ruke, ali s njom mora nositi sve što može. U ovom primjeru, bez nošenja se može proći jedino s peticom i šesticom.

Kada se jednom baci karta igrač može da bira koju će kombinaciju odnijeti (onu koja mu najviše odgovara), s tim što na talonu ne smije ostati niti jedna moguća kombinacija za tu kartu.

Na ovom primjeru igrač koji baci asa ima dvije mogućnosti:

Da nosi 2 asa i devetku (zbir 11)

Da nosi 2 asa, devetku i dvojku (dvije iste i $9+2=11$)

Naravno, u tom slučaju igrač se odlučuje da nosi prvu kombinaciju jer u tom slučaju nosi manje karata.

Dupliranje: U kontra-tabliču postoji i dupliranje (udvajanje karata). To je ovdje moguće, jedino ako igrač u ruci ima dvije iste karte, a na talonu se nalazi i treća karta te vrijednosti. U tom slučaju, on jednu iz ruke odigrava (ne mora nositi istu takvu s talona), ali drugu iz ruke obvezno pokazuje protivnicima. Igrač se najčešće odlučuje duplirati niske karte, koje će netko u zbiru najvjerojatnije već odnijeti, prije nego što on sam ponovno dođe na red za igru. Neophodan uvjet je, da se ista takva karta nalazi i na talonu. Ako u ovom primjeru sa slike, igrač ima u ruci dvije desetke, on ne može jednu odigrati, a drugu pokazati, jer se desetka ne nalazi na talonu. Dupliranje se ne može izvesti sa zbirom, nego samo s istom takvom kartom na talonu.

Bodovanje: Partiju gubi igrač, koji prvi stigne do 101, ili premaši taj broj bodova. Posljednje dijeljenje se obvezno igra do kraja. Ako se pri tome dogodi, da dvojica istovremeno pređu 101 bod, izgubio je igrač, s većim rezultatom.

TV PREPORUKA

HRT 1

Servantes iz Maloga Mista

Komedija. Malo dalmatinsko mjesto. Keki (M. Kohn) je stiglo pismo iz Čilea iz kojeg saznaje da joj u posjete stiže nećak Tonči zvani Servantes (I. Vidović). Kada Servantes stigne, Keka se razočara jer nije očekivala čovjeka pjesničke duše, u siromašnom odijelu. Malo Misto živi od turizma, u korak s vremenom, otvara se nudistička plaža, direktor hotela Roko Prč (B. Dvornik)

posebno brine o mjenjačnici dok njegova supruga Anđa (Z. Krstulović) živi na visokoj nozi i uređuje vilu po zadnjoj modi. Dotur Luidi (K. Bulić) i Bepina (A. Kisić) voljeli bi imati više mira, turistica (K. Tchenko) iz Švedske zaljubljuje se u Vlaja Ikana (Ž. Vukmirica) iako ga niti riječi ne razumije, a Domeniko (M. Ergović) i Galileo (S. Guberina) su u vječnoj raspravi...

Film *Servantes iz Maloga Mista* nastao prema scenariju književnika, scenarista i novinara Miljenka Smoje, a u režiji Daniela Marušića kojemu je ovo jedini igrani film, nastavak je nevjerovatno popularne serije iz 70-ih *Naše malo misto*. Film nam donosi svojevrсни presjek originalnih karaktera koji se pojavljuju u toj legendarnoj seriji, od izgubljenog pjesnika i prevoditelja Servantesa do poštara Andrije. Marušić je film snimao u Cavtatu, a kroz pozadinu radnje čuju se popularne pjesme Olivera Dragojevića, Borisa Dvornika, Dubrovačkih trubadura i klape Trogir. Karikaturalni likovi smiješnih replika dočaravaju atmosferu primorskog gradića koji pokušava biti suvremen i uloviti moderne trendove dok većina njegovih običnih stanovnika živi u tradicionalnom poimanju svijeta. Snimatelj je filma kao i serije Branko Blažina (*Samo ljudi, Licem u lice, Seljačka buna, Salaš u Malom Ritu...*) kojemu je ovo bio posljednji film, a u glumačkim izvedbama imamo prilike gledati plejadu naših najpopularnijih glumaca: Ivicu Vidovića, Borisa Dvornika, Zdravku Krstulović, Fabijana Šovagovića, Karla Bulića, Špiru Guberinu, Mariju Kohn, Asju Kisić, Matu Ergovića i mnoge druge.

Godina proizvodnje: 1982.

Trajanje: 97 min.

Režija: Daniel Marušić

Žanr: komedija

VRIJEDI PROČITATI

MIRKO KOPUNOVIĆ

Mrvljenje mrve neba

Zbirka kratkih priča Mirka Kopunovića pod naslovom *Mrvljenje mrve neba* jedna je, uz književnost za djecu i znanstveno-istraživačka djela, od najmanje zastupljenih forma kada je u pitanju književno stvaralaštvo i znanstveno-istraživačka djelatnost vođanskih Hrvata. U pričama je na osobit način opisan svakodnevni život ovdašnjeg življa, kojega Kopunović bez previše zapleta, ali uz mnoštvo opisa, vješto dočarava i uklapa u formu priče, tražeći istodobno od samoga čitatelja veći angažman i sudjelovanje od pukoga čitanja – potiče ga na dublje promišljanje o pročitanom.

Dodamo li tomu činjenicu da je knjiga dijelom pisana na ikavici koja je na ovim prostorima u odumiranju, onda ova knjiga još više dobiva na svojem značaju i vrijednosti.

Mirko Kopunović je bački hrvatski pjesnik iz Subotice.

Ž. Z.

PJESMA ZA DUŠU:

Sve ću preživiti Tedi Spalato

Kao da se vrime zaplelo u svere
ni lita ni zime ne dotiču mene
šta je svit otkad znam
da više tvoj ne mogu bit'

Jer niman postole da u njima krenem
kroz tvoje snove da te usnama prenem
da ti dam sve dare duše moje
sve najbolje što znan, sve najbolje

Ref.

I sve ću preživiti
na sve san friži spreman
a moram se mirit'
što te nema

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 27. studenoga do 3. prosinca

27. STUDENOGA 1905.

Rođen je **Roko Šimoković**, aktivist radničkog pokreta i KPJ, publicist, pjesnik i urednik mađarskog književnog časopisa *Híd (Most)*. Uhićen i obješen 18. studenoga 1941.

28. STUDENOGA 1918.

Školski nadzornik **Mijo Mandić** u Subotici i njezinom ataru započinje s uspostavom novog školskog sustava, na materinjem jeziku ovdašnjeg slavenskog življa, što je bio pravi podvig, budući da je slavenska riječ bila iz njih izgnana – izuzimajući pravoslavne vjerske škole.

28. STUDENOGA 1924.

Svećenik **Blaško Rajić** obnarodovao je osnutak »Vojvođanske pučke stranke« i time otvorio vrata raskola u »Bunjevačko-šokačkoj strani«, koja se ubrzo raspala na dva dijela. Članovi okupljeni oko odvjetnika dr. **Mirka Ivkovića Ivandekića** ostali su privrženi izvornim političkim načelima. Sjeme razdora prenijelo se na Sombor i druga mjesta s hrvatskim življem.

28. STUDENOGA 2002.

U Velikoj vijećnici Gradske kuće započeli su *I. Dani Balinta Vujkova*, dvodnevni skup posvećen ovom velikom sakupljaču i obrađivaču usmenog narodnog stvaralaštva, o kojem je, na početku, govorio književnik **Lazar Merković**.

29. STUDENOGA 1780.

Preminula je **Marija Terezija**, austrijska nadvojvotkinja, češka i ugarsko-hrvatska

kraljica, (prva i jedina žena koja je vladala Habsburškom Monarhijom) te zaštitnica Subotice, koja je odlučno potakla dva značajna povijesna iskoraka grada – stjecanje statusa trgovišta 1743. a potom slobodnog kraljevskog grada 1779. godine.

29. STUDENOGA 1899.

U 80. godini preminuo je pisac, prevoditelj i leksikograf **Ambrozije Boza Šarčević**, sljedbenik i suradnik **Ivana Antunovića**. Završio je filozofiju i pravo, služio se s pet jezika i bio pretplaćen na vodeća europska novinska i književna glasila. Šarčević spada među najobrazovanije ljude svoga vremena, a odmjeraivanje njegovog prinosa nacionalnoj i kulturnoj emancipaciji Hrvata ovoga podneblja još uvijek nije ni započeto. Među ostalim Šarčević je objavio: – *Zbirku mudrih i poučnih izrekah na korist bunjevačkog puka* (1869.); – *Tolmač izvornih, književnih i zemljopisnih jugoslavenskih riči* (1870.); – *Magjarsko-jugoslavenski politički i pravosudni rječnik* (1870.); – *A bunjevacz program* (1892.), rad u kojem traži uvođenje hrvatskog jezika u škole što propisuje i Zakona o narodnim manjinama; – *Rječnik bunjevačko-mađarski* (1893.) namijenjen učiteljima, koji poučavaju u bunjevačkim i šokačkim školama, a ne znaju dovoljno hrvatski jezik. U »Otvorenom pismu rodu bunjevačkom i šokačkom« (1895.) poziva sunarodnjake da odlučno istupe u obranu svoga jezika i kulture, te da školovani ljudi »razviju barjak slavnih pradiidova«.

29. STUDENOGA 1871.

Ministarstvo unutar njih poslova odobrilo je rad

»Subotičke kazališne udruge«, za čijeg je predsjednika izabran **Augustin Kovačić**. U njezinim je pravilima, među ostalim, utvrđeno da se na pečatu nalaze: »...dvije savijene maske ...«.

29. STUDENOGA 1922.

Rođen je **Ivo Popić**, kulturni djelatnik i spisatelj. Više godina bio je ravnatelj Dječjeg kazališta. Objavio je osam knjiga, poglavito pjesama i kratkih priča za djecu, te monografiju o likovnim umjetnicima ovoga podneblja.

29. STUDENOG 1997.

U povodu 85. obljetnice rođenja i desetogodišnjice smrti **Balinta Vujkova**, sakupljača i obrađivača usmenog narodnog stvaralaštva, održan je skup posvećen njegovu djelovanju o kojem su govorili **Slaven Bačić**, **Josip Buljovčić**, **Bela Gabrić**, **Marija Grasl**, **Lazar Merković**, **Milovan Miković** i **Tomislav Žigmanov**, kojega je upriličio TALK-a (Tavankutski literarni klub).

30. STUDENOGA 1765.

Gradsko vijeće Svete Marije (Subotice), povlaštene komorske varoš, uputilo je u Beč vijećnike **Luku Vojnića** i **Josipa Mamužića**, da ondje urgiraju predstavku o stjecanju statusa – slobodnog kraljevskog grada. Subotički su predstavnici bili ovlašteni obećati Komori, uz već postojeće obveze, još 8 do 10 tisuća forinata, na godinu.

30. STUDENOGA 1987.

Umro je **Ante Jakšić**, književnik, gimnazijski profesor hrvatskog jezika i književnosti (Travnik, Tuzla, Subotica,

Osijek, Gospić, Karlovac, Zagreb i dr.) Objavio je dvanaest knjiga stihova, četiri romana i zbirku pripovjedaka. Suradivao je u vodećim književnim časopisima i mnogim listovima, među ostalim u *Bunjevačkom kolu*, *Klasju naših ravni*, *Subotičkoj Danici*, *Rukoveti*, *Subotičkim novinama* i dr.

1. PROSINCA 1945.

Izabrana je uprava novoutemeljenog Hrvatskog fiskulturnog društva *Građanski*. U Upravni odbor izabrani su: **Andrija Kujundžić Čiča** (predsjednik), **Stjepan Šarčević**, **Ivan Milanković** i **Bogdan Ognjanov** (potpredsjednici), **Antun Bartolović**, **Lojzija Rudinski** i **Slavko Kurbanović** (tajnici).

1 PROSINCA 2003.

Premينو je **Geza Kopunović**, dugogodišnji prvak subotičkog kazališta, miljenik publike koja ga pamti po mnogim nosećim ulogama klasičnog dramskog repertoara, kao i popularnih komada i igrokaza. Pored glume i režije bio je autor humorističkog radio serijala (*Martin i Tona*).

3. PROSINCA 1980.

U 70. godini preminuo je sveučilišni profesor, znanstvenik i publicist dr. **Ante Šokčić**, utemeljitelj Otorinolaringološkog odjela Subotičke bolnice, potom u Novom Sadu i načelnik ORL klinike u Beogradu. Rođen je u Subotici 15. siječnja 1911. godine. Liječničku naobrazbu stekao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

Slava Bulgakov

tom životnom iskustvu i velikoj moći percepcije i transformacije, uspjela je na sceni uspješno oživotvoriti brojne komične i tragične uloge malograđanki, posebice u djelima **Branislava Nušića** i **Jovana Sterije Popovića** (*Živka* u *Gospođi ministarki*, **Pavka** u *Narodnom poslaniku*, **Simka** u *Ožalošćenoj porodici*, **Fema** u *Pokondirenoj tikvi*, mater u *Ženidbi* i *udadbi*). Glumački talent je potvrdila i ulogama u renesansnim komadima poput *Skupa* i *Plakira* (iz kojeg je i fotografija kao tematska podloga ove priče), a odlično se snalazila i u poverenim joj ulogama u **Shakespeareovim** *Veselim ženama*, **Fayeduevoj** *Idem u lov* ili **Goldonijevim** *Ribarskim svadama*.

VIŠE OD 100 LIKOVA

U svakoj svojoj novoj ulozi Slava je ugrađivala i dio sebe, a sva proživljena životna stradanja u vidu patnje, odricanja, iskušenja i ostalih tragova njezine životne prošlosti, davali su istinsku životnost likovima čiju je dramatičnost utjelovljavala na pozornici. Zapažena je bila njezina kreacija starice **Lucije** u adaptaciji **Šenoinog** djela *Čuvaj se senjske ruke*, te uloga majki u komadima *Sveti plamen* i *Drveće umire*, a mnogi se slažu kako je njezina labudova pjesma bila uloga stare crkinje **Line Janger** u drami *Grožđe na suncu*. Dok je bolest nije otrgnula sa scene, Slava Bulgakov je odigrala više od stotinu likova i svakom od njih darovala dio sebe, živeći u svom životu i njihov imaginarni život. Kako na probama, tako i unutar zidova maloga stana na Aleji maršala Tita na broju 3. Zato ju je i njen **Boris** znao često prekoričevati da doma ne glumi...

Za svoj umjetnički doprinos na sceni subotičkog kazališta Slava Bulgakov je nagrađena Oktobarskom nagradom 1965. godine, a neispunjena glumačka želja ostala joj je *Stara Dama* od **Direnmata**.

Dražen Prčić

Gotovo četvrt vijeka prošlo je od smrti subotičke glumice hrvatskog podrijetla **Slava Bulgakov** (27. ožujka 1987.), glumice koja je gotovo četvrt vijeka (1945. – 1968.) imala jednu od značajnijih uloga prvo u HNK-u, a potom u Narodnom kazalištu – *Népszínház* iz kojeg je otišla u mirovinu i svojevrsan zaborav. Ova priča je posvećena njoj i želji da se njezin umjetnički doprinos nikada ne zaboravi.

ŽIVOTNI SAN

– Slava nemoj mi glumiti. Nisi u kazalištu! – često je znao govoriti njezin muž **Boris**, Rus s Dona koji je novu domovinu pronašao u Jugoslaviji, a zahvaljujući stručnosti u geodeziji imao je prilike naširoko propuтовati mijenjajući razne radne sredine. Ali Slava, rođenim imenom **Alojzija Raška**, rođena u Vrbani, općina Županja, 1904. godine od oca **Vjekoslava** i matere **Terezije**, oduvijek je željela biti glumica i glumu je uvijek nosila u sebi. Nažalost,

prerana očeva smrt i skromne materijalne prilike uz mater s kojom se preselila u Novu Gradišku, onemogućile su je u daljnje školovanje i umjetničko usavršavanje, pa joj je djevojaštvo prolazilo u sviranju na glasoviru i pjevanju u koru. Stigla je udaja, nove selidbe, pa je tijekom boravka u Novom Pazaru kao članica dramske sekcije *Sokola* odigrala uloge u **Nušićevim** komadima *Dugme* i *Sumnjivo lice*. Ipak, za njenu glumačku sudbinu pokazao se presudan dolazak u Suboticu 1936. godine. Kada je 1945. godine u siječnju osnovan *Kazališni odsjek*, kao preteča budućeg HNK-a, zaneseno mu se priključila i debitirala ulogom u **Kosorovom** *Požaru strasti*. Uslijedile su brojne uloge u komadima *Jegoru Buličovu*, *Ženidbi*, *Dr-u* i veoma zapaženom ulogom **Živke** u *Gospođi ministarki* za koju je dobila brojne pohvale i odlične kritike. Formiranjem *Hrvatskog narodnog kazališta* u Subotici Slava Bulgakov postaje profesionalna glumica i u svojoj 41. godini ispunjava svoj životni san.

MOĆ PERCEPCIJE I TRANSFORMACIJE

Slavinu glumačku karijeru, tijekom svih godina i uloga na pozornici subotičkog gradskog teatra, krasila je sposobnost gotovo potpune identifikacije sa svakim novim likom koji bi joj pripao u redateljskoj podjeli. Najbolje to oslikavaju riječi **Ivanke Rackov**, glasovite subotičke kritičarke:

»Inteligentna i senzibilna, distingvirana i uzdržana, ona duboko u sebi doživljava svoje emocije, više glasom i stavom nego spoljnom gestom. Talent i životno iskustvo, velika radna disciplina, i to neposredno i bezazleno prilaženje stvaralačkom činu, kao nekom dugom i očekivanom i više otežavanju sebe, pomogli su Slavi Bulgakov da se od prvoga trenaja afirmira kao zrela glumica na profesionalnoj sceni i da se osjeti sigurnom i bez kompleksa«.

I bilo je tako. Bilo da su u pitanju bile dramske ili komične uloge. Zahvaljujući već pomenu-

La Italiano

Draga djeco. Želite li se malo bolje upoznati s Italijom, posvetite nam malo vremena.

Mi, djeca iz vrtića *Marija Petković Sunčica* smo cijeli tjedan u dogovoru sa svojim odgojiteljima odlučili »putovati« po Italiji. Prekrasno nam je bilo. Evo što smo sve naučili:

- ✓ Talijanska zastava ima tri boje, zelenu, bijelu i crvenu i pruge na njoj stoje okomito
- ✓ Glavni grad Italije je Rim
- ✓ U Rimu postoji veliki koloseum u kom su se borili gladijatori, i opasne divlje životinje.
- ✓ Venecija je grad na sjeveru u kom se po vodenim ulicama ide u malim čamcima (gondolama).
- ✓ Sveti Antun je iz Padove, volio je siromahe i pomagao im je.
- ✓ Pinocchio je bajka koja je nastala u Italiji, naučili smo da ne treba lagati, nego slušati i poštivati roditelje, biti mudar u odlukama, a ne povodljiv.
- ✓ Italija je imala puno umjetnika (Michelangelo, Leonardo da Vinci...).
- ✓ Vespa motor se pravi u Italiji.
- ✓ Kosi toranj u Pizzi ima sedam katova i zbog loših temelja se nakosio.
- ✓ Pizza i špageti su omiljena talijanska jela
- ✓ Talijanski pozdravi su ciao, buon giorno; arrivederchi...

Posjetili smo i Talijanski kulturni centar, gdje smo se jako dobro zabavili. Zabavite se i vi i naučite talijansku pjesmicu, te obojite talijanske simbole.

FRA MARTINO

Fra Martino campanaro
Dormi tu? Dormi tu?
Suona le campane,
suona le Campane
Din Don Dan,
Din Don Dan.

I MI DJECA, IMAMO SVOJA PRAVA!

U OŠ *Ivan Milutinović* obilježili Međunarodni dan dječjih prava

Je li Vam poznato da je Generalna skupština Ujedinjenih naroda 20. studenog 1959. godine usvojila »Deklaraciju o pravima djeteta«, a

trideset godina poslije je usvojila »Konvenciju o pravima djeteta«. Tako se od 20. studenog 1989. godine, u cijelome se svijetu obilježava Međunarodni dan dječjih prava. Uh, zvuči tako komplicirano ali ne mora biti. I djeca u OŠ *Ivan Milutinović* znaju svoja prava. Kako su ih obilježili u hrvatskim odjelima nižih razreda pogledajte na fotografijama. Satu su prisustvovali i njihovi drugari iz Vrtića *Marija Petković*. Skupa su bojali, ljepili, pravili plakate i gledali film. Bilo im je baš super!!!

B. I.

Najbolji recitatori Vojvodine danas u Osijeku

Pobjednici XIV. Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskom jeziku, koja je održana 6. studenog u Subotici danas su otputovali u Osijek na jednodnevni nagradni izlet. Bogat program koji je osigurala Hrvatska čitaonica obećava dobar provod, a kako im je doista bilo pročitajte u sljedećem broju.

Kao ilustraciju i najavu, podsjetimo se fotografije s prošlogodišnjeg izleta.

B. I.

27. studenoga 2015.

Učenici hrvatskih odjela iz Vojvodine boje svijet

U ponedjeljak, 16. studenog, u Gradskom kazalištu *Trešnja* u Zagrebu, održana je svečana priredba *Oboji svijet!* povodom Međunarodnog dana tolerancije. Priredba je bila posvećena podizanju svijesti i razvoju tolerancije, nenasilja te aktualnim problemima današnje generacije mladih, kao i njihovim vizijama budućnosti. Tom prigodom postavljena i izložba učeničkih radova pristiglih na natječaj. Tijekom ovogodišnjeg natječaja, pristiglo je preko 560 kreativnih radova, koje je izradilo više od 1.600 učenika iz cijele Hrvatske. Velika novost u ovom obilježavanju je što su se od ove godine u natječaj uključila i djeca iz Vojvodine posredstvom Koordinacije hrvatske nastave u Vojvodini i svojih nastavnika i profesora.

Kao jedini sudionici izvan granica Republike Hrvatske sve škole iz Vojvodine koje su sudjelovale sa svojim likovnim i literarnim radovima nagrađene su vrijednim knjigama kojima će obogatiti svoje knjižnice.

Organizator događanja Forum za slobodu odgoja i ovom manifestacijom želi unaprijediti obrazovanje i obrazovni sustav, te tijekom godine organizira i druge programe s istim ciljem. Obilježavanje Međunarodnog dana tolerancije započelo je 2011. godine projektom *Oboji svijet šarenim bojama tolerancije*. Tada malen, ali entuzijastičan projekt potaknuo je učenike da razmišljaju o toleranciji, nenasilju, mirnom rješavanju sukoba i konstruktivnom načinu djelovanja u svojoj okolini. Ideja širenja pozitivnih poruka i konstruktivnog djelovanja je ostala središnja misao ovog projekta i narednih godina.

vanja je ostala središnja misao ovog projekta i narednih godina.

Radovi naših učenika iz Vojvodine će se moći pogledati na izložbama u Knjižnicama Grada Zagreba (Knjižnica M2, Dječji odjel knjižnice *Medveščak*, Dječja knjižnica *Marina Držića*, Knjižnica *Vrapče*, Knjižnica *Špansko – sjever*, Knjižnica *Augusta Cesarca* Ravnice), te u gradovima Rijeci, Splitu i Čakovcu.

Bojimo svijet bojama tolerancije svaki dan!

Učenici iz Karlovca u Subotici

Protekloga vikenda u Subotici su boravili učenici i nastavnici Mješovite industrijsko-obrtničke škole iz Karlovca u Hrvatskoj. Njihovo dolazak realiziran je u sklopu međunarodne suradnje s Politehničkom školom iz Subotice, u kojoj se izvodi i nastava na hrvatskome jeziku.

Program susreta započet je učeničkim prezentacijama škola i znamenitosti gradova Karlovca i Subotice te obraćanjem nazočnima ravnatelja dvije škole – **Ise Planića** i **Snježane Erdeljaca**. Programu su nazočili i ravnatelji osnovnih škola u kojima se odvija nastava na hrvatskome jeziku s učenicima osmih razreda prilikom čega je promoviran novi nastavni smjer na hrvatskome jeziku u Politehničkoj školi naredne školske godine – arhitektonski tehničar. Učenici obiju škola imali su prigodu upoznati se i u neformalnom druženju na radionicama i obilasku Subotice (subotička gradska jezgra, jezero Palić i ZOO vrt, mjesto Tavankut, HKPD *Matija Gubec*, Galerija slika od slame te Etno salaš *Balažević*). Središnji dio druženja je bio snimanje kratkoga dokumentarnog filma o posjetu Subotici, Politehničkoj školi, druženju učenika i hrvatskoj nastavi u Subotici.

Dogovoren je i nastavak suradnje dviju škola što će se realizirati koncem ove školske godine na državnom natjecanju srednjih

građevinskih škola čiji će domaćin biti upravo Politehnička škola iz Subotice, a na koju je pozvana škola iz Karlovca kao sudionik iz inozemstva. Osim toga, načelno je dogovorena suradnja dvaju kulturno-umjetničkih društava istoga imena, *Matija Gubec*, iz Tavankuta i Karlovca gdje je posredovanje ponudila ravnateljica karlovačke srednje škole.

Osim glavnoga pokrovitelja projekta – Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, suradnju su pomogli Grad Subotica, Hrvatsko nacionalno vijeće, Gradski muzej Subotica, Suвременa galerija Subotica te HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta.

D. B. P.

PETAK **27.11.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 Dobra žena, serija
 10:20 Posljednji nomadi:
 Putovanje Neneke,
 dokumentarna serija
 11:15 Ekumena: Vrijednosti u
 hrvatskom društvu
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser,
 telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:45 Znanstveni krugovi
 15:15 Crno-bijeli svijet,
 serija (R)
 16:00 Najduži dan: Alkarska
 ergela, dokumentarna
 serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:10 Manjinski mozaik
 18:30 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Moj tjedan s Marilyn,
 britansko-američki film (R)
 21:43 Uvijek kontra, talk show
 22:28 Dnevnik 3
 22:50 Eurojackpot
 22:55 Crna lista, serija
 23:45 Tri pogreba Melquiadesa
 Estrade, francusko-
 američki film
 01:40 Kod doktora, talk-show
 02:20 Vita jela, zelen bor
 02:43 Život je lijep
 03:15 Skica za portret (R)
 03:31 Normalan život
 04:16 Manjinski mozaik:
 04:31 Ekumena: Vrijednosti u
 hrvatskom društvu
 05:01 Potrošački kod
 05:31 Dragocjeni biser,
 telenovela
 06:16 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava,
 himna
 06:00 Juhuhu
 09:55 Kućni ljubimci
 10:50 Kruške i jabuke, kuharski
 dvoboj
 11:35 Čarolija, serija
 12:25 Gastronomski
 užici s Alexom i Mattom,
 dokumentarna serija
 12:50 Posljednji tango u
 Halifaxu, serija
 13:45 Zamka, kanadski film
 15:10 Trilogija o bečkom Ringu,
 dokumentarna serija

16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima,
 humoristična serija
 17:20 Neodoljive slastice Rachel
 Allen, dokumentarna
 serija
 17:45 Šlep šou: Psihomodo pop
 18:35 Velikani sporta,
 dokumentarna serija
 19:00 Magazin rukometne LP
 19:25 Bitange i princeze
 20:00 Umorstva u Midsomeru,
 serija
 21:50 Lewis, serija
 23:20 Nestanak, serija
 00:10 Sinovi anarhije, serija
 00:55 Zamka, kanadski film
 02:20 Noćni glazbeni program

05.30 RTL Danas, informativna
 emisija (R)
 06.10 Virus attack, animirana
 serija
 06.30 Lego Ninjago, animirana
 serija (R)
 06.55 Sve u šest, magazin (R)
 07.25 Pet na pet, kviz (R)
 08.25 TV prodaja
 08.40 Mijenjam ženu,
 dokumentarna sapunica
 10.00 TV prodaja
 10.15 Četiri vjenčanja, lifestyle
 emisija
 11.15 TV prodaja
 11.30 Hitna služba, serija
 12.30 Chicago u plamenu,
 dramska serija (R)
 13.25 Shopping kraljica, lifestyle
 emisija (R)
 14.25 Horvatovi, obiteljska
 humorna serija (R)
 15.25 Big Brother, show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna
 emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle
 emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna
 emisija
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 10 najpoželjnijih frajera
 Hrvatske, zabavna emisija
 21.00 Big Brother, show uživo
 23.20 Big Brother, show uživo
 iz kuće
 23.50 Proročanstva, igrani film,
 znanstveno-fantastični
 02.10 Označen za smrt, igrani
 film, akcijski
 03.55 RTL Danas, (R)
 04.40 Kraj programa

SUBOTA **28.11.2015.**

07:25 Crna lista, serija
 08:15 Revolverašev bijes,

američki film - Ciklus
 klasičnog vesterna
 09:30 Duhovni izazovi
 10:00 Prizma
 10:45 Fotografija u Hrvatskoj:
 Darije Petković
 11:00 Uvijek kontra, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:15 Apokalipsa: Prvi svjetski
 rat - Strah, dokumentarna
 serija
 14:15 Top Gear Patagonia
 Special
 15:25 Ni krivi ni dužni,
 humoristična serija
 16:00 Moj tjedan s Marylin,
 britansko-američki film
 17:40 Lijepom našom:
 Pitomača
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Ja to mogu
 21:25 Dnevnik 3
 21:43 Brzi i mrtvi, američki film
 23:28 Crna lista, serija
 00:18 Revolverašev bijes,
 američki film - Ciklus
 klasičnog vesterna
 01:33 Top Gear Patagonia
 Special
 02:38 Reprizni program
 03:21 Duhovni izazovi
 03:51 Veterani mira
 04:36 Prizma - multinacionalni
 magazin
 05:21 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava,
 himna
 06:00 Juhuhu
 10:00 Umorstva u Midsomeru,
 serija
 11:45 Trilogija o bečkom Ringu,
 dokumentarna serija
 12:35 Neodoljive slastice Rachel
 Allen, dokumentarna
 serija
 13:10 Italijo - ljubavi moja:
 Obala Apulije,
 dokumentarna serija
 14:10 Prsten do proljeća,
 američki film
 15:35 Jednostavna jela Rachel
 Allen, dokumentarna
 serija
 16:00 Popodne na Drugom:
 17:30 Mapp i Lucia, serija
 18:30 Kuhajmo kao Heston,
 dokumentarna serija
 19:00 Kruške i jabuke - dvoboj
 tjedna
 19:50 Gastro Despot
 20:00 Pravila privlačnosti,
 američki film
 21:40 Graham Norton i gosti
 22:30 Pripravnik, serija
 23:30 Carstvo poroka, serija
 00:25 Prsten do proljeća,

američki film
 01:50 Noćni glazbeni program

05.30 RTL Danas, informativna
 emisija (R)
 06.15 Mala sirena, animirana
 serija
 06.40 Lego Ninjago, animirana
 serija
 07.35 Zvezdani ratovi:
 Pobunjenici, animirana
 serija
 08.05 TV prodaja
 08.20 Mijenjam ženu,
 dokumentarna
 sapunica (R)
 09.50 TV prodaja
 10.05 Cirkus, zabavna emisija
 11.25 TV prodaja
 11.40 Dynamo: Majstor
 nemogućega, zabavna
 emisija
 12.40 Cosentino, zabavna
 emisija
 13.35 Braća Kličko,
 dokumentarni/ biografski
 film
 15.55 Big Brother, show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.40 Big Brother, show (R)
 18.30 RTL Danas
 19.15 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20.00 Big Brother, show
 21.45 Big Brother, show uživo
 iz kuće
 22.20 Boks: Kličko Vs. Fury,
 emisija iz studija
 23.00 Boks: Kličko Vs. Fury,
 prijenos
 23.50 Boks: Kličko Vs. Fury,
 emisija iz studija
 00.10 Big Brother, show uživo
 iz kuće
 00.20 Zalomilo se, igrani film,
 romantična komedija
 02.55 Big Brother, show (R)
 04.22 Astro show, emisija uživo
 05.25 RTL Danas
 06.00 Kraj programa

NEDJELJA **29.11.2015.**

06:20 Klasika mundi: Stahuljak
 - jedna obitelj,
 dokumentarno-glazbeni
 film
 07:20 Crna lista, serija
 08:10 Kockar Bob, francuski
 film - Zlatna kinoteka
 09:50 Portret crkve i mjesta
 10:00 Kozari Bok: Misa,
 prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1

12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:50 Mir i dobro
 16:15 Mušketiri, serija
 17:35 Ja to mogu
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Servantes iz Malog Mista,
 hrvatski film
 21:45 Da sam ja netko, serija
 22:40 Nemoj nikome reći, serija
 23:15 Dnevnik 3
 23:38 Nedjeljom u dva
 00:38 Ekonomija & TD (R)
 01:13 Kockar Bob, francuski
 film - Zlatna kinoteka
 02:53 Skica za portret
 03:16 Društvena mreža -
 znanstveni četvrtak
 04:26 Mir i dobro
 04:51 Rijeka: More
 05:21 Pozitivno
 05:51 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:30 Andyjeve divlje
 pustolovine,
 dokumentarna serija
 09:43 Juhuhu
 09:44 Andyjeve divlje
 pustolovine,
 dokumentarna serija
 10:03 Detektiv Murdoch, serija
 10:52 Velečasni Brown, serija
 11:40 Jednostavni slatkiši,
 dokumentarna serija
 12:15 Veliki preporod
 britanskog vrta,
 dokumentarna serija
 13:20 Dobar, bolji, najbolji...
 britanski slastičar
 14:23 Do zvijezda i natrag,
 danski film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:25 Poirot, serija
 19:10 Glazbeni spot
 19:14 Šimunovo u Lisinskom,
 koncert Šime Jovanovca
 i gostiju
 20:17 Banditi, američki film
 22:22 Svjetski biseri:
 Južnoafrička Republika
 - Zemlja duginih boja,
 dokumentarna serija
 23:17 Velečasni Brown, serija
 00:07 Kalifornikacija, serija
 00:37 Pa to je fantastično,
 humoristična serija
 01:07 Mulci, serija
 01:32 Mulci, serija
 01:57 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, (R)
 07.15 Mala sirena, animirana
 serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботицке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

07.45 Lego Ninjago, animirana serija
 08.40 Zvezdani ratovi: Pobjunjenici, animirana serija
 09.10 TV prodaja
 09.25 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
 09.55 TV prodaja
 10.10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica (R)
 11.45 TV prodaja
 12.00 10 najpoželjnijih frajera Hrvatske, zabavna emisija (R)
 13.00 Dvanaest muškaraca za Božić, igrani film, romantična komedija
 14.50 Opasne djevojke 2, igrani film, komedija
 16.30 RTL Vijesti
 16.40 Opasne djevojke 2, igrani film, komedija
 16.50 Big Brother, show (R)
 18.30 RTL Danas
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Big Brother XXL, show
 21.40 Big Brother, show uživo iz kuće
 22.10 Prometej, igrani film, znanstveno-fantastični
 00.35 Big Brother XXL, (R)
 02.05 Ekstremni film, igrani film, komedija
 03.25 Astro show, emisija uživo
 04.25 RTL Danas, (R)
 05.10 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 30.11.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:35 Dobra žena, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Jezik za svakoga
 15:20 Skica za portret
 15:30 Lijepom našom: Pitomača
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Crno-bijeli svijet, serija
 20:55 BezVeze
 21:45 Otvoreno
 22:37 Dnevnik 3
 23:05 Dokumentarna serija - strana
 00:00 Psihološki pristup, serija
 00:50 Spirala zločina, serija

01:40 Kod doktora, talk-show
 02:20 Vita jela, zelen bor
 02:48 Život je lijep
 03:20 Reprizni program
 03:21 Igrani film - strani
 05:01 Dragocjeni biser
 05:46 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:45 Poirot, serija
 12:35 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 13:35 Ukradena nevinost, američki film
 15:10 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići, dokumentarna serija (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:35 HNL - emisija
 19:00 Magazin nogometne LP
 19:25 Bitange i princeze
 20:05 Planet prirodnih čuda - Život na rubu, dokumentarna serija
 21:00 TV Bingo Show
 21:49 Cura na lošem glasu, američki film
 23:19 Pod kupolom, serija (R)
 00:04 Skladište, serija
 00:49 Ukradena nevinost, američki film (R)
 02:19 Noćni glazbeni program

05:25 RTL Danas, (R)
 05:50 Sve u šest, magazin
 06:20 Mala sirena, animirana serija (R)
 06:50 Svemoguća Kim, animirana serija
 07:15 Pet na pet, kviz (R)
 08:05 TV prodaja
 08:20 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:45 TV prodaja
 10:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11:00 TV prodaja
 11:15 Hitna služba, serija
 12:10 Dvanaest muškaraca za Božić, igrani film, romantična komedija (R)
 14:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 15:00 Big Brother XXL, (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija

17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21:10 Big Brother, show
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:45 Big Brother - bez cenzure, show
 23:10 Big Brother, show uživo iz kuće
 23:20 Chicago u plamenu, dramska serija
 00:25 Dr. House, dramska serija
 01:20 CSI, serija (R)
 02:10 CSI: NY, serija
 02:55 Astro show, emisija uživo
 03:55 RTL Danas, (R)
 04:40 Kraj programa

UTORAK 1.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 Dobra žena, serija
 10:20 Strana dokumentarna serija - putopis
 11:20 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:20 Crno-bijeli svijet, serija (R)
 16:05 BezVeze
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Crno-bijeli svijet, serija
 20:49 Špica Pogledi
 20:50 Pogledi: 70 godina KK Split - Odiseja u žutom, dokumentarni film
 22:15 Otvoreno
 23:07 Dnevnik 3
 23:35 Strani dokumentarni film/serija - kulturološki
 00:25 Psihološki pristup, serija
 01:20 Spirala zločina, serija
 02:10 Kod doktora, talk-show
 02:50 Reprizni program
 03:05 K-PAX, američki film
 05:00 Dragocjeni biser, telenovela
 05:45 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 09:55 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:40 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:25 Čarolija, serija
 12:20 Gastronomski užici s Alexom i Mattom, dokumentarna serija
 12:50 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 13:45 Divlja srca, američki film
 15:10 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:35 Stadion
 19:25 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:05 Viktorijanska farma, dokumentarna serija
 21:15 K-PAX, američki film
 23:10 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:55 Pod kupolom, serija (R)
 00:40 Skladište 13, serija
 01:25 Divlja srca, američki film (R)
 02:45 Noćni glazbeni program

04:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:35 Sve u šest, magazin (R)
 06:05 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 06:35 Svemoguća Kim, animirana serija
 07:25 Pet na pet, kviz (R)
 08:25 TV prodaja
 08:40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:00 TV prodaja
 10:15 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11:15 TV prodaja
 11:30 Hitna služba, serija
 12:30 Chicago u plamenu, dramska serija (R)
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:25 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15:25 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 Pet na pet, kviz

20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21:10 Big Brother, show
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:45 Big Brother - bez cenzure, show
 23:10 Big Brother, show uživo iz kuće
 23:20 Chicago u plamenu, dramska serija
 00:25 Dr. House, dramska serija
 01:20 CSI, kriminalistička serija (R)
 02:10 CSI: NY, kriminalistička serija
 02:55 Astro show, emisija uživo
 03:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04:40 Kraj programa

SRIJEDA 2.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 Dobra žena, serija
 10:20 Strana dokumentarna serija - putopis
 11:15 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:15 Crno-bijeli svijet, (R)
 16:00 Labirint
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:02 Crno-bijeli svijet, serija
 20:50 Samo kulturno, molim!
 21:35 Otvoreno
 22:27 Dnevnik 3
 22:55 Dokumentarna serija - strana
 23:40 Psihološki pristup, serija
 00:35 Spirala zločina, serija
 01:25 Kod doktora, talk-show
 02:05 Vita jela, zelen bor
 02:33 Život je lijep
 03:05 Reprizni program
 03:23 Prijevara, američki film
 05:06 Dragocjeni biser, telenovela
 05:51 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 09:55 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija

10:40 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 The Farm, dokumentarna serija
 12:50 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 13:45 Tata roker, američki film
 15:10 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Zavirimo u tuđi dom, dokumentarna serija
 18:30 Odbrojanje do Ria, dokumentarna serija
 19:00 Velikani sporta, dokumentarna serija
 19:25 Bitange i princeze, dokumentarni film
 21:10 Prijevara, američki film
 22:53 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:38 Pod kupolom, serija (R)
 00:23 Skladište 13, serija
 01:08 Tata roker, američki film
 02:33 Noćni glazbeni program

04:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:35 Sve u šest, magazin (R)
 06:05 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 06:35 Svemoguća Kim, animirana serija

07:25 Pet na pet, kviz (R)
 08:25 TV prodaja
 08:40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:00 TV prodaja
 10:15 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11:15 TV prodaja
 11:30 Hitna služba, serija
 12:30 Chicago u plamenu, dramska serija (R)
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:25 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15:25 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21:10 Big Brother, show
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:45 Big Brother - bez cenzure, show
 23:10 Big Brother, show uživo iz kuće
 23:20 Chicago u plamenu, serija
 00:25 Dr. House, dramska serija
 01:20 CSI, serija (R)
 02:10 CSI: NY, serija
 02:55 Astro show, emisija uživo
 03:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04:40 Kraj programa

**ČETVRTAK
3.12.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 Dobra žena, serija
 10:20 Strana dokumentarna serija - putopis
 11:15 Ramci negdje drugdje, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:20 Crno-bijeli svijet, (R)
 16:05 Samo kulturno, molim!
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:50 Najduži dan: Pirotehničar, dokumentarna serija
 21:40 Otvoreno
 22:32 Dnevnik 3
 23:00 Dokumentarna serija
 23:50 Psihološki pristup, serija
 00:45 Spirala zločina, serija
 01:35 Kod doktora, talk-show
 02:15 Život je lijep
 02:47 Reprizni program
 03:11 Gospođa Henderson vam predstavlja, britanski film
 04:51 Biblija
 05:01 Dragocjeni biser
 05:46 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:55 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:40 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 The Farm, dokumentarna serija
 12:50 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 13:45 Ljubav počinje, američki film
 15:10 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Kamo na vikend
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:20 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:10 Zavirimo u tuđi dom, dokumentarna serija
 18:35 Najveći trenuci sporta, dokumentarna serija
 19:00 Odbrojanje do Ria, dokumentarna serija
 19:25 Bitange i princeze
 20:05 Život na Arktičkom krugu, dokumentarna serija
 21:00 Gospođa Henderson vam predstavlja, britanski film
 22:40 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:25 Pod kupolom, serija (R)
 00:10 Skladište 13, serija
 00:55 Ljubav počinje, američki film (R)
 02:20 Noćni glazbeni program

04:55 RTL Danas, (R)
 05:35 Sve u šest, magazin (R)
 06:05 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 06:35 Svemoguća Kim, animirana serija
 07:25 Pet na pet, kviz (R)
 08:25 TV prodaja
 08:40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:00 TV prodaja
 10:15 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11:15 TV prodaja
 11:30 Hitna služba, serija
 12:30 Chicago u plamenu, dramska serija
 13:25 Shopping kraljica, (R)
 14:25 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15:25 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Horvatovi, serija
 21:10 Big Brother, show
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Big Brother
 23:10 Big Brother
 23:20 Chicago u plamenu, dramska serija
 00:25 Dr. House, serija
 01:20 CSI, serija (R)
 02:10 CSI: NY, serija
 02:55 Astro show, emisija uživo
 03:55 RTL Danas, (R)
 04:40 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Moirišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov priloga *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvođanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvati izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Skladnost kroz razumijevanje i toleranciju

Željko Rajčić uposlen je u Tehničkoj školi Ivan Sarić od 2004. godine kao nastavnik prometnih predmeta

Današnji sugovornik **Željko Rajčić**, od 2010. godine obnaša funkciju pomoćnika direktora za praktičnu nastavu. Po struci je diplomirani inženjer industrijskog menadžmenta i prometni inženjer željezničkog prometa.

Kako je biti u prosvjeti, predavati, raditi s djecom, Željko kaže: »Još dok sam pohađao

entuzijizam, sposobnost da se učenici potiču primjedbama i pohvalama, osposobljavanje učenika da sami rješavaju svoje probleme i da objektivno vrednuju rezultate svoga rada.«

»Što se tiče funkcije pomoćnika direktora za praktičnu nastavu, većinu dana tijekom tjedna sam u Subotici, gdje vrijeme provodim komuniciraju-

Željko i Tijana

srednju tehničku školu, tada MEŠC, pitao sam se kako je biti nastavnik. Tu prilikom sam igrom slučaja dobio 2004. godine, prvog rujna. Nastavnički posao nije lagan. Dobar nastavnik je kao svijeća: sagorijeva kako bi osvijetlio put drugima. Koliko nastavnik voli svoj predavački rad i koliko je sposoban potaknuti ljubav, interes i razumijevanje za gradivo koje predaje, izravno je povezano s uspjehom u znanju učenika. Nastavnički poziv zahtijeva ulaganje energije, izdržljivost, dobru koncentraciju, emocionalnu stabilnost i mentalni integritet osobe. Za uspješnu akciju, komunikaciju i interakciju značajna je fleksibilnost, strpljenje, tolerancija, ljubaznost, razumijevanje za probleme,

či s lokalnim poduzećima oko obavljanja praktične nastave, potrebnih obrazovnih profila, opremanje školskih radionica. Posjećujem i druge škole u regiji, stručne skupove, sajmove, poduzeća...«

Željko je i dodatno angažiran. »U nadzornom odboru sam poduzeća JKP-u *Pogrebno*, te obnašam funkciju predsjednika nadzornog odbora u ovome poduzeću. Aktivan sam u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini, predsjednik sam mjesne organizacije *Peščara*, te vijećnik u vijeću DSHV-a. Osim ovoga obnašam i funkciju člana Povjerenstva za financije i proračun u Hrvatskom nacionalnom vijeću.«

DIJELIMO S VAMA RECEPTE !

Željko je bio velikodušan podijeliti s nama dva recepta.

RIBLJI PAPRIKAŠ NA APATINSKI NAČIN

Sastojci: 3 kg šarana; 4,5 l vode; 3-4 srednje glavice crnog luka; 3 jušne žlice domaće mljevene paprike; ½ kg krumpira; 2 jušne žlice soli; 2 dl domaće kuhane rajčice

Priprema: U kotlić staviti krumpir na kriške (da ne zagori), ribu, sitno isjeckan ili ispasiran luk i rajčicu. Kuhati isključivo na otvorenoj vatri s mekanim drvetom. Kad prokuha, ubaciti sol i mljevenu papriku koja se, ako je kvalitetna, raskuha za 25 minuta. Paprikaš je gotov za 40 minuta, kad se uzme malo čorbe u žlicu, a na rubu se ne odvaja voda od čorbe, nego je kompaktna. Paprikaš se u međuvremenu može zaljutiti s malo ljute paprike ili feferonom, sve po okusu.

CHEESECAKE

Sastojci:

Za koru: 200 grama mljevenog plazma keksa; 125 grama margarina; 3 žlice meda; malo mlijeka

Za fil: 250 ml slatkog vrhnja; 300 g milerama; 160 g šećera u prahu; 2 želatina; 1 žlica limunovog soka; 1 vrećica vanilin šećera

Za glazuru: 400 g malina (mogu biti i iz hladnjaka); šećera po okusu (od 50 do 200 g); 1,5 vrećica želatina

Priprema: Umijesiti sve sastojke koji su potrebni za koru. Mlijeka dodati koliko je potrebno da se napravi smjesa slična onoj kakva je za plazma tortu. Gotovu smjesu rastanjiti na dno kalupa za tortu. Ako nemate kalup, cheesecake torta se može napraviti i u odgovarajućoj posudi. Sada mikserom dobro umutiti sve sastojke koji su potrebni za fil, pa fil sipati preko kore. Ostala je još glazura. Kratko prokuhati sve sastojke za glazuru i kada se malo prohladi, njome preliti tortu. Ne treba čekati da se glazura potpuno ohladi, jer se tada počinje stezati. Tortu ostaviti u hladnjaku najmanje nekoliko sati da se dobro stegne.

RIBIČ

»Živim u obiteljskoj kući sa suprugom **Tijanom**, koja radi u Općoj bolnici Subotica na odjelu dnevne bolnice – onkologija. U braku smo šet godina i veoma pazimo da osvježavamo brak novitetima, velikodušnošću, ljubavlju, razumijevanjem, pažnjom i strpljenjem. U kući imamo i dva kućna ljubimca, psa Grofa te mačka Albu, koji nas uvijek znaju nasmijati i oraspoložiti nakon napornog radnog dana. Moj najveći hobi je ribolov, te pecanje na plovak koji je najzastupljenije kod nas. Pecanje na plovak mnogi iskusni ribolovci smatraju 'nižom vrstom' pecanja, jer često podrazumijeva ribolov u pličaku i ulov manjih riba. Možda u tome ima istine, ali poznato je da je na ovaj način moguće upecati lijepe komade. Plus, 'plovkarenje' je pravo uživanje, jer je dinamično (ako riba radi, naravno) i samim tim zabavno i opuštajuće. Najčešće odlazim na rijeke, jezera i bare u našoj okolici od Dunava do Tise, kad god nađem priliku za to, najčešće vikendom. Osim toga, sa suprugom gledam da uvijek nađemo neki trenutak za opuštanje, bilo to odlazak u šetnju, na masažu, saunu ili akva park, te vikend s rođacima ili prijateljima.«

GURMANI

Kada je riječ o kuhanju, supruga Tijana ima glavnu riječ. No, tu je i **Željko** s nekim svojim umijećima: »Kod kuće glavnu riječ o kuhanju ili pečenju vodi supruga, koja naglasak stavlja na zdravija jela. Ja sam zadužen za kuhanje ribljeg paprikaša, junećeg perkelta i roštilja. U posljednje vrijeme naglasak pokušavam staviti na prijesno povrće i voće. Točnije, blenderom smiksamo sastojke i te napitke koristimo za doručak i večeru. U suštini, veliki smo gurmani i volimo razne vrste kuhinja, volimo eksperimentirati s raznim namirnicama.«

Branka Dulić

POČETAK OBITELJSKIH OKUPLJANJA

Čajanka za svetu Katu u Lemešu

HBKUD Lemeš organizirao je čajanku u nedjelju, 22. studenog, uoči blagdana svete Kate. Cilj udruge bio je maknuti pučanstvo iz svakodnevne monotone predvečerja i prirediti jedno toplo, ugodno druženje nalik velikom obiteljskom okupljanju uz njegovanje i promoviranje prijateljstva. Kako je blagdan svete Kate izbio tridesetak godina iz liturgijskog kalendara (1969. – 2002.) odlučilo se na ovaj način progovoriti o svetici, njoj u čast organizirati okupljanje i obilježiti dolazak zime u narodu. Ovo je prvi puta da udruga organizira manifestaciju ovakvog tipa, nalik na prelo, a opet s drugačijim karakterno različitim elementima.

Druženje, degustacija čajeva i kolačića počelo je u 18 sati, a skroman jednosatni literarno-narativni program prošaran glazbenim minutama u nastavku, u 19 sati. Vrijedne lemeške domaćice potrudile su se da čajanka nimalo ne oskudijeva kolačićima koje su načinile po receptima svojih baka što

se dalo vidjeti po ljepoti i šarmu tanjura dok su mladi **Udruge** animirali goste. Posjetitelji su imali prigodu upoznati se sa šturim životopisom svete Kate (za koji mnogi tvrde da obiluje legendama), u dva navrata poslušati izlaganje o ljekovitim svojstvima trave, te poslušati legendu o čaju, engleskim i bostonskoj čajanki. Predsjednik Udruge **Marko Vilić** pozdravio je okupljene i prisutnim imenjakinjama svete Kate čestitao predstojeći blagdan i imendan.

Moto večeri bila je kineska poslovice »**Kako se vodom peremo izvana, tako se čajem peremo iznutra**«. Bilo je to okupljanje u mirnoj noći ispunjeno divnim mirisom uzavrelih trava, nasjeckanih agruma, ruma i kolača. Da li samo večer toplih napitaka ili već alkemija, ostaje na pojedincu da ocijeni. U svakom slučaju, oku ugodan prizor opuštene atmosfere i međuvršnjačkog druženja, onoga što zapada u zaborav i sve ga je manje.

Ž. Z.

Too Optika
JESENSKA
-50% PROMOCIJA
Subotica
024 551 045
od 1.10.2015. do 30.11.2015.

POGLED S TRIBINA

Bez proljeća

»Znate, razlika u kvaliteti, moći i financijama je velika. Teško možemo to pratiti, ali ćemo se i dalje boriti«, rekao je **Zoran Mamić** trener *Dinama* nakon uvjerljivog poraza od *Arsenala* (3:0) u 5. kolu Lige prvaka. I to je, nažalost, neoboriva činjenica i velika istina stvarnosti za klubove iz nogometno malih zemalja. *Dinamo* jest deseterostruki uzastopni prvak Hrvatske, s višegodišnjim stažem u europskim natjecanjima pod okriljem UEFA, ali europsko proljeće je i ovoga puta ostalo samo puki san. Iako se, upravo nakon pobjede protiv istog tog *Arsenala* u

1. kolu na Maksimiru (2:1), rasplamsala golema vatra nade kako bi ovoga puta nogometni scenarij mogao događati suprotno od svih prijašnjih. Poslije domaćeg zbilja nesretnog poraza od *Olympiacosa* vatra je počela slabiti, novi neuspjeh u Pireju još više ju je oslabio, a u utorak navečer na *Emiratesu* potpuno je ugasnula. *Dinamo* ni 2016. godine neće dočekati proljeće u Europi.

Lako je poslije izgubljene bitke biti general i kritizer. Najlakše. Ali unatoč rezultatskom neuspjehu, *Dinamo* nije potpuno razočarao u ovom izdanju Champions leaguea. Spomenuta pobjeda dala je krila generaciji koja je pokazala kako može (do određenih rezultatskih granica) igrati ravnopravno i s mnogo većim momčadima (izuzev *Bayerna*, naravno). Nažalost, nedostajalo je malo sreće, bez koje niti najveći ne mogu do šampionskih nebasa. U svakom slučaju ovih pet jakih europskih susreta plus ekstra dodatak u posljednjem kolu kada u Zagreb stiže moćni *Bayern* odlična su škola za budućnost.

A što se tiče budućnosti Dinamovci ne bi trebali brinuti jer omladinska momčad bilježi uspjehe u Omladinskoj Ligi prvaka i kolo prije kraja je već osigurala drugo mjesto te nastup u proljetnoj nokaut fazi.

Ako je za utjehu, a trebalo bi biti, *Dinamo* će ipak, poslije više od četiri desetljeća na proljeće igrati u Europi.

I to je nešto, zar ne?

D. P.

NOGOMET

Dinamo i Hajduk hvataju priključak

Pobjedama protiv *Slavena* (2:1), odnosno *Intera* (4:0), *Dinamo* i *Hajduk* su iskoristili neodlučni rezultat *Rijeke* u Osijeku (1:1) i smanjili bodovni zaostatak za vodećom momčadi prvenstva. Ostali rezultati 17. kola: Lokomotiva – Zagreb 2:0, Istra 1961 – Split 1:1

KOŠARKA

Cedevita drži treću poziciju

Košarkaši *Cedevite* izborili su minimalnu (81:79), ali izuzetno vrijednu pobjedu na gostovanju kod *Metalca* i zadržali treću poziciju na tablici ABA lige. *Zadar* je slavio u Skoplju (72:60), a jedino je *Cibona* upisala novi poraz u gostima kod *Krke* (90:86). S novim bodovima *Zadar* je skočio na peto mjesto, dok je *Cibona* ostala na desetoj poziciji.

RUKOMET

Novi poraz PPD Zagreba

Njemačka momčad *Flensburg Handewitt* bila je bolja od *PPD Zagreba* (30:23) i u drugom duelu u sklopu 8. kola skupine A u rukometnoj ligi prvaka. Hrvatski prvak se nalazi na šestom mjestu s 6 osvojenih bodova, a priliku za popravak imat će u sljedećem kolu kada dočekuje turski Beşiktaş.

TENIS

Tri Hrvata u TOP 50

Na završnoj ranking ljestvici za 2015. godinu Hrvatska ima tri tenisača među 50 najboljih. **Marin Čilić** je broj 13 (2504 bodova), **Ivo Karlović** je 24. (1485), dok je mladi **Borna Ćorić** 44. (941) igrač svijeta. Najbolji tenisač svijeta i svjetski broj jedan **Novak Đoković** u novu sezonu ulazi s rekordnih 16.585 bodova.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavonka Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavonka, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina, kao i ispravan zamrzivač »sandučar«. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi

VAŽI DO 4. 12. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik) (brankuntic@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

TAMBURAŠKA SCENA

Mesečina

Tamburaški orkestar *Mesečina* postojao je samo godinu dana kad su 2013. pozvani da sudjeluju u najtečajskom dijelu *Taburica festa*, a glavni »krivac« za to bio je njihov učitelj tambure **Đura Parčetić**. Na tom festivalu te iste godine osvojili su nagradu za najbolju novu pjesmu na *Tamburica festu 2013*. I naredne dvije godine sudjelovali su na ovom prestižnom međunarodnom susretu tamburaša. Te iste, 2013. godine sudjelovali su, kao jedini orkestar izvan Srijema, na prvom Festivalu malih tamburaških orkestara. A priča o Tamburaškom sastavu *Mesečina* počela je 2012. godine

kada su se okupili somborski tamburaši, koji su iza sebe imali više desetljeća staro glazbeno iskustvo. Stjecali su ga u HKUD-u *Vladimir Nazor*, raznim tamburaškim sastavima u Hrvatskoj, pa i u TS-u *Fijaker* u Osijeku. No, ta suradnja s Osječanima nije baš najbolje funkcionirala, pa su se glazbenici vratili u Sombor. Priključilo im se još nekoliko članova i tako je nastala prva postava *Mesečine* koju su činili **Josip Marić**, begeš, **Antun Suvalj**, harmonika, **Nikola Rončević**, basprim, **Ivan Butković**, kontra i **Antun Krajniger**, terc bas prim. Sada je umjesto Antuna Suvalja mjesto harmonikaša zauzeo **Nemanja Ostojić**, a sastav je dopunjen bubnjarom **Nebojšom Miletićem**.

»Dovođenje bunjara pomoglo je da postanemo interesantniji orkestar za komercijalne svirke kao što su svadbe i slična slavlja, jer ipak bubnjevi daju punoči zvuka koja se traži na takvim proslavama«, kaže Josip Marić.

Za Tamburaški sastav *Mesečina* može se reći da je poznatiji i popularniji u Hrvatskoj, Novom Sadu ili Beogradu nego li u Somboru. Rado su viđeni glazbenici u Hrvatskoj, sviraju u Novom Sadu, Beogradu, Zrenjaninu, Šidu... Prošlu zimu su, a i ovu će, proveli radno na Jahorini. Već spomenuti *Tamburica fest*, zatim *Dani piva* u Zrenjaninu, *Štrand fest* u Novom Sadu samo su neki od programa u kojima su sudjelovali somborski tamburaši.

Najviše vole i najrađe sviraju starogradsku, tamburašku glazbu, onu pravu vojvođansku, ali nisu im strani ni ostali glazbeni pravci. Pokušavaju izgraditi svoj prepoznatljiv glazbeni izričaj i tamburicu spojiti s modernijim zvukom, pa su na njihovom repertoaru i obrade pop hitova i narodne glazbe. Svoj nosač zvuka još uvijek nisi snimili. Kažu, materijala ima »do pola«, ali nema dovoljno slobodnog vremena da se posvete radu u studiju.

Z. V.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Svudan nemir...

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Jevo, sidimo ja i moj rođo Joso na njegovom salašu ode u Ivković šoru i svaki sa svojim mislima gledimo prema Colačkinoj šumi.

Nestalo nam lanjskog vina, a novog nismo ni namuljali ove jeseni.

Rđavo rodijo logoš, a da

vam ne lažem, čeljadi, nije ni dotrvalo da odemo u Tavankut kupit. Šta kast, čim nema špricera, oma nam i divan niki umuknio. »Gledaj, moj rođo«, veli mi Joso tek da prikine muk, »onaj onamo u dolu još nije obro kuruze, a srndaći čitav čopor svakog jutra i večeri idu na ručak i na užnu. E, to, bome, nije bilo u naše vrime. A ni mašine nismo imali. Samo šiljak, pa naprid. Sve smo se utrkaivali ko zna bolje i brže brat.« Jeste, mislim se ja u sebi, čovik čeka da ovrše pa da spadne vlaga da mu ove derikože od nakupaca i prikupaca još i to ne odbiju. Baš svedno jel divljač opravi štetu, jel oni otmu. Borme nama paorima ne cvataju ruže, a ni u svitu, koliko ja vidim, nije bolje. Meću se ograde svudak oko međa. Božem prosti, još malo pa ćemo izgledat kugod kaki velik košinjac ovako ograđeni. Neš već moć nigdi otići, ne rade ni mijane ni igrališta, sve se otkaziva... Ne valja, čeljadi moja, pa nek kaže ko šta oće. A tek ubit sam sebe i nevin drugi svit, to mi tek ne ide u ovu moju glavu. No, to je visok divan za me, al sve mi se čini da će i na tim tuđim nevoljama kogod dobro omastit brkove i napunit buđelar, a siroma svit će ispaštati i opravljat to što izruše. Danas dok vam ovo isfirakavam je baš velik godišnji bal *Matije Gubeca* u Tavankutu. Ja i moja gospoja prvi put posli tušta lita nismo dospili otići, koji kako bi još nakupili na bilete. Al biciglama ne moć, pada nika ovčija kišica, a u limuzini nemaju više nafte. No, ne sumnjam da će bit lipo, Znadu Tavankučani to opraviti da se sav naš svit s *Gupcom* triba i moć falit. Samo još da se ova čeljad što odlučiva riši da njim opravi taj dom u selu što ga pravi već dvadest godina, a nikako da završi. Tek onda bi vi vidili šta je to kad se spoji Dolnji i Gornji, a pridoda Bosna, Mirgeš i Čikerija. A u svakom selu po tri-četiri tamburaške bande. Neg, čeljadi moja, idu nama sveci. Eto, već je i sveta Kata. Doneće snig za vrata, pa sve me stra kad tribalo počeo većma ložit. E, kadgod je to bilo lakše pripravit. Dida je uzbunio svu dicu, nakupilo se čukanjica koja lotra, izvadio koji drač iz dračinjaka, a ogrizina za peć je bilo i na prodaj. Sićam se kad sam s didom išo u varoš, natovari se velik voz ogrizina i odnese pekarima prodat. Onda nam dida kupio punu kotericu kifala. To su mi bile slađe kifle neg ne znam sad ni ja šta. Tog borme više nema. Sad s ovim čudovištima od traktora zavale čukanjice do vode, doduše nema i ko ni kupit, a i pekari se pogospodili pa sad samo peku na struju jel gas. Al da i pokudim, ni kifle njim nisu bog zna šta. Kogod da si poio gumu od bicigle, Oteže se, a od oni kojikaki sesova slično i mriši. Kažu, doće to na svoje. U svitu se fajin više cini domaće i prirodno neg veštačko, al triba imat pameti. Kod nas onda kontam da će još dosta vode proteć kanalom do tog. Ajd, zbogom, čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Zla vremena

Došla nikaka zla vremena. Ne treba ni gledat televiziju, ni čitat novine, baš se u zraku ositi da ništa ni kako triba i da neće ni bit ništa bolje. Priko noći zaladilo, a počela sipit i nikaka čobancka kišica, na što ne zna stat nedilju dana. Još samo fali snig. Bać Iva ko pokisnit i brez kiše. Sinoć ga uvatili žandari kako tira biciglu u papuča. Držali ga po sata, ko da je napravio kako veliko zlo. Eto, ni ni zno kake štete može bit otoga. Oglobili ga pošteno, njegova zoto mora zaslužiti četiri nad-

Piše: Ivan Andrašić

nice. Bijo bisan i sam na se i na žandare. Eto, za nji ni nikako zlo što je dite od noga gazde jedne velike televizije pogazilo jednu curu. A njoje svitlilo zeleno. To se zabašurilo, niko više ni ne spominje, kada tu neće ni bit suda. Moždna i ona išla u papuča. Ni za nji zlo ni ka kogod od njevi dobri lemuzinom, a kadgoda i bicigli-motorom na jednomu točku, projde kroz crveno, samo se okrenu da ne vidu. E, al ako kakagod cura, jel baka, jel dida tira biciglu u papuča, to je već smrtni grij. E, zoto žandari take i oglobu, ka već moru zaslužiti novaca za državu. Dade o ni drugi služu vladarima drugače. Tu noć je slabo spavo, najviše se vrtošijo. I svašta sanjo. Ko da bijo u nikomu bircuzu, ošo se potli ručka malo bilijardat. Samo što pored o kugle, došlo par žandara i velu malo bi se oni, samo dok jim ne projde fruštuk, on će potli. Nisu skidali ni pendreke ni pištolje. Ajd, veli, ka neće dugo, jedino mu čudno što fruštukuju u vrime ka je on već davno ručo. Za par sati jim i fruštuk prošo, pa ošli, a njemu se više ni ni bilijardalo. Sanjo i da se beštelovo š njima, pa to izašlo u nikaki novina i sa su jako bisni na njega. Ka se probudijo, bijo mokar ko da je iz Dunova izašo. Više ni mogo ni spavat. Malo gled o i slušo kako njegova krca, pa se digo, podložijo vatricu i pristavijo kafu, veli lipo će je bit ka se i ona probudi. Potli će morat u varoš, triba izvadit nikake papire za stariju. Bože, misli se, jel su vi kako triba, ka i danas, u vrime sokočala, za sve i sva triba kamara papira? I štogod radiš, uvik jedan fali. Jedino ne fali ako platiš fiškalju da on to svrš i. Samo, ko bi zoto nadostijo novaca? Mada je prija bijo veliki vandrokaš, otkako je zašo u godine više ni ne volji nikuda maknit odoma. Rano mu da ide na štaciju, ajziban će istom za sat vremena. Vrndo po fijoka, traži vo, traži no, a da ga kogod pita šta traži, ni sam ne bi zno. Uto se i njegova digla, kafica taman bila najlipša za popit. »Ta šta si već sto tandrkat sotima fijokama, ne može čeljade spavat o tebe«, veli mu bisno, al šcim se dovatila kafe, lipo se upiljila u njega i samo ga pogladila po ruke. Ka su popili kafu, taman bilo i vrime da se krene na štaciju. Sijo na biciglu, došo na vrime, al štrekar mu veli da ajziban na kojega je došo, taj dan neće it. Samo ga dugačko pogled o, al šta će, ni on siroma kriv.

MISLI POZNATIH

- **Bjelinski:** Ima istina u koje nije dobro vjerovati.
- **Hipokrat:** Za oporavak je potrebno vrijeme, ali i dobri uvjeti.
- **Ibn Zafar:** Kad kuješ sreću ne udaraj bližnje po prstima.

KVIZ

Asja Kisić

Koje godine i gdje je rođena hrvatska glumica Asja Kisić?

Čime se bavila prije glume?

Kod koga je učila glumu?

U kom gradu je započela bavljenje glumom?

Gdje je ostvarila kazališnu karijeru?

U kojim filmovima je glumila?

Po kojoj ulozi će ostati najpoznatija?

Kada i gdje je umrla Asja Kisić?

Rođena je 29. siječnja 1914. godine u Zadru.
Bavila se hazenom.
U Osijeku.
Zagrebačkom i splitskom HNK.
Gravitacija i Servantes iz malog msta.
Po ulozi Bepine.
Umrle je 3. kolovoza 1996. godine u Splitu.

FOTO KUTAK

Čekajući granu!

VICEVI

Pita mama sina:

- Zašto se više ne družiš s Josipom?
- Mama, da li bi se ti družila s nekim tko laže?
- Ne bi – odgovori mama
- Pa ni on neće!

Kaže mali Ivica svom drugaru Petru:

- Toliko sam pojeo jaja da me je sram pogledati kokoš u oči

Pregled projekata pristiglih na Natječaj za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2015. godini Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata odobrenih za sufinanciranje

RB	Podnositelj prijave	Mjesto	Naziv projekta	Iznos
1.	HLU CroArt	Subotica	Skupna godišnja izložba članova HLU CroArt	20.000,00
2.	Hrvatska nezavisna lista	Subotica	Knjiga <i>Hrvatski glas iz Vojvodine</i>	20.000,00
3.	Udruga bunjevačkih Hrvata <i>Dužijanica</i>	Subotica	Zaštita i očuvanje materijalne baštine bunjevačkih Hrvata - obnova i restauracija starih poljoprivrednih strojeva	20.000,00
4.	Festival hrvatskih duhovnih pjesama <i>HosanaFest</i>	Subotica	<i>HosanaFest 2015. - Snagom ljubavi</i>	50.000,00
5.	Hrvatska glazbena udruga <i>Festival bunjevački pisama</i>	Subotica	Monografija – <i>Festival bunjevački pisama : Naših prvih 15 godina</i>	40.000,00
6.	Kulturno umjetničko Hrvata <i>Bodrog</i>	Monoštor	Nabava nošnje	40.000,00
7.	Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo <i>Vladimir Nazor</i>	Sombor	Obilježavanje godišnjice društva	30.000,00
8.	Hrvatsko kulturno društvo <i>Vladimir Nazor</i>	Stanišić	Manifestacija »Obilježavanje 70. obljetnice kolonizacije Hrvata iz Hrvatske i BiH u Vojvodinu«	10.000,00
9.	Hrvatski kulturni centar <i>Bunjevačko kolo</i>	Subotica	Tradicijsko odijevanje	30.000,00
10.	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo <i>Matija Gubec</i>	Tavankut	XX. Festival dječjeg stvaralaštva <i>Djeca su ukras svijeta</i>	15.000,00
11.	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo <i>Matija Gubec</i>	Tavankut	IV. seminar bunjevačkog stvaralaštva	30.000,00
12.	Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame	Tavankut	XXX. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame 2015.	30.000,00
13.	Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame	Tavankut	Suvremeno stvaralaštvo u tehnici slame u Noći muzeja 2015. - Elementi bunjevačke tradicije <i>Kalupi za trukovanje</i>	30.000,00
14.	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo <i>Jelačić</i>	Petrovaradin	Tradicionalni božićni koncert	30.000,00
15.	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo <i>Jelačić</i>	Petrovaradin	Izdavanje knjige <i>Ban Jelačić od Petrovaradina do Beča</i>	40.000,00
16.	Matica hrvatska Subotica	Subotica	/Bibliografija/ Časopis <i>Klasje naših ravni</i>	10.000,00
17.	Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost <i>Ivan Antunović</i>	Subotica	<i>Subotička Danica</i>	20.000,00
18.	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo <i>Matija Gubec</i>	Ruma	Sudjelovanje na Trećem festivalu velikih tamburaških sastava u Rumi	15.000,00
19.	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo <i>Matija Gubec</i>	Ruma	Koncert Velikog tamburaškog orkestra povodom Dana Društva	30.000,00
20.	Hrvatska čitaonica	Subotica	XIV. dani Balinta Vujkova - dani hrvatske knjige u riječi	40.000,00
21.	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo <i>Đurđin</i>	Đurđin	Godišnji koncert HKPD <i>Đurđin</i>	50.000,00
UKUPNO:				600.000,00

SLAVEN PEĆERIĆ, MLADI HOKEJAŠ SPARTAKA IZ SUBOTICE

Najbolji igrač turnira u Beogradu

*Ponosan sam na svoj nastup,
a pokal je priznanje za moj uloženi trud*

Početkom mjeseca u organizaciji HK-a Partizan u Beogradu je održan međunarodni memorijalni hokejaški turnir Mirko Holbus, na kojem su nastupili mladi igrači starosti do devet (U9) i jedanaest godina (U11). Na turniru su sudjelovali mali hokejaši iz BiH, Rusije, Bugarske, Slovenije i Srbije. Hokejaš **Spartaka Slavven Pećerić** je proglašen za najboljeg igrača, jer je uz odličnu igru tijekom cijeloga natjecanja postigao i 21 gol na jedanaest odigranih utakmica.

»Ponosan sam na svoj nastup u Beogradu. Bilo je puno utakmica i puno golova koje sam uspio postići za svoju momčad. Pokal koji sam dobio veliko je priznanje za moj dosadašnji trud i sve vrijeme koje sam posvetio hokeju«, skromno je prokomentirao Slaven svoj veliki sportski trenutak

TEŠKI UVJETI

Stara i vrlo dobro poznata priča o subotičkom hokeju na ledu svoj početak i kraj uvijek ima u činjenici kako najveći

grad na sjeveru Bačke nema zatvoreno klizalište. Zbog toga su svi poklonici hokejaškog sporta, kojih, začuđujuće, ima vrlo mnogo, primorani snalaziti se na razne načine. Jer ledene plohe ima samo nekoliko zimskih mjeseci »S obzirom na to da led kod nas traje svega 3 mjeseca (prosinac, siječanj i veljača) nemamo baš previše uvjeta priviknuti se na led do turnira koji u Mađarskoj počinju još u devetom mjesecu, a u Beogradu u listopadu. Posljednja dva mjeseca idemo na treninge na led u Mađarsku, Kiskőrös. Kako je Novi Sad nedavno dobio led, posljednja tri tjedna idemo i tamo. Kada nismo na ledu, treniramo na suhom, Uglavnom igramo nogomet, rolamo, dok smo ljetos imali treninge u Dudovoj šumi i na bazenu. Radi se sve i svašta kako bi ekipa bila na okupu sve dok ne krene led«.

Na naše pitanje kako se u takvim uvjetima mogu ravnopravno nositi s vršnjacima koji imaju mnogo više leda u nogama, Slaven sleže ramenima: »Uglavnom se ravnopravno nosimo s protivničkim ekipa-

ma, bude i poraza i pobjeda ali na kraju sezone, kada se podigne forma, uglavnom pobjeđujemo i ostvarujemo odlične rezultate.

EFIKASNI BEK

Hokej je momčadski sport u kojem je svaka pozicija, na svoj specifičan način, podjednako važna u ukupnoj igračkoj formaciji. Slaven Pećerić, unatoč poziciji koja nije izvorno napadačka, svojom efikasnošću često pridonosi pobjedama.

OMILJENI HOKEJAŠ

Slavenov najdraži igrač hokeja je **Alexandar Ovechkin** iz **Washington Capitalsa**.

»Igram na poziciji beka, mada sam sklon napadačkoj igri i često postizem mnogo golova. Volim sudjelovati u napadačkim akcijama, ali je ipak najvažnije sačuvati našu mrežu. Obrana je ipak na prvom mjestu. No, za sve

ipak brine naš trener **Uroš Breštovac**, pod čijom komandom treniram već petu sezonu«.

HOKEJAŠKA BUDUĆNOST

Osim Slavena, hokejašku obitelj Pećerić čini i njegov stariji brat Petar, koji također igra u HK-u **Spartak**. Ali za cijelu logistiku, koja je u ovom zimskom sportu izuzetno važna i kompleksna brinu se njihovi roditelji. Što o hokejaškoj budućnosti svoga mlađeg sina kaže mama **Marijana**: »Hokej je najvažnija stvar u našem domu i jako ga voli, a želja mu je jednoga dana upisati gimnaziju u Budimpešti i tamo nastaviti trenirati u hokejaškoj momčadi **Maca**. Slaven voli trenirati i nikada mu nije teško ići na trening, a utakmice su posebna priča i za njih se, naprosto živi. Zajedno se radujemo svakoj pobjedi i tugujemo u svakom porazu. Sa svojim starijim bratom Petrom, Slaven ima pozitivan hokejaški odnos, ali ipak i natjecateljski. Na ledu nema popuštanja«, nasmijala se mama Marijana.

Dražen Prčić

ŠOKCI I BAŠTINA

Plaj igrām i pivati znadem!

Sudjeluju šokačke udruge iz
Bača, Plavne, Vajske, Sonte,
Sombora, Bačkog Brega, Monoštora
te gosti iz Subotice i Šida

Bački Breg, Dom kulture
subota, 5. 12. 2015.
s početkom u 18 sati

